

كز

(ناول)

تعمیرات و تعمیرات

Ketabton.com

کر

کر

(ناول)

سلطان باش خیل افریدے

ڪر

ٽول حقوق محفوظ دي

د ڪتاب نوم

ڪر
صنف

ناول
ليڪوال

سلطان باش خپل افریدے
اهتمام

نثار محمد خان
ڪمپوزنگ

ارشاد خان (پښتو اڪيڊمي)
اشاعت

۲۰۱۳

شمير

۵۰۰

بيعه

۲۰۰ روپي

کـر

رابطه

03339090161

00971557747917

د موندلو درکونه

- ❶ یونیورسټي بُک ایجنسي
- ❷ خېبر بازار پېښور، پښتونخواه
- ❸ پښتو اکېډمي بُک شاپ پېښور
- ❹ یونیورسټي
- ❺ پاک امارات پښتو ادبي ټولنه ،
- ❻ متحده عرب امارات

تړون

د

الله

په نوم

کر

کر

په ناول و، و، کر،، خو خبرې

دلته ماته په دې تحقيقي بحث کېږي
پرېوتل نه دې پکار چې د پښتو د ناول
ابتدا چا او کله کړې ده ؟
میان حسيب گل کاکاخېل د ډپټي
نذير احمد د و، و، مراة العروس،، پښتو
کښې د و، و، نقش نگين،، په نوم د ترجمې
نه ابتدا کړې ده که د ډپټي نذير احمد
د يو بل ناول و، و، توبة النصوح،، نه
میان محمد يوسف کاکاخېل په هم دغه نوم
ترجمې نه کړې ده او که د پښتو ورمبني
افسانه نگار سيد راحت زاخېلي ته د
پښتو ورومبني طبعزاد ناول ليکلو
اعزاز هم حاصل شوه دے - زه په دې بحث
کښې هم نه پريوخم چې پښتو ته ناول د
کوم لوري او د کومې ژبې نه راغله دے

دغه بحث تحقيق غواړي او تحقيق د
محققانو،، خپړنکارو کار وي - البته
دغه خبره کول به مناسب وي که اووايو
چې افريدي قبيله کېږي شاعران،، اديبان
او نور نثر نگاران که د پښتو د نورو
قبيلو او خپلونو نه په شمېر کېږي زيات
نه وي نو کم ترې نه هم نه دي - د
قاسم علي خان افريدي نه ئې راواخله
تر سلطان باش خېل افريدي پورې په
تعداد او په معيار د هر يو معياري
ليکونکي سره اوږه په اوږه برابر دي

کر

خو تر څو پورې چې د ناول لیکلو خبره ده نو باک ئې نه گنم که اووایم چې دلته د ناول د صنف برخه ډېره کمه ده بلکې د گوتو د شمېر نه هم کمه او ډېره کمه -

خدائے خبر دې لور ته افریدی لیکوالو پام ولې نه دے گرځولے - تر څو چې زما خیال دے نو د افریدو ورومبنے ناول مرحوم ساغر افریدی د ،، نوي کهول ،، په نامه لیکلے دے - دویم ناول طاهر افریدی (راقم) د ،، کاڼو کبښې رگونه ،، په نوم لیکلے او اوس دا دے سلطان باش خېل د ،، کر ،، په نامه ناول اولیکلو او دغه شان ئې د ناول لمن کبښې د خپلې برخې شمېر زیات کړو - د اردو ژبې ناول نگار منشي پریم چند یو ځائے لیکي :-

،، یو ناول نگار ته پکار دي چې هغه یو نوټ بُک ځان سره اوساتي ،،

د منشي پریم چند ددې خبرې نه دا مطلب واضحه کیږي چې چونکې ناول یوه اوږده طویلہ قیصه لري او هغه قیصه کبښې د وخت سره سره ځائې په ځائې ډېر شوني او ناشوني واقعات مخې ته راځي نو ممکنه ده چې د ناول لیکونکي نه هغه شوني ناشوني واقعات هېر یا تېر و بېر شي -

زه نه پوهېږم چې د ،، کر ،، ناول نگار ښاغلي سلطان باش خېل به

کر

د دغه ناول لیکلو موده کښې خان سره نوب بُک یا ډائري ایښې وي او که نه — خو تر څو چې د مسؤدې د لوستو نه پس زما خیال د نو به او وایم چې ښاغلي باش خپل نوټ بُک یا ډائري خان سره بیخي نه ده ایښې ځکه چې د مسؤدې د لوستو نه ښکاره کیږي چې ښاغلي باش خپل د ناول د لیکلو اراده په جذباتي انداز هېڅکله نه ده کړې — که څه هم د ناول قیصې ځنې ځانې فلمي رنگ خپل کړې دے خو دا څه د عېب خبره ځکه نه ده چې د ناول کینوس ډېر ارت وي او هغه کښې هر رنگ تصویر ځانیدلے شي —

زما مطلب دا دے چې ښاغلي باش خپل دغه ناول ښه په سره سینه او په حاضر ذهن لیکلے دے او هغه د نیک او بد کردارونو نه هېڅ متاثر شوه نه دے — د ناول ټول کردارونه سلطان په خپل گرفت کښې ساتلي دي — او خپلې خود سړی ته ئې نه دي پریښي او هم دغه د یو ښه لیکوال خوبي گنلے کیږي چې هغه د قیصې د کردارونو نه متاثره نه شي بلکې هغه څه خپلو لوستونکو ته د قلم په ژبه او وائی او اوبشائی څه چې د هغه مقصد وي —

و، کر،، ډېر په لا محدود سوچ او وسیع نظر سره لیکلے شوه دے — دلته ددې خبرې ښکارونه هم مناسب گنم چې ښاغلي سلطان باش خپل ددې ناول په

کر

دوران کښې خپله نظریه او خپله مدعا
او فلسفه هم ښکاره کړې ده -
، و دود صېب ، ، د ترقي پسندنظريي
يو علامتي کردار
دے چې د پرمختگ ، د رسم رواج خلاف او
د علم رڼا د خورولو قائل دے - هغه
ژوند پرست دے او د خپل اعتقاد په لاره
د راستي او اعتدال پيغام ورکوي - د
اردو ژبې افسانه نگار منشا ياد يو
خائي ليکي :-

، و کوم يو هم تحرير ، خصوصاً
د ناول بنيادي خوبي دا پکار
ده چې هغه لوستونکے په خپل
گرفت کښې واخلي او پخپله په
لوستونکي ، ځان کښې د لوستو
صلاحيت اولري ، ،

او په دې حواله به زه اووايم چې د
سلطان باش خپل افريدي په ناول کښې
دومره خوبي ضرور شته چې خپل لوستونکے
په خپل سحر کښې راگېر کړي او تر هغې
ئې کلک نيولے وي چې تر څو ئې ناول
اختتام ته نه ي رسولے -

که څه هم دې ناول کښې سلطان
ځينې خائي کښې د ډېر اختصار نه کار
اخستے لکه د دود صېب د اولني ژوند
حالات ، بيا د سکيني واده په ډېره
لنډه خلاص کړے شوے دے - په فريد مقدمه
، گواهان وړاندې کول او بيا سزا او
سزا کښې د نیک چلنی په سبب معافي او
نور داسې حالات او واقعات دي چې ښکاري

کر

چې لکه لیکوال دې دوران کې سترتیا محسوس کړې وي او یا دا هم کېدای شي چې سلطان باش خېل لکه د نورو معیاري لیکوالو ځینې واقعات د خپلو لوستونکو محسوساتو ته په دې اعتماد پریښوي چې د هغه لوستونکي به نوره قیصه پخپله سرته اوسوي —

بهر حال ددې هر څه باوجود دغه ناول په دې ټول پوره دې چې ، و ، کر ، ، یو معیاري ناول دې او سلطان باش خېل افریدي د یوښه شاعر سره د ښو معیاري ناول نگارانو په صف کې ځان ځای کړو

—
زه په دې خبره کې هېڅ باک نه گنم که اووایم چې د سلطان باش خېل ناول ، و ، کر ، ، د پښتو د ډېرو معیاري ناولونو مینځ کې د کېښودلو جوگه دې

—
زه ددې خبرې نه هم انکاري نه یم چې دې ناول کې ځینې ځایې کې نيمگړتياوي محسوسېږي خو ددې سره هم ، و ، کر ، ، دغه خصوصیت لري چې خپل لوستونکې پخپل گرفت کې اونیسي او دې ته ئې اولمسوي چې هغه دې خامخا او زر نه زر تر اختتام اوسوي او هم دا د یو ښه لیکوال غټه کامیابي گنلې کيږي

—
زه خوشحال یم چې ما د پښتو یو ښه ناول اولوستو او زه په دې هم ویاړم چې زما د افریدو قبیلې کې، موده پس

ڪر

سهي ولي يو معياري شاعري سره ،
معياري نثر ليکونڪي دې ميدان ته را
اووتو - په قلم ئي برکت شه -
طاھر افريدي
ڪراچي

۳۱ اڪتوبر

۲۰۱۲ء

کر

د رڼا کر

و، کر،، یو اصلاحي ناول دے - د نوي دور د معاشرتي بدلون د تحریک په پس منظر کېښي د پښتنو د اصلاح په غرض لیکلے شوے ښکاري او په دې لحاظ یو مقصدیت لري دا ښاغلے مقصد اکثر د ادب په ذریعه تر لاسه کيږي - د اولس د پوهې او شعور بېدارولو دپاره مؤثره ذریعه هم د ادب ده - سلطان باش خېل افریدے د یو ویش ذهن څښتن باشعوره شاعر و ادیب دے - هغه د خپلې ټولني یو فعال غړے دے - د پښتو په رسمونو او د پښتونولۍ په اقدارو ښه خبر دے - یو بالغ فکر لري چې څومره ښه شاعر دے - هومره ښه نثرنگار هم دے -

و، کر،، ئې ورومبے ناول دے او پوره کوشش ئې کړے دے چې د ناول د لیکلو ټول لوازمات په کار راولي خو د ناول د لیکلو څه ټاکلې قاعدې او معیارونه داسې نه وي چې د هغو په پېمانه ئې فني ناپ تول اوکړے شي - ناولونه تاریخي هم وي، روماني هم او اصلاحي هم - ولې که د ناول په فن خبره کيږي نو بیا هم - - - و، ناول،، په ساده ژبه کېښي یوه قیصه بیانول وي - داسې قیصه چې د انساني ټولني او د

کر

بنیادم د ژوند د روزمره واقعاتو او لانجو معاملو ته د بیان داسې انداز خوښ کړې شي چې د لوستونکي دلچسپي پکښې پېدا شي څرگنده ده چې دا یو ساده باده بیان نه وي - یو قیصې یا قیصې ته یو پلاټ جوړ کړې شي - د کردارونو انتخاب چې کردار نگاري ورته وئیلې شي - منظر نگاري او د مکالمه نگارۍ هنر غواړي -

د ، و ، کر ، ، بنیادي موضوع د رڼا او د تیاري د ازلي جنگ او کشمکش قیصه ده - د رڼا نه مراد د علم رڼا ده او تیاره د جهالت تیاره ده - خپر او شر د ازله سره په جنگ دي او دا خپر او شر هم د بنیادم د ذات په وسله ، و ، اسلحه ، ، سره په خپلو کښې جنگیري - سلطان افریدي د پښتانه د معاشري د پښتونولۍ د قدرونو د زوال له تاثره د جهالت او غفلت د خورو تیاریو په شپه کښې د سحر د زېري ورکولو او د رڼا دخوب تعبیر د رښتیا کولو په غرض خپل تخلیقي صلاحیت په دې ناول کښې څرگند کړې دے -

سلطان خپل یو ، و ، نظم ، ، د مینې سندرې کړې دے او د مینې ددغه سندرې نه ئې د ناول د قیصې تانه بانه یا تار و پود ساز کړې دے - د تعلیم ضرورت او په بدلیدونکیو حالاتو کښې د امن له ضرورته راپېدا شوي احساس ته

کر

ئې د قيصې رنگ ورکړې دے — چې تر ډېره
حده کامياب ښکاري —
سلطان چې په دې ناول کېښې کومه
قيصه راخستې ده که هر څو هغه د ټولې
پښتونخوا د ټولنيز ژوند احاطه خو نه
کوي په يوه خاص فيوډلي معاشره کېښې
داسې کيږي او نه د ټول پښتانه نفسيات
په دغه شان دي کوم چې په کردارونو
کېښې ښکاري ولې بيا هم د بدمعاشۍ په
دې ماحول کېښې اکثر داسې کيږي — د
ودود صېب او د سرور خان او دلاور خان
کردارونه هر چرته وي — يو د خپر او د
رڼا علامت او بل د شر او جهالت —
داسې د ناول منظر نگاري هم ښه ده —
مکالمه ئې زورداره ده ولې ځينې
ځايونو کېښې غېر ضروري طوالت يو
واعظانه رنگ اختيار کړې او څه ژور
فلسفيانه انداز د سکول د ماشومانو د
فکر د رسايۍ نه لرې ښکاري خو ژبه ئې
روانه او پسته ده نو ډېر ثقالت نه
محسوسېږي —

د و و کر ، ، کردار نگاري د تنقيد
په زد کېښې راتلې شي پکار ده چې د
نومونو سره سره پکېښې د کردار کړو وړو
ته توجه ورکړې شوې وے — جامه پېزار
به دومره ضروري نه وي خو د يو مخصوص
کلچر د کردار وجودي کړه وړه بيانول
اهميت لري — داسې په پلات هم خواري
پکار ده او سلطان دغه خواري ښه کړې
ده — پلات ئې ډېر خوږېدو ته نه دے

کر

پرېښه ، راکښلي او ترلي پلاټ کښي ئي
دا ټول کردارونه ځايي کړي دي چې د
سلطان د ناول نگاري قدرت ښکاره کوي -
په منظر نگاري ئي ډېره توجه شايد په
دې نه ده ورکړې چې د پښتونخوا
جغرافيايي رنگ او د کليو ابادي هم يو
شان وي داسې جزيات بيانول که هر څو
افاديت لري ولي د زورداري قيصې اصل
غايت کلائمکس او انجام په نظر کښي
ساتل پکار وي - د و و کر ، د قيصې د
پلاټ په ځينو برخو کې د اپنټي کلائمکس
حالت په نظر راځي خو ډېر په دې نه
محسوسېږي چې انجام ته ئي يو تجسس
پيدا کړې شي -

د ناول په ذريعه د اولسي شعور
بېدارولو کښي سلطان کامياب ښکاري - د
قلم او د ټوپک مقابله ئي په زورور
انداز کړې ده - يقيني وه چې گټه به
اخر هم د قلم وي - د امن ضرورت د
ټولي دنيا دے او نن سبا خو يو عالمي
تحريك هم ښکاري - که سياست پکښي نه
وي نو بياخو ښه تحريك دے او له هر چا
زيات د امن ضرورت پښتانه ته دے - ځکه
چې د عالمي سياست د بل کړي اور په
لمبو پښتونخوا سوځي او د سلطان
افريدي په وړاندې ددې سبب د پښتنو
جهالت او غفلت دے - که چرې پښتون د
ټوپک په ځايي قلم په لاس کښي واخلي نو
شايد چې ټولنه کښي امن راشي او ترقي
او پرمختگ په امن کښي کېږي - ورورولي

کر

او اتفاق د پښتانه ضرورت دے او په
و، کر،، کښې دې ضرورتونو ته اشارې شوي
دي -

په مجموعي ډول و، کر،، يو ښه
اصلاحي ناول دے - کامياب کوشش دے - د
نن دور په دوه درې ناول نگارانو کښې
د سلطان باش خېل د ناول نگار په حيث
اضافه د پښتو د تخليقي ادب دپاره يو
زېر دے - ناول په پښتو کښې ډېر کم
ليکله کيږي - دا د جديد دور يو اهم
نثري صنف دے چې د اولسي پوهې، تفریح
او د زدکړې مؤثره ذريعه ده -

سلطان باش خېل افرید د ستائيلو
وړ دے چې د ناول ليکلو او د ناول په
ذريعه د پښتانه د ټولني د اصلاح اعلي
مقصد ئي تر سره کړ دے - دا يو
کامياب اغاز دے - زه مبارکي ورکوم او
هم ئي مننه کوم چې ماته ئي په دې
ښکلي ناول د خو کرښو ليکلو دپاره
اووې -

ډاکټر راج ولي شاه

ختک

حيات اباد پېښور

کر

کر د گلو کره چې سیمه دې
گلزار شي

نه مې هوش پاتې دے او نه
راسره خیال پاتې دے
بس خو یو نقش مې د مات زړه په
دیوال پاتې دے
د قدرتونو نه دې خار شم سل
جوابه اوشو
خو هر نظر کبې د اولې ورځې
سوال پاتې دے

د ژوند د لا متناهي رنگونو ډېرې
شرحې ، ډېر تفسیرونه اوشو — —
بیا چې دې لېونۍ تنوع ته سره گوري نو
واقعي ورباندې سر اوگرځي —
هو ! دا هم ده چې په دې مقام ډېر
انحصار د تماش بین یا لوستونکي د نظر
په رسایي او ارتکاز هم دے — چې د خپل
ایقان تر څنگه د کوم رنگ په کومه
شرحه او توضیح تر کومه حده رسي — او
د کوم دلیل د غره په دامان کبې د خپل
شعور، خپل وجدان د کاروان خیمې لگوي
، پراؤ اچوي — او دلته ئې د اطمینان
ریشتونۍ تناسب څومره وي — خو که دا د

کـر

ازل پیچیده شخړه په هم دې ځای
پرېردو او تسلیم کړو چې وړاندې :

د کاروان گرد او غبار
کښې پټه درده
هره لاره نارسا ده ځکه
خاندم

یا یو قدم بل واخلو لږ نور مخکښې لار
شو - د حېرت له بامه !

د حېرت په غوندې ناست یمه په
هېڅ هم نه پوهېږم
دا واعظ ولې په ما خپل دلیلونه
خپژوي

زه د هغه سرچینې لټون کښې مست
او خراب گرځم
دا په مخه په رنگونو چې رنگونه
خپژوي

خو غم دا دے چې د حېرت په دې غوندې
کښې ناستو ته دې هم دنیا کله پرېږدي -
- - - رنگونه دي کنه !

دلته د ژوند هغه بیخي مخامخ ( )
حقیقتونه به ورته اووایو (ولار وي -
کوم چې د تیارې او رڼا حدبندي کوي -
کوم چې کرښه راکاري - کوم چې د لارې د
تعین فیصله کوي - کوم چې ټوله قیصه
په دوؤ برخو کښې ویشي -

کر

برخي د اوبو شاخکے اچوي او څوک پوکے
ورکوي -

زه سلطان باش خپل افریدی ته د خپل
زړه په دلیل مبارکي ورکوم او بختور
ئې بولم چې لار ئې خطا نه کړه - او د
خپل زړه درد تر دې مرامه راوستو چې
نن د خپر د لئمو کر گر دے -
د سلطان ، و ، کر ، ، د قلم د تقدس او
حرمت پلوشه دے - د رڼا مشال په لاس د
خپل ریښتوني درد هم رکاب سلطان د نور
پیرزوني ډالی کوي -

پښتو کښې متل دے چې ، و ، سوخي هغه ځائے
چې اور پرې بل وي ، ، نو فطري خبره ده
چې ورومبے د بقاء او تعمیر احساس له
ځانه اغاز کیږي -

سلطان هم داسې کړي دي - نن چې د وخت
رفتار تیز شوے دے - نن چې نا موافق
تغیرات د بې رحمی حدونو ته رسي - نن
چې یو ویشتمه صدي ده او پښتون اولس د
سیالی نه پرېوتے ،

زپلے او د جهان په گړنگونو کښې
پرېشانه پروت دے - د ، و ، کر ، ، لیکوال
ورته ددې ټولو پرهرونو مرهم د مینې ،
پیرزوني ، برداشت ، تحمل ، انسانیت
، حقانیت ، قربانی ، استقامت ، علم او
قلم د لازواله کیمیا نه کشید کوي او
دا پېغام ئې چې له ځانه اغاز کړے نو
بیا ئې تر ځانه محدود نه دے ساتلے -
بلکه عالمگیرې معنې ئې وربخښلي دي -
په دې مقام زه ، و ، کر ، ، ته افاقي

کـر

ناول وئیلو کښې تردد نه محسوسوم — —
— چې انگازه ئې خيژي —
د پيرزوئنو د گل پانې دي بي
سودې نه دي
زما جذبې زما د ذات پورې
محدودې نه دي
د محبت د لافاني جذبې قائل
يم علي
زما خبرې په نفرت باندي
الودي نه دي

او دلته ئې شر ته شکست ورکړې دے — د
پښتو د نور افسانوي ادب بحث په خپل
خائېولې د ناول پانې ئې هومره ډکه نه
ده څومره چې پکار وه — ددې عوامل هر
چا ته معلوم دي هم هغه ددې ژبې د ليک
لوست ، قدردانی او د اظهار د وسيلو
محدوديت !!!!

خو دا امر د خوشگواريت باعث دے چې
مزل په څه څه نا څه صورت کښې جاري دے —
ناول ليکل بلا شبه چې گران کار دے —
بشپړه مطالعه ، مشاهده ، یکسوئي ،
تخليقي استعداد ، ريښتونے فکري اپروچ
ددې فن بنيادي غوښتنې دي —
سلطان باش خېل افريدي کهنه مشق
شاعر اونثر نگار دے — او د ناول په
لوستو دهغه د فني گرفت اندازه په
غوره توگه کيږي —

د ، و ، کر ، ، ورومبې نيمايي ډېره
مؤثره ده — او دومره فني لطافت لري
چې سرے دځان سره بوځي — ددې جنت جنت

کر

، درانۀ اوخوارۀ ماحول نہ زرۀ راوتل
نہ غواري محسوسه شي چي

دل سے جو بات نکلتی ہے اثر رکھتی ہے

بیا ورپسي چي ناول د ژوند د ترخو
حقيقتونو سره مخ دے - نو هغه ورومبڼے
د خوب او خيال جهان چي د مينې او
تعمير په گل گل جذبو کښي رنگ دے - د
جبر د کردارونو د تورو عکسونو په
موجودگي تب جن شي -

دلته د ناول اسلوب بدل شوه دے - د
ډېر محسوساتو ځائے واضح تر واقعاتي
هنگام اخستے دے او په يو موقع خو
لوستونکے اوواڼي چي دا د کومې دنيا
نہ کومې ته راغلم - خو چي دا تب جن
تاثّر ، دا درانۀ ، په حواسو خوريري
ليکوال په هنر ، اختتامې برخې ته
بتدريج هم هغه زرۀ راشکونکے ورک شوه
جهان راژوندے کړي - او د لوستونکي
مينه پرې ماته کړي - د شگفتگي
فنکارانه څادر اوغوروي او د تکميل يو
احساس شان اوشي -

ناول کښې سسپنس موجود دے - کردار
نگاري ئې د لوړې پائې ده - خصوصاً د
ودود صېب کردار خو بيخي د هيرولو نه
دے - ليکوال ناول کښې پېغام ورکړے دے
خو په داسې انداز چي د خپلې نظريې بي
ځايه ابلاغ ئې ترې نه نه دے جوړ کړے
- بلکه زرۀ ورسره په خپله هر څه مني

-

کـر

د ناول په مینځ کېښې څه واقعات داسې
دي چې ذهن ئې په اسانۍ سره نه
تسلیموي - خو که په حقیقت پسندی ورته
اوگورو نو ددې نه ور سېوا پېښې هم
زمونږ چاپېرچل کېښې خورې ورې دي -
سلطان لهجه په شعوري طور داسې
استعمال کړې ده چې د اعتدال او جدت
احساس ورکوي - ناول ډېر ضخیم نه دے
خو پُر مغز ضرور دے -
و، کر،، د سلطان باش خېل افریدي له
اړخه پښتو ادب، پښتون اولس او همه
انسانیت ته یوه درنه تحفه ده - چې په
یو وخت د هغه د پاڅه فن او فکر
متناسب کړه وړه لري -
او چرته مې لوستي وو چې، حسن د
تناسب نوم دے -

په درناوي
علي افریدے
پي ایچ ډي

سکالر
پښتوڅانگه پېښور
یونیورسټي

۳۰ ستمبر ۲۰۱۲ء

کر

ک ر

و و ک ر ، ،

له هر څه اول د لويه الله ډېر شکر گزار
يم چې ماته ئې د و و ک ر، د ليکلو
توفيق راکړ -
ما د ډېرې لويې عرصې نه ددې
ناول د ليکلو دپاره ځان سمولو
راسمولو خو زه کله هم خپلو مختلفو
اضطرابي کيفيتونو او ذهني انتشار
د دغه گران کار سرته رسولو ته ، چې د
مکمل ذهني يکسويي او ارتکاز متقاضي و
، پرې نه بشودم - خو څو وارې مې د
ليکلو په خاطر قلم پورته کړو خو هر
وار به د خپل اندرون نه منع کړه شوم
- کلونه کلونه ددې د ليکلو دپاره
هڅېدم - خاکه موجوده وه ، کردارونه
راسره وو، واقعات راسره لکه د حقيقت
پراته وو خو د و و ک ر، د ليکلو
خواهش او ارمان چې دکوم درد په اساس
و ، ما خپل فکري ربط د هغې شايان شان
نه گڼلو - شايد د شعر د ليکلو په شان
مې دلته هم آمد غوښتو او زه وئيله شم
چې د نهو مياشتو په عرصه کښې سر ته
رسېدله و و ک ر، ما په يو داسې کيفيت
کښې ليکله د چې زه ورته عطا وئيله
شم -

کـر

زه د خپلو يارانو مئينانو
منه كوم چې خپلي شي
پېرزووني ئې تر ما را اورسولي —
فيروز خان افريدي ، اسلام گل شېرزاد ،
حېدر بنگش ، يوسف خان ديوانه ، عظمت
خان خليل ، فيض الرحمان ساده ، حسن
افريده ، انور زېب انور ، احمد سعيد
اتل ، خان سعيد افريده ، سيد ثروت
فراق شېرازي ، عبدالولي الفت ،
مخملين اوركزه ، اختيار الله اختيار ،
ظفر خان وزير ، شاعر رحمان شاهد ،
بهرام خان نواب ، انصاف بوري خېل ،
عصمت سوراني ، سيد صابر شاه صابر ،
زين ءُجُ ، حفيظ خټک ، طاهر زمان بي نوا
، شاه پور افريده ، فيروز خان صادق ،
اصغر خان مومند ، اعتبار حسېن ، عارف
افريده ، انجنئير سهېل افريده ، واجد
— که — حسېني —

په خاصه توگه د ناصر خان بونيري
، شېرولي خان اوركزي ، پروفېسر علي
افريدي ، پروفېسر امين تنها ، ءُجُ اصف
جان ، حضرت بلال خليل ، غفور خان
مينگل او ابراهيم بيټني منندوئ يم چې
د خپلي مينې ، اخلاص او ډېرې دلچسپي
په بنياد د هغه وخت نه ، چې ناول د
ليك د عمل نه تيريدو ، تر دې دمه چې
د چاپ مرحلو كښي دے ، زما سره مسلسل
په رابطه كښي پاتي شوي دي او په گنتو
گنتو ئې راسره په ، و ، کر ، ، د خيال
تبادلې كړې ده —

کر

د خپلې پاک امارات پښتو ادبي ټولني د غړو او خليجي او نورو خارجي هېوادونو کښې مېشته هغو همه و پښتنو ليکوالو ملگرو چې راسره ئې د احساس د اشتراک په بنياد رابطه ساتلې او خپلې پښتنې پېرزوئني ئې تر ما رارسولې ، د زړه له کومي مننه کوم -
د کمپوزر ارشاد خان هم مننه کوم چې د ، ، کر ، ، کمپوزنگ ئې په ډېره مينه او دلچسپي سره اوکړو -
د محترم طاهر افريدي ، محترم ډاکټر راج ولي شاه خټک او گران پروفېسر علي افريدي مننه چې په ناول باندې راکړي نظرونه ئې ماته د نور توان باعث دي -
د ورور نثار محمد خان شکرپه چې د ، ، کر ، ، د چاپ طرف ته ئې گام زما نه وړاندې پورته کړو گني له ما به د تادی کولو باوجود تاخير خامخا کيده -

په درناوي
سلطان باش خېل
افریده

ک ر

، و د رنا خوب به تعبیر
ته رسومه
، ،
زه ډيوه يم تورتمونه
ختمومه

وډود صېب وئيلو وئيلو کښې غلے شو او
خپل د لسو کالو زوئے فرید ته ئې په
غور اوکتل چې زني ته ئې لاس ورکړے و
او د مينې سندرې ته غور غور ناست و -
، و د مينې سندرہ ، دې شعرونو ته دا
نوم ودود صېب ورکړے و او هره شپه به
ماشوم فرید د ودود صېب نه ، د مينې
سندرہ ، خامخا اوریدله او ورسره
ورسره به ئې ترې بلا ډېر تپوسونه هم
کول او ددې نه علاوه به ئې ترې هره
ورخ د يوې نوې قيصې فرمائش هم کولو
چې ودود صېب به خامخا پوره کولو - نن
د معمول خلاف فرید ډېر غلے غلے و ،
ودود صېب ورته يو خو شيبې په ژور نظر
اوکتل خوڅه معنی ئې اخذ نه کړے شوه
- پوئې نه شو چې نن د اوریدو په
دوران کښې د فریدڅه بل رنگ خاموشي
دده انهماک دے او که ذهني غېر حاضري
خو بهر حال د هغه په معصومو سترگو
کښې موجود ورک ورک شاني تاثر د ودود
صېب په زړه کښې سوال نيم ضرور
راپورته کړے و ، ودود صېب بيا گویا
شو -

، و زه کرمه په قدم قدم

کر

گلونه
خورومه په هر لوري
نکھتونه
زه راوړم دلته د مینې
موسمونه ، ،
خپل وطن ته منزلونه
منزلونه
د ازغونه هره لاره
پاکومه
زه ډیوه یم تورتمونه
ختمونه

فرید تپوس اوکړو ، ، بابا جانہ ! مینہ
خه ده ؟ ، ،

ودود صېب ورته ډېر په مینہ مسکے شو
، ، مینہ ژوند دے ، ،
، ، او ژوند خه شے دے ؟ ، ، د ماشوم
فرید په زړه کښې خه خبره خامخا وه –
د ودود صېب جهانديده نظر د فرید د مخ
تاثرات لوستل ، ډېر په ملائمت سره ئې
اووې ، ، ژوند مینہ ده ، د بابا خانہ
! مینہ چې نه وي نو د ژوند هېڅ معنی
نه پاتې کيږي لکه چې په وجود کښې ساہ
نه وي ، ،

د فرید په مخ د تذبذب تاثر اوس هم و
تپوس ئې اوکړو ، ، بابا جانہ ! ستاسو
سره زما مینہ ده ، دا ژوند دے ؟ ، ،
، ، او ، ،

، ، دا کافي ده ؟ ، ، فرید ماشوم شاني
تپوس اوکړو او ودود صېب بي اختياره
اوخندل ، ، د مینې باب ډېر لوتے دے

کـر

بچے!،، د ودود صېب د شفقت نه ډکې
لهجې کښې د جهان خواړه وو، ودا د هېڅ
يوې رشتې پورې محدوده نه ده، د مينې
هزار — صد هزار رنگونه دي، اړخونه
دي، دا آفاقي جذبه ده، مينه د هر
ذي روح سره پکار ده، د هر څه سره
پکار ده،،

فريد د عادت مطابق لږ سوچ اوکړو او
بيا ئې اووې،، خو شفيقې په ما ښه نه
لگي باباجانه! دا ژوند نه دے؟،،
ودود صېب ډېر په مينه مسکے شو،، د
هر رنجش، هر خفگان او خوښې ناخوښې
شاته څه عوامل، څه خبرې خامخا وي،،
،، هغه د وفا سره شرکوي،،

،، او وفا درباندي ښه لگي؟،،
،، هغه زما ملگرې ده!،، فريد په
مضبوطه لهجه کښې اووې او ودود صېب بي
اختياره اوخندل — ودود صېب د انساني
مزاج او طبيعت په دغه اړخونو او
باريکيو پوهېدو خو بيا هم هغه ضروري
گنل چې د حکمت دغه خواړه زرونو او
ذهنونو ته بهر حال رسول پکار دي او

هغه به دغه درس ورکولو، ددغې اسماني
جذبې، ددغې لوئې نظريې وضاحت به ئې
کولو، يواځې فريد ته نه بلکې خپلو
ټولو شاگردانو ته د تسلسل سره، کوم
چې په سباؤن سکول کښې د ودود صېب سره
داخل وو او ودود صېب به په ډېر يقين
سره دا خبره کوله چې د سباؤن سکول نه
فارغ طالب علم به کرکه او نفرت زړه

ڪر

ڪنڀي نه لري ، هغه به خپل چاپڇرچل او
معاشرې ته يوه نادره تحفه وي - ودود
صڀب خپل ژوند سباڻن سکول ته وقف ڪري
ؤ -

کـر

سباؤن سکول د ودود صېب د ډېر خواهش
باوجود هم په ريحان آباد کښې ولې جوړ
نه شو ، دا يوه ځان له قيصه ده -
ريحان آباد چې څومره لويه علاقه وه
هومره پکښې تعليمي پسماندگي ډېره وه
- ودود صېب غوښتل چې سباؤن سکول دلته
قايم کړي - گل کله هر څو که د ودود
صېب آبائي علاقه وه خو چونکې يو خو
ډېره وړه وه او بل يو سکول نيم پکښې
ؤ هم ، نو د ډېرې آبادۍ او د تعليمي
سهولتونو د زيات کمي په سبب ئې د
سکول جوړولو دپاره ريحان آباد زيات
خوښ ؤ - دلته د کروندې د پتو په شکل
کښې کافي زمکه وه چې د ودود صېب د
مور بي بي په نوم وه - د ودود صېب
مور د خپل مور پلار يکي يوه لور وه ،
د هغوي نور اولاد نه ؤ ، هغوي خپل ټول
جائيداد د خپلې لور په نوم کړے ؤ -
ودود صېب چې ترې اجازت اوغوښتو نو
خوشحاله شوه ، خپل بچي ته ئې ډېرې
دعاگانې ؤکړې ، و خدائے دې کامياب کړه
بچے ! دا خو ډېره ښه خبره ده - په
ريحان آباد کښې به ډيوه بله شي او
ددې لورته نېک کار ثواب به زما مور او
پلار ته هم رسي - بريالے شي زويه ! ، ،
د ريحان آباد شپېته في صده علاقه د
سرور خان وه ، د زور او تعلقاتو ئې

کر

دا عالم ؤ چي د قامي او صوبائي اسمبلي ممبران به ورته سلام ته راتلل ، بلا پوليس افسران ئي تالي څټ وو - د ظلم قيصي ئي مشهورې خو وي خو چا به له ويرې ښکاره وئيلے او کولے نه شوې - د ريحان آباد د خلقو مثال د غلامانو ؤ، د چا چي په دغه علاقه کښي لږه ډېره زمکه وه د هغوي نه ئي جبراً د نشت په بيعه اخستي او په خپله نامه اړولي وه او د چا چي لا پاتي وه نو دا وئيل به زيات مناسب وي چي هغوي ته سرور خان لا اوزگار نه ؤ -

ودود صېب د خپلو پټو په غاړه غاړه گرځيدو او اندازه ئي کوله چي د سکول د جوړولو دپاره به کوم ځائے زيات مناسب وي، د هغه کچه لاري طرفته او که نه بالکل آخر کښي د پاڅه سرک سره نيزدې - - - - ! ودود صېب په هم دغه سودا کښي بوخت ؤ چي د سرور خان جيپ د کچه لاري نه په تيزي سره د پټي طرف ته راتاؤ شو او د ودود صېب سره بالکل نيزدې اودرېدو - دوه کسان شاته سيټ کښي سره د ټوپکو ناست وو - سرور خان د ډرائيور سره خوا سيټ کښي ، په اوږه کښي طماچه اچولي ، غزیدلے شان ناست ؤ او ډېر په عجيبه نظر ئي ودود صېب ته کتل -

و، خان پخېر رالي ،، ودود صېب مطمئننه شان مسکا کښي اووي -

کر

، و ودوده ما اوریدلی دی چہ دلته خہ سکول مٔول جوړوې، د سرور خان په لهجه کښې د تکبر ټول رنگونه شامل وو —
، و او خان — اراده خو مې ده ، و ودود صېب په قلاره اووې ، و ددې خلقودپاره ، دلته نيزدې ، د سکول ډېر زيات ضرورت دے ،

، و زما نه دې تپوس نۀ دے کړے ، هم هغه د غرور نه ډکه لهجه وه —
، و د نيکي کار دے خان ، ستاسو مرسته خو به خامخا وي ، و ودود صېب د سرور خان په مدعا او ارادو پوهېدو — سرور خان خۀ ساعت د ودود صېب طرف ته په بي تاثره سترگو کاتۀ بيا ئې د پتو د سلسلې طرف ته گوته اورده کړه ، و ودوده ! دا ټوله علاقه زما ده ، گېر چاپېره ، خواؤ شا ، لرې نيزدې — ستا پټي شته دي خو يو خوتۀ د گل کلي ئې او بل ستا دغه پټي گوره ټول زما په زمکه کښې راننوتلي دي — زما دا خيال دے چي ستا نه ئې په بيعه واخلم ، په دې به درسره زۀ خۀ وخت خبره کوم ، تۀ دې دا سکول بل چرته جوړ کړه ، خبره په ودود صېب انتهايي بده اولگېده خو خان ئې قابو اوساتلو — د هغۀ سره ددې خبرې احساس ؤ چي دا وخت د سرور خان سره خبره وړانول نوري زياتي مسئلې پېدا کولے شي —
، و تا ماته جواب رانۀ کړو ، د سرور خان لهجه سپوره وه

کـر

، ، زه به پرې سوچ اوکرم ، ، ودود صېب
په تحمل سره اووي
، ، سوچونو کښې تاوان دے ودوده — —
سکولونه ، کتابونه دې بل خوا يوسه ، ،
سرور خان اوغرمېدو او ډرائيور ته ئې
د تلو اشاره اوکړه — جيپ په تيزۍ سره
حرکت اوکړو او څه ساعت پس په کچه لاره
، د پاڅه سرک په لور په دُورو کښې پتې
روان ؤ —

ودود صېب د صدمې په حالت کښې ؤ — هغه
ته اندازه وه چې د سرور خان د
رضامندی نه بغير سکول په ريحان آباد
کښې جوړېدل او روانېدل ناممکنه خبره
ده — سرکاري اهلکاران ئې په موټي کښې
وو ، تر ډېره بره بره پورې ئې لاس ؤ —
قانون خو په سرور خان باندې بيخي په
ټپو ؤ — — — خو سباؤن سکول خو د
ودود صېب خوب ؤ ، هغه خپلو خلقو ته
څه خواره پيړزو کول غوښتل ، خو په
لاره کښې داسې خنډ پيدا شو چې هغه ئې
د لوئې صدمې سره مخ کړو — مور بي بي
ئې تسلي ورکړه ، ، ولي بچې ! دنيا څه
ورانہ خونۀ ده — يو ريحان آباد خو
نۀ دے — خپل کلي کښې ئې جوړ کړه — گل
کلي کښې ! خوشبُو چا قېد کړه ده ، تۀ
پل خو پورته کړه او بيا گوره چې ددې
خواره تر کومه پورې رسي ، ،

کـر

،، مورې خو — — — — ،،
،، نه بچے ! د حکمت لمن مہ پربرده —
د ماتیدو نه یو قدم په شا تلل ډېر ښه
وي — د جهالت مقابله په علم او حکمت
پکار ده ،،

د ودود صېب زړه خبره اومنله او د
ريحان آباد نه تقریباً پنځوس شپېته
میله لرې د هغه خپل کلي ، گل کلي کښې
د سباؤن سکول بنیاد کیښودے شو —
ودود صېب به خدائے خبر چې واده کله
کولو خو د مور بي بي خواش ئې ؤ چې
کور ته دې دغه خوشحالي زر نه زر راشي
او دا څه ، خپله اینگور ئې هم خوښه
کړې وه — د ودود صېب د تپوس نه بغير
د افضل لالا لور — سکینه
!

دا جینې ئې د ماشومتوب نه خوښه وه —
ورته به ئې اکثر وې

،، تا به ودود ته کوم ،، او هغې کم
گو جینې به زر سر تیت کړو او اوس خو
ئې خبره هم تقریباً پخه کړې وه — ودود
صېب د مور بي بي په خوشحالی خوشحال ؤ
، بل د هغې صحت هم ډېر روغ نه ؤ او د
ودود صېب دې طرف ته خاص فکر ؤ نو د
انکار یا د نور تاخیر خو سوال نه
پېدا کېدو —

ودود صېب د ټول کلي د سترگو تور ؤ ،
واده ئې په سادگی سره کول غوښتل خو د
کلي خلقو خو داسې مستي جوړه کړه چې د
هغه نه ئې دوه درې خطا کړل — دا

کـر

ډمامي ، دا گډاگانې، ټاخ ټوخ گو چي
دده د مزاج برخه نه وو خو د يارانو
دوستانو او د کلي دخلقو د بي کچه
مينې وړاندې ئې وسله کيشوه — هغه ددې
خبرې قائل ؤ چي د مينې په هر حال کښي
قدر پکار دے — ملگري به چي ورپورې
کلک شول نو دے به هم په گډا ور اووتو
— دا بيله خبره چي چل به بيخي نه
ورتلو د ،، داسې گرم ټنگ ټکور دے په
حجره کښي ،، په مصداق ئې — — په
حجره کښي موجود ټولو همزولو او
کشرانو گوته گرمه ساتلې وه — چي هله
گله به کله ډېره زياته شوه نو ودود
صېب به سر اونيلو او اوبه ئې خندل —
هله په کور کښي زنانه ؤ د مور بي بي
نه کلهم واک اخسته ؤ، جينکو به چي
ډولکے وهلو نو ځني به د مور بي بي نه
چاپېرې شوې ،
،، ته به هم زمونږ سره گډيرې ،،
،، هلکو دا زما د گډاگانو عمر خو نه
دے — ما پريږدئ چي د مېلمنو خيال
اوساتم ،،
،، داسي دې چرته پرېږدو ، مېلمانه
هيچر ته نه ځي ،،
مور بي بي به چي مجبوره شوه نو هسي
به ئې ورسره لاسونه داسي پورته شان
کرل خو په دې ئې خلاصے چرته کېدو —
،، ښه ځه مونږ ته ودود لالا را اوغواره
،، يوې جيني په هوا کښي لاس اوگډولو —

ڪر

،، گوره هغه حجره ڪڻي د مڀلمنو سره
دے ،،
،، را اوڻي غواره ،، رعایت نه ملاوڀدو
مور بي بي نور خه ڪري وے - يو ماشوم
ئي چي ورپسي واستولو نو ايله ئي خلاصے
نصيب شو - ودود صڀ چي راغے نو جينکو
هغه خپله گڀره ڪڻي واخستو -
،، ودود لالا زمونڀر متائي کومه ده ؟ ،،
،، زمونڀر تحفه ودود لالا ،،
ڊولڪے غريڊو ، شور و نو خبري ئي په
زوره زوره ڪولي -
،، ما ته زما د خويندو هر فرمايش
منظور دے ،،
،، ڀنه سوچ اوکئي ودود لالا ! ،، يوڀ
جينی په شرارت سره اووڀ
،، ما خپله خبره اوکڀره ،، ودود صڀ
مسکا ڪڻي اووڀ ،، حکم کوئ ،،
،، پخه ؟ ،،
،، پخه ! ،،
،، مونڀر ته به گڀيري ودود لالا - دلته
،، ڊولڪي ته ،، يوڀ بلي جينی اووڀ ،
اوس د ودود صڀ وار خطا شو ، دا خو
ئي په خيال گمان ڪڻي هم نه وه چي
داسي فرمائش به تري کيري - ٽولي
جينکی مسکی مسکی کيدلي او د ودود صڀ
اطمينان زير زبر ڪڀدو - - - وار خطا
وار خطا ئي اووڀ ،
،، نه - - - نه دا خو خه خبره نه
شوه - - - تاسو - - - ،،

کر

و، ولی نه شوه خبره ،، د ودود صېب
خبره پرې کړې شوه و، ژبه دې کړې ده ،
انکار منکار دې نه چلیري ،،
په دې سخته مرحله کېږي د ودود صېب ذهن
په تیزی سره کار کولو ، د تېښتې لار
ئې کتله خو داسې معمولي حصار کېږي خو
نه و راگېر چې دومره په اسانه ئې خان
خلاص کړې و، لچک ضروري و –
و، ښه څه ټیک ده ، خو تاسو یو اړخ ته
خو شئ کنه ، داسې څنگه گډېد شم ،،
او هم دلته د جینکو په عقل واورې
اووریدې – – – ودود صېب ته چې څنگه
لاره د یو طرف نه صفا شوه نو دوه خپلي
او دوه پردی – – – دومره په تیزی سره
ئې د دروازې په لور ټوپ کړو چې چا ته
د پوهېدلو هډو موقع ملاؤ نه شوه –
ودود صېب په ستنه خو نه شو کتلې هغه
ته دا وخت صرف دروازه ښکاریده البته
په خپل شا ئې یوه لویه او بلند آهنگه
خندا ضرور واوریده چې ئې ورسره دا
وخت هېڅ سروکار نه و –

مور بي بي ډېره خوشحاله وه – د خپلي
اینگور نه خو ځاریده – بیا بیا به ئې
په تندي شکل کړه او ډېرې دعاگانې به
ئې ورته اوکړې – نن بیا په کور کېږي د
سپېلنو ډډوزه خته – ودود صېب اوخندل

کـر

و، مور جاني ! د سپېلنو قحط به راځي
په وطن کښې،،
و، دا بد نظر په شا کوي - دا کله نه
ختمیږي،، د مور بي بي جواب ؤ -
و، خو د څو ورځو نه ئې دودېدل ډېر
زیات شوي نه دي ؟،، و دود صېب مُسکي
مُسکي د سترگو په کونجونو کښې د سکیني
طرف ته اوکتل -
و، ولې نه ! زما کور دې خدائے د بد
نظر نه اوساتي، سکینه بچی مې دې
خدائے دنظره نه کړي،، مور بي
بي ډېر په مینه
اووې -
و، دا غوا ؟،، و دود صېب خان داسي
حېران غوندې کړو - د و دود صېب په
خبره سکیني سر ټیټ کړو او مُسکي غوندې
شوه - هغه د و دود صېب د مینې په دغه
انداز پوهېده -
و، نه - نه،، د مور بي بي په
لهجه کښې ناز ؤ و، د سکیني خو ثاني
نشته،، زما خو پرې کور جنت دے،،
و، خبرې نه ورځي مورې،، د و دود صېب
په لهجه کښې هم هغسې شوخي وه -
و، سکینه په زړه گوره او په زړه ئې
اوره،، مور بي بي په ډېر باور سره
اووې
و، زما انتخاب دومره معمولي نه شي
کېدے،،
د سکیني په راتلو سره کور کښې ښکله
بدلون راغله ؤ !

کـر

په سباؤن سکول کښې د تعمیراتي کار او
زیبائش او آرائش د تکمیل باوجود هم
چې لا تدریسي عمل شروع شوی نه ؤ نو د
هغې لویه وجه دا وه چې لا د سکول
ستاف نیمرغې ؤ ، ودود صېب د نظر او
نظریې خاوندان لټول - هسې خو به هره
ورځ گڼ شمېر کسان د انټرویو دپاره
راغله خو د ودود صېب د ژورې پوهې
لرونکي او په زړه او ذهن صحت مند
کسان پکار وو نو انتخاب به پکښې په
مشکل د یو کس نیم اوشو - د تاخیر سره
سهې خو بالاخر دغه مرحله هم ترسره شوه
- اوس د ودود صېب د خوښې او معیار
مطابق ستاف کار کولو ته موجود ؤ -
سباؤن سکول په دوؤ حصو ویشلې شوی ؤ -
یوه حصه د پرائمری وه ، تر څلورمه
پورې چې پکښې هلکانو او جینکو به یو
ځایه سبق وئیلو ، د هغې دپاره د
زنانه ستاف انتخاب شوی ؤ، دا ځانله
حصه وه او د پینځم جماعت نه واخله تر
لسمه پورې صرف هلکان وواود هغوي دپاره
ستاف هم نارینه ؤ-
د ودود صېب نظریه وه چې د ماشومانو
خبره جدا ده ، هغوي بیخي سپېڅلي وي ،
زړونه ذهنونه ئي د هر قسم آلا ئش نه
پاک او بالا وي خو عاقل بالغ جینکی او
هلکان چې گډ تعلیم حاصلوي نو دا د

کـر

خودکشی نه علاوه نور هېڅ نه دي او بيا
— — باالخصوص په داسې معاشره کېږي خو
مخلوط تعليم بيخي زهر دے چرته چې د
ماديت پرستی زور وي ، کردار سازي د
نشت برابره وي ، اخلاقي بيماری زياتي
وي او د تحفظ احساس په سلگو وي — هـ
! دا بيله خبره که څوک د خپلو اسلامي
او پښتني اقدارو نه لاسونه وينځلو ته
تيار وي —
میتنگ شروع ؤ ، ودود صېب د خپلو خبرو
په دوران کېږي د خپل ټول ستايف نه
مختلف ټپوسونه هم کول ، د هغوي نظر
به ئي هم غوښتو —
،، خو بهرحال داخوب ريښتياکول يو
لوءے چيلنج ضرور دے،،
ودود صېب د خپلو خبرو په آخر کېږي
اووي
،، مونږ دا چيلنج قبلوؤ سر ! ،، عدیل
په سنجيدگی سره اووي ،، په دغه حواله
زمونږ ذمه واری دومره لويې او ډېرې
دي چې زه گنم چې زمونږ سره د دمې
گنجائش بيخي نشته ،،
،، سر د احساس خبره ده ،، فيضان اووي
،، زمونږ د نړۍ د قامونو سره سيالي
ډېره نيمگړې ده او زمونږ سره تر ټولو
اهم آپشن هم دغه دے چې مونږ خپل را
روان نسل د علم او هنر په کالوښائسته
کړو او د سيالی دغه لوءے جنک ته ئي
تيارکړو،،

کـر

في ميل ستاف په خپل سائيد ناست ؤ –
مس عائشه اووې ،، سر! دومره گرانه هم
نه ده خو عزم پکار دے – مونږ به
بريالي کيږو خو که د خپل نوي کهول
سوچ او فکر ته د آگهي او ادراک وسله
ورکړو ،،

مس بشکلا اووې ،، مونږ د خپل اولس
محرومي نه شو ليدے سر! مونږ پُر عزم
يُو ،،

هر چا خپل خپل اظهار کولو – د ودود
صېب په مخ مسکا وه ، په سترگو کښي ئي
يو ښاغلي يقين خلیدو – گویا شو ،، زه
فخر کوم چې ماته خدائے ستاسو په شان
بشکلے ټيم راکړے دے – دا صحيح خبره ده
د يو ماشوم د شخصيت په جوړولو او
سازولو کښي د استاد کردار د هر چا نه
لوئے وي – د مور پلار نه هم – او مونږ
به خپل دغه کردار لوبوؤ د يوې ښي او
مثالي معاشرې د تشکيل دپاره ، تر
خوچې مونږ ساه اخلو ، خو چې مونږ
ژوندي

يُو ،،

ميټنگ تر کافي وخت جاري ؤ !

د مور بي بي انتقال د ودود صېب دپاره
لويه صدمه وه – خو ورځې خو بيخي گنگ
سنگ ؤ – دنياورته خه داسې وړانه
وړانه غوندي ښکاريده – د سباؤن سکول

کـر

ستاف چې ودود صېب به ورته د احساس
ملگري وئيل ، هغوي ئې هم غم غلط نه
کړې شو — څه ورځې پس چې لږ په خود
کښې شو او کومه ورومبې خبره ئې محسوس
کړه او ورته خوشحاله شو هغه دا وه چې
د کور معمولات بيخي نه وو بدل ، هغه
معمولات کوم چې ئې د مور بي بي سره
ژوندي وو په هغو کښې لږه هم تبديلي
نه وه راغلې نو لکه چې سترگې ئې
اوغريدې ، سکينې ته ئې اوکتل ودود
صېب په اول ځل دومره په شدت سره
سکينه محسوس کړه — د مور بي بي خبره
ئې د احساس په جهان کښې انگازه
انگازه شوه —

و ، سکينه په زړه گوره او په زړه ئې
اوره — زما انتخاب دومره معمولي نه
شي کېدے ، ،
نور خو لا څه چې سکينې به اوس مونځ هم
په هغه جانماز کولو کوم چې د مور بي
بي ؤ — سکينه خو به ورته هر ساعت لاس
په نامه ولاړه وه خو ودود صېب په غم
کښې دومره ډوب ؤ چې دا هر څه ورته نه
ښکاريدل — خو اوس — — — !
سکينې ته ئې ډېر په مينه اووې ، ،
سکينې ! ما خو گڼل جوړ ته ريښتيا غوا
ئې ، ،

سکينه د خپل عادت مطابق مسکې شوه ،
سترگې ئې ورپورته کړې ، هغه خوشحاله
شوه — د مور بي بي د وفات نه پس نن

کـر

وړومبى ورځ وه چې د ودود صېب په مخ د
ژوند رنگونه خواره وو —
، و زه د خپل خدائے ډېر شکر گزار يم
سکينې ! چې ماته ئې ستا په شان د
ژوند ملگرې راکړه ، ،
د سکينې په زړه کښې لکه د ټول عمر
خوشحالي په يوه لمحہ کښې راجمع شوه —
هغې ته بس د خپل خاوند ، د خپل مجازي
خدائے هم دغه رضا پکار وه —
، و او هل ! ته ماته دا نوم ولې نه
اخلي ؟ ، ، ودود صېب هسې تندے داسې
تريو شاني کړو —
، و ښځه خپل خاوند ته نوم اخلي ؟ ، ،
سکينې په قلاره اووې
، و اوه — — — ، ، ودود صېب بې
اختياره اوخندل ، و ولې نه ! دې کښې
څه عېب خو نشته — پخوانو ښځو به نه
اخستل ! ، ،
، و دا وضاحت خو هم اوکړئ کنه چې ولې
به ئې نه اخستل؟ ، ، سکينه مسکې شوه —
، و اوس هم ډېرې ښځې د خپل خاوند نوم
نه اخلي ، ،
، و اُم م م — — — ، ، ودودو صېب
ځان ناجاڼه غوندي کړو ، و تاته به پته
وي ، زه خو نه يم خبره ، ،
، و بې ادبې کښې راځي ، ، سکينې ورو
شاني اووې
، و دا بې ادبې منظوره ده — ستا د
خولې نه خپل نوم اوريدل غواړم ، ماته
ښه لگي ، ،

کر

سکینه په سوچ کښې شوه ،، تش نوم خو
درته نه شم اخستے - گرانه ده ،،
،، لکی ورپورې تړل غواړې ؟ ،،
،، او ،،
،، يعني ؟ ،،
،، ودود صېب به درته وایم ،، د نامې
د اخستو سره د سکینې په سترگو کښې د
ښائست بلا رنگونو برېښنا اوکړه -
،، هم - - - دا هم ښه ده ،، ودود
صېب سکینې ته په غور کتل - په لهجه
کښې ئې شوخي او شرارت ؤ ،، يو ځل بيا
اووايه ،،
د سکینې په مخ د حيا سُرخي خوره شوه د
ښائست او حيا د رنگونو ډکې سترگې ئې
ورو شان ورپورته کړې ، ورو شان ئې
اووې
،، ودود صېب ،،
د ودود صېب د محسوساتو جهان کښې څه
جنتي شان کېف خور ؤ - د خپل وجود
دشته والي يو دلربا احساس ؤ !

ابتداء کښې ، سکول کښې د ماشومانو
تعداد کم ؤ خو اوس د خواؤ شا د کلیو
نه هم خلقو خپل بچي په سباؤن سکول
کښې د داخلي دپاره راوستل - سباؤن
سکول کښې د ماشومانو د غېر حاضرې شرح
د نشت برابر وه - ودود صېب په دې
خبره مطمئن او خوشحاله ؤ چې د

کر

ماشومانو زره دلته لگي او دا ددي
خبري ثبوت و چې د هغوي استاذان خپلي
ذمه واري په بڼه توگه ترسره کوي -
سباون سکول کښې مستحق ماشومانو ته
يونيفارم او کتابونه وغیره مفت
ملاویدل او فیس به ئې هم معاف و -
نن د کلي د لويې جرگه باز اکبر کاکا
سره څه مشران نور هم سکول ته په چکر
راغلي وو -

اکبر کاکا خندل ، و زما نمسه خو زما
نه داسې داسې تپوسونه کوي چې حيران
شم ورته - - - کله کله خو ئې راسره
جواب هم نه وي ، ،

ودود صېب مټسکې شو ، و دا خو ابتدا ده
اکبر کاکا ! مخکښې گورئ ، او جواب خو
د هر سوال خامخا وي البته داسې اکثر
کيري چې مونږ ځنې حقيقتونو ته سترگي
غړول نه غواړو ، مونږ د خپلو رسمونو
رواجونو او بلا ډېرو خرافاتو غلامان يو
چې په سوب ئې زمونږ اجتماعي ارتقاء
هم سره ده نو مونږ د خپلو غفلتونو او
کوتاهيو په وجه باوجود ددي چې زمونږ
سره ئې بڼه جاج او جواب وي ، د خپل
نوي کهول د سوال د جواب نه يو ، ،
د اکبرکاکا جرگه باز طبيعت و - غله
کله پاتې کېدې شو خو دلته خو ورسره
ماتي نه وي - - خبر لوڅي ئې دلته د
سپيد بړيکرو سره مخ وه - خو څه خو به
ئې خامخا وئيل ، په ږېره ئې لاس
اووهلو ، و تعليم ډېر بڼه شې دے ، ،

کـر

و، تعليم رڼا ده اکبر کاکا ! دا د
وگړو او قامونو دپاره بينائې
ده، ترقي ده ، سيالي ده – دا چې نه
وي نو هر خوا تورتم دے – لوتے تورتم
،،

گل شان لالا سر اوخوځولو ،، او ! هم دا
حقيقت دے – خو کله به وي چې زمونږ
دغه ارمان پوره شي ! ،،

ساده خلق په ساده خبرو پوهيږي – ودود
صېب اوخندل ،، لالا ! يوې ښځې د بلې
ښځې نه تپوس اوکړو چې خورې دا لښکر
څه ته وائي ؟ نو هغې ورته اووې چې
ستا خاوند او زما خاوند چې سره يو شي
نو هم دې ته لښکر وائي – – – مونږ
که نن هم خپله خپله برخه ايمانداري د
خپل چاپېرچل د سينگار دپاره گډه کړو
، خپل اخلاص مېنځ ته راوړو ، خپل
خواهشات کم کړو او د خپلو بچو په لاس
کښې کتاب ورکړو نو زمونږ ټول
ارمانونه به پوره کيږي ،،

و، خو وخت به ډېر غواړي ،، اکبر کاکا
اووې

و، زمونږ غفلتونه هم د مودو مودو نه
دي اکبر کاکا !،، ودود صېب اووې ،،
په يوه ورځ کښې هېڅ هم نه بدليري –
وخت خامخا پکار وي خو د رڼا د خوریدو
يو خوشحالوونکے احساس د هغه ټول عمل
په دوران کښې بهر حال ضرور موجود وي
کوم چې د وگړو د توان د زياتولو سبب

کـر

جوريري او د منزل غيرې ته پرې رسیده
اسانيري — ،
حاجي ارسلان چې تر اوسه خاموش ناست و
، گويا شو ،، زه خو ډېر نه پوهيرم
بچې ! خو دا پوهيرم چې ستا خبرې ډېرې
بښي دي ، زه د خپل نمسي ددې خبرې سره
هم اختلاف نه لرم چې ماته وائي چې
بابا څه بې مالگې ژوند دې تېر کړې د
چې سبق دې نه دې وئيلے — مونږ به
دعادرته کوؤ ، ،
،، ستاسو مرسته هم پکار ده حاجي صېب
! ، ، و دود صېب ورته مسکا کښې اووې ،،
د خپلو بچو د خپل نوي نسل په لاس کښې
د کتاب او قلم ورکولو په مشن کښې
تاسو ډېر لوئے کردار لوبولے شئ —
تاسو مشران يئ ، ستاسو خبره ، ستاسو
کوشش ډېر زيات اهميت لري ، ،
د چائې څښلو په دوران کښې هم ډېرې
خبرې د بحث لاندې راغلي !

د افسر خان د مرگ خبر د ريحان آباد د
خلغو دپاره ډېر بد خبر و — ريحان
آباد مراوے مراوے و — افسر خان د
سرور خان کشر ورور و خو د هغه نه
بيخي بدل و — بيخي جدا — طبيعت کښې
ئې نرمي وه او هر ممکن کوشش به ئې دا
و چې د ريحان آباد خلق د سرور خان د
عتاب او ظلم نه بچ وي — افسر خان به

کر

د ریحان آباد خلقو ته د لاسه ورکوله ،
د سرور خان په ظلم زور به ئې تري
معافي غوښته - د هغوي سره به
کښېناستو پاسيدو، غم ښادى کښې به ئې
شريکېدو - سرور خان د هغه دغه
عادتونو ته په ښه نظر نه کتل خو څه
ئې کړي و - کشر خان فطرتاً هم داسې ؤ
په دې حقله ئې د چا خبره نه اوریده -
د افسر خان مرگ څنگه او په کومو حالا
تو کښې اوشو ددې هیچا ته پته اونۀ
لگېده - صرف زورې خبر ؤ چا چې د سرور
خان په حکم کشر خان ته په شودو کښې
زهر ورکړي وو او بیا لږې ورځې پس
سرور خان د زوري کار هم تمام کړو -
اوس د خپل دغه جرم صرف سرور خان ته
پته وه او بس !
مياشت نیمه پس د افسر خان واده ؤ -
افسر خان په دې خبره ډېر خفه ؤ چې
سرور خان په ریحان آباد کښې سکول
جوړیدو ته ولې پرې نه ښوؤ - هغه به د
سرور خان په سوچ او نظر چېران هم ؤ
او پرېشان هم - ورته ئې اووې ، و خان
لالا ! تاسو ته پرې څه تکلیف دے که
سکول دلته جوړ شي ؟ ، ،
و ، ستا عقل لا خام دے افسر خانه ! ، ،
سرور خان ورته برنډ اوکتل ، و ددې
خلقو به ژبه اوشي ، سترگې به ئې اوشي
- - بیا به درته لاس په تندي نه ږدي ،
بیا دې خاني لاره ، ،

کـر

و، عزت خو هغه وي خان لالا چې د چا په
زره کښې د چا دپاره وي – ظلم او
زياتۍ خوکرکه او نفرت په زړونو کښې
پېدا کوي،،
و، آه، ها – ها – ها،، سرور خان
متکبرانۀ خندا اوکره و، زور دې مه
هيريږه افسر خانۀ! خوبونه مه وينه –
د زړونو زمانې لارې – دغه زمکه خو به
يوه ورځ ودود په ما پخپله خرڅوي – ښۀ
په خوښه – خو بس دومره ده چې نن ئې
خوښې ته مه پرېږده – داسې
خوښې ته چې په دغه زمکه ئې ورسره پښې
کلکيري،،
د افسر خان طبيعت او مزاج بيخي بدل ؤ
– خبره پرې ښۀ اونۀ لگېده – و، فېصلي
خو دبره نه کيري خان لالا – تاسو دا
ولي هيروي،، د سرور خان په مخ د
ناگواري يورنگ څريکه اوکره – ډېر په
ژور نظر ئې کشر خان ته اوکتل – دغه
وخت ؤ چې سرور خان اوويريدو – د خپل
زوئۀ دلاور خان په خانۍ – چې لا هلک ؤ
خو خوبونه ئې ورته ډېر لوئۀ لوئۀ
ليدل – د سرور خان په فطرت کښې
کمينگي پوره پوره شامله وه – د افسر
خان د واده د تياريو د شروع کېدو سره
سرور خان خۀ داسې نامعلومه شان بي
چيني محسوسوله او داسې نورې ډېرې
مبهم مبهم شان خبرې، چې په زره او
ذهن کښې به ئې پتېدې او ښکاره کيدې
خو دا هر خۀ بي ربطه او بي عنوانه وو

کر

زورے عادي مجرم ؤ او د سرور خان سره
نيزدې هم ځکه ؤ چې هغه به ترې کارونه
د هم دې نوعيت اخستل - د زوري زړه د
کاني ؤ - خون خرابه ، قتل ، وهل ټکول
د معمول د کارونو په شان ورته اسان
وو - ضمير ئې مړ ؤ خو په دې خبره
اوبورنيدو، خو په دې هم پوهېدو چې د
انکار انجام څه کېدې شي ، تور زړه ئې
د تور عمل دپاره اجازت ورکړو ، خپله
بقا او غرض ئې په هر سوچ باندي مقدم
اوگرځولو ، زوري ته پته وه چې د افسر
خان کمرې ته د شودو گلاس د کچن نه څه
وخت ځي - هغه ژوند کسه گولي د زوري
په موټي کښې بند وه کومه چې د افسر
خان دپاره وه - کومه چې اوس اوس سرور
خان ورکړې وه -
بله ورځ ټول ريحان آباد کښې د افسر
خان د مرگ غوغا وه ، د ريحان آباد د
خلکو خو د امېد ډيوه مړه شوه - د
افسر خان د مرگ د خبر په اوريدو به
خلکو ډېر په غم او حسرت سره يو بل ته
اوکتل او د اندېښنو او ويرې سيوري
به ئې په سترگو کښې نور هم سېوا شول

-
د افسر خان آخري رسومات سرته د رسيدو
سره سره زورے هم دمينځ نه غائب شو -
سرورخان دومره کم عقل خو نه ؤ چې - -
-! -

اوس د زوري په ځائې بل کس د سرور خان
د ظلم او جبر د معاملاتو امام ؤ - تاؤ

کـر

تاؤ برېتونه ، سرې سرې سترگې ، بد
رنگ او بې مالگې مخ –
خپل نوم ئې چې هر څه ؤ خو په مالگين
مشهور ؤ !

کور ته ماشوم څه راغے چې ودود صېب خو
د خوشحالی نه په جامو کښې نه ځائيدو
– بيا بيا به ئې په غېږ کښې واخستو ،
په زړه پورې به ئې جوخت اونيوو ، ښکل
به ئې کړو – څه په اجنبي غونډې ژبه
کښې به ئې ورسره خبرې هم کولې چې
ودود صېب به ورباندې خپله هم نه
پوهېدو او نه به ئې بېرته عين هغسې
تکرارولے شوې البته ماشوم به مسکے
ضرور شو ورته ، پښې لاسونه به ئې
اووهل – څه وو خو د مينې زور ؤ چې
ودود صېب به ئې له ډېره فرطه د خپلې
ژبې ، لفظونو، ټکيو له حده د اظهار
او بيان څه غېږ واضح جهان ته ور
اووتو چې د معني جامه شايد ودود صېب
پخپله هم نه شوه ور اوغوستے،خو نه –
– ماشوم پرې لکه چې پوهېدو – په خپلې
ورې ورې مسکا او د پښو لاسونو په
والهانه حرکاتو به ئې خپل رد عمل بيا
بيا څرگندولو او ودود صېب به چې د
خپلې مبهم ژبې پذيرائي اوليده نو نور
به هم ورته په اگرم بگرم سر شو –

کر

نومونه ئې پرې تقریباً یو درجن بدل
رابدل کړل - د گلونو سره نسبت لرونکي
نومونه ، د بادشاهانو نومونه ، خو
بیا بیا به ئې سر اوخوځولو -
، و نه - نه کنه - څه بله نامه - زما
د بچي په شان ښکلي نامه - زما د بچي
سره سمه نامه ، ،

سکینې به د ودود صېب ددې ټولو
کېفیتونو په مینه ننداره کوله - ورته
مُسکي شوه ، و چرته د پالوان نوم خوښ
کړئ ورته - دا دومره کُشتي چې ورسره
تاسو ددې عمر نه کوئ نو خامخا به ترې
پالوان جوړیږي ، ،

ودود صېب ماشوم په دواړو لاسونو کېښي د
سر د پاسه اوچت کړو ، و پالوان خو به
ترې خامخا جوړیږي خو کُشتي به ددې تور
نظام سره کوي د انسان سره نه ، ،
سکینې اوخندل ، و تاسو ورته د اوسه نه
دغه څه ښايئ - - - تاسو هم - - -
- لا خو ماشوم دے - - - لا خو ئې خبرې
کول هم نه دي
زده ، ،

ودود صېب ماشوم په ځانگو کېښي ډېر په
قلاره واچولو او ځانگو ته ئې ټال
ورکړو - ، و خبرې به هم زده کړي ، ،
ودود صېب په خپل مخصوص انداز کېښي
اووې ، و د دنیا په ډېرو گرانو گرانو
کارونو کېښي یو گران کار خبرې کول هم
دے - سکینې ! کمه لار ، کوم سبق چې یو
چا ته د هغه د عمر په ابتداء کېښي

کـر

اوبښودلې شي - هغه د هغه د عمر په هر پړاو مل ملگرې وي ، هغه ئې بنياد وي او ښه بنياد د اعلى ترين تعمير ضامن وي - پرورش او لار ښودنه د عمر په باقي حصو کښې هم سودمنده وي خو په ابتدا کښې خو چې څومره ډېره اوکړې شي هومره ښه ده ، ، ،
سکينه د ودود صېب خبرو ته په مينه غور غور وه او د خپل عادت مطابق ورته مسکى مسکى وه - ودود صېب ماشوم د ځانگونه را اوچت کړو اوو د سکينې غيرې ته ئې اوسپارلو -
، و د مور غيرې د هر ماشوم اولنې درسگاه وي - د هم دلته نه يو ماشوم د ژوند دپاره ، د امتحانونو نه ډک ژوند دپاره ابتدائي حرارت او آکسيجن اخلي - په هر وگړي د خپلې معاشرې ، خپل چاپېرچل په مختلفو حوالو حق او قرض وي - د هر وگړي فرض دے چې خپل بچي ، خپل نوے کهول خپل چاپېرچل ته د ښائست د تحفې په طور وړاندې کړي ، ، ،
، و زما خو به کوشش وي چې ستاسو نه زده کړم او دۀ ته ئې اوبښايم ، ، سکينې اووې ، و خو خيال مو دے - - - ؟
داسې خو به تر اوسه چرته هم نه وي شوي چې د يو ماشوم دې هره ورځ يوه نوې نامه وي - ، ، ،
ودود صېب بې واره اوخندل ، و او ، دا خو ده - دا مينه هم څۀ عجيبه شے دے -

ڪر

اوس ، نوم مي ورله نه خوشي پري - تا
 ورته خوش ڪري ڏي ؟ ، ،
 ، ، او ، ،
 ، ، ڪه ٻڌه ده - زه به ڊ ڪراؤ نه خلاص
 شم - ڪه نوم ڏي خوش ڪري ؟ ، ،
 ، ، په يو شرط ! ، ،
 ، ، ام - - - هم - - - ، ، ودود صيٻ
 په شوخي سره سڪيني ته اوڪتل ، ، ڪه
 ٽيڪ ده - اووايه ، ،
 ، ، هم هغه به ئي نامه وي - بدلوئ به
 ئي نه ، ،
 ، ، خوشه مي ده ، ، ودود صيٻ مُسڪي شو -
 ، ، زما ڊ بچي به فريد نامه وي ، ،
 ، ، فريد ، ، ودود صيٻ پُر خيال انداز
 ڪٽي اووي ، ، فريد - فريد - فريد - هم
 م م م - - - ٽيڪ ده !! ، ،
 ڊ نومونو ڊ بدليدو رابدليدو سلسله
 بند شوه - ماشوم ته نوم خوش ڪري شو -
 فريد - خو ودود صيٻ به ورسره هغه ڊ
 پيريانو په ڙبه ڪٽي خبري اوس هم ڪولي
 او داسي ڊ ماشومانو په شان چي ڊ خپل
 عادت نه خلاف به ورته سڪينه هم ڊ خدا
 نه شنه شوه !!

ڪلاس ڪٽي ڊ ، ، خودي ، ، په موضوع ڊ
 ودود صيٻ لڪچر جاري ؤ -
 ، ، - - - - - او دغه جوهر ،
 دغه حڪمت هر ڪله چي وگرو يا قامونو
 ته حاصل وي نو ڊ مقام په بلندي ڪٽي

کـر

شک نه پاتي کيږي — بل ته اسره کول ،
نورو ته پسخېدل ، لالچ دراصل د خپل
حميت او غېرت د سودا کولو برابر وي —
خودي مونږ ته د محنت او جهد مسلسل
لارې نه صرف ښائي بلکې اسانوي ئې هم —
په ډېرو اسانو لفظونو کښې تاسو ته
مثال درکوم — زمونږ په پښتنه معاشره
کښې په يو څيز پسې زمونږ خلق خپلې
ټولې توانايي خپله ټوله انرجي خرچ
کوي او ډېر خلق خو په دغه باب کښې د
جائز او ناجائز عمل خيال هم نه ساتي
— تاسو ته پته ده چې زه څه يادوم ؟

“

ودود صېب د څه ساعت دپاره غلې شو —
په ټول کلاس ئې يو نظر واچولو — ټول
کلاس خاموش ؤ ، همه تن گوش ؤ —
,, سيالي ,, وودود صېب بيا گويا شو ,,
خو زمونږ سيالي زمونږ د سماجي او
معاشرتي ضرورتونو ، رسم و رواج ، دود
دستور او جهل عظيم د اثر نه کله هم
ازاده نه شوه — مونږ کله هم د خپل
ذات د سحر نه اونه وټو — مونږ کله هم
اعلیٰ انساني اقدار او عادتونه خپل نه
کړل — مونږ کله هم خپل بل ورور ته د
ورور په سترگه اونه کتل — مونږ کله
هم شعوري طور د رڼا په لور د تلو هڅه
اونه کړه — — — — اوس هم دغه
سيالي چې مونږ ورته خپل ټول ژوند وقف
کړې دے — لږ **Changes** پکښې کوؤ — څه
پکښې **Add** کوؤ او څه ترې اوباسو نو د

کـر

و، خودی،، یو داسې ښکله او سپېڅلې
شکل ترې سازيږي چې هم پرې مونږ
ښائسته ، هم پرې زمونږ ژوند او
چاپېرچل ښائسته او هم پرې زمونږ دنيا
او آخرت روښانه او تابانه - دا ډېر لا
محدود حجم لري - په دې کښې تاسو
اسلامي اقدار او تعليمات شامل کړئ -
زمونږ د غلطو او فرسوده رسمونو سره
خوښ نفس به لږ څه شور خامخا او کړي خو
تاسو به اوگورئ چې زمونږ د نفس هغه
شور او بې ځايه احتجاج به انتهايي
عارضې وي او د بلندی او پستی دغه
کېدونکې ادراک او تمیز به زمونږ
دپاره ډېر د توان او ډاډ باعث او
خوشحالوونکې وي - مونږ ته به دا
اندازه ډېره ښکاره کيږي چې مونږ د يو
ډنډ نه را اوځو او د مقصد او مرام په
يو روښانه سمندر کښې داخلېږو او هر
کله چې اسلامي او پښتني اقدار خپله
کښې غاړه غړی شي او مونږ ته په نړۍ
کښې د خپلې سيالۍ صحيح ادراک او شي نو
تاسو به گورئ چې منظر بيخي بدل دے -
تاسو په نړۍ کښې په يو اعلى قائدانه
مقام ولاړ یئ - تاسو غوښته نه کوئ ،
تاسو ورکړه کوئ ، ستاسو سره مينه ده
، پېرزوئینه ده ، تاسو ښودنه کوئ ،
تاسو اصلاح کوئ - تاسو به اوگورئ چې د
عمل په لاره ستاسو سره حکمت او بصيرت
ملگر دے او ستاسو سستم د وائرس نه
بيخي پاک دے -

کر

علامہ صہب فرمائی ،
رائی زور خودی سے پر بت
پر بت ضعفِ خودی سے
رائی

پہ لوائے اللہ کامل یقین او توکل او
خپلہ ایماندارانہ سعی او
محنت ستاسو د ، و خودی ، ، بنیاد دی –
پہ دغہ باب کبھی د فکر او نظر لورتیا
او ژورتیا زمونږ انفرادی او اجتماعی
ذمہ واری نوری ہم سہوا کوی – خون
وخت ختم دے – نن پہ دی حقلہ ستاسو
تپوسونہ ہم پاتی شول – پہ دی بہ بیا
خبرہ کوؤ – تیک دہ گلونو ! ، ،

فرید ، بابا وئیل زدہ کرل –
ودود صہب ، ماشوم فرید پہ دوارو
لاسونو کبھی اوچت کرو۔ او جذباتی لہجہ
کبھی ئی اووی ، و د بابا خانہ ! کمہ
ورخ بہ وی چہ لکہ د خوشبو او رنا دی
پہ خپل چاپی رچل کبھی اووینم ، ، ودود
صہب ماشوم تہ پہ یو مخ کتل بیا ئی
بشکل کرو او پہ زرہ پوری ئی جوخت
اونیوؤ – سکینہ مسکی شوه ، و گرانه دہ
چہ تاسو ئی ماشومتوب تہ پریردئ –
تاسو ورته د اوسہ نہ دومرہ لوئی لوئی
او گرانی گرانی خبری کوئ – دے خو لا
پہ مم پوهیری ، ،

کـر

ودود صېب اوخندل ، و تیک ده خو دا م
خه ته وائي - لبر مې پوئې کړه ، ،
سکینه هم په خندا شوه ، و م م ، م وي
نو ، ،
، و هم - - - ، و دود صېب په
دلچسپي سره اووې ، و م - هېڅ يو
خاص څيز ته نه وائي - م - يو تصور
د ، د هر ماشوم دپاره د هر هغه
ذائقه دار څيز يو زړه راښکونکي تصور
، کوم چې هغه خوړلې شي - دغسې بوؤ ،
باوو يابوؤ بلا دا هم محض تصور د چې
مونږ ئې د خپلو ماشومانو په ذهنونو
کښې شعوري يا غېر شعوري طور قائموؤ ،
مونږ پرې خپل ماشومان يروؤ چې په
نتيجه کښې ئې د هغوي په ذهنونو کښې د
يو داسې خوفناک شکل او هئيت تصوير او
د وجود احساس جوړ شي چې خه خاص او
ښکاره خدو خال هم نه لري خو په حواله
ئې د ماشوم په ذهن او زړه کښې يو خوف
، يو نامعلوم شاني خوف ځائې جوړ کړي
چې نفسياتي اثر ئې ورسره په خه نا خه
صورت ټول عمر مل وي - - - ، و دود
صېب لبر شان توقف اوکړو - سکينې به
همېشه د وود صېب ټولې خبرې ډېرې په
غور اوريدې - ، و هر ماشوم ته يو صحت
مند سوچ د ابتدا نه ورکول ډېر ضروري
وي ، و دود صېب اووې ، و د ماشومتوب د
عمر ټولې خبرې د انسان په لا شعور کښې
همېشه همېشه پرتې او محفوظې وي - په
ښو خبرو او لارښودونو ئې شعور ښائسته

کـر

او روښانه وي او په بدو او جاهلانه خبرو ئې عادتونه کاره ، عمل ناقص او مبهم او ژوند ئې د بې چينى او ناهموارى سره مخ — — د معاشرې د ښکلا انحصار په وگړو وي — ښه سوچ ، ښه تربيت د ښه عمل ضامن وي — او ضروري ده چې دا هر څه د اول نه اوشي ، ، سکينې به اکثر د ځان د پوهولو دپاره د ودود صېب سره په داسې خبرو کښې اختلافي اړخ اخستو ، اوئې وې ، خو د ماشومانو خو يو خاص سوچ وي ، ماشوم غوندې ذهن ئې وي هغوي په دومره ژورو خبرو پوهول نه وي ممکن ، ، ، ، بالکل ، ، ودود صېب اووې ، ، د ماشومانو ذهن او سوچ ورکوټې وي ، هغوي نه پوهيږي خو د هغوي د پوهولو ضرورت ددې خبرې نه ښکاره د چې هغوي نه پوهيږي — — ماشومان نه پوهيږي — خو لوتلې خو پوهه لري کنه — — د هر ماشوم لار ښودنه د هغه د پوهې مطابق پکار ده ، د هغوي د وړو وړو سوالونو ، جوابونه د ژوند پخپله د مختلفو خبرو وضاحتونه ډېر ضروري وي — ددې سره د هغوي ذهن صفا او معتدل پاتې کيږي چې په نتيجه کښې ئې وروستو د لاشعور د دنيا موسم هم صحت افزاء او د بې ځايه شدتونو او اضطراب نه بچ وي — ، ، ودود صېب يو ساعت ته غلې شو او په غور ئې د سکينې طرف ته اوکتل ، سکينه غور غور وه — ، ، گوره کنه — —

کـر

— ، ، و دود صېب گویا شو ، د یو تازه
بوټي تصور اوکړه — چې په هر لحاظ سره
کمزورې وي — که پرې سیورې او اوبه
ډېرې وي او نمر پرې هډو نه لگي نو
هغه کمزورې پاتې شي او که مسلسل نمر
وي پرې او اوبه نه وي ورته نو له
تندې اوسوځي او ختم شي — یا که پرې د
پاسه نه د پانو او وړو وړو ښاخونو
وزن زیات شي نو چونکې تنه ئې کمزورې
وي نو کور شي — بیا په داسې صورتحال
کښې خلق خه تدبیر کوي ورسره ؟ ، ،
و دود صېب په خبره خبره کښې تپوس
اوکړو —

، ، اډانه ورکوي ، ، سکینې په قلاړه
اووې

، ، بالکل ! ، ، و دود صېب اووې ، ،
اډانه ورکوي او هغه ښاخونه کومو چې
په تنه باندې بوج جوړ کړي وي هغه ترې
پرې کوي او دغه واړه تدبیرونه تر هغې
پورې وي خو چې د بوټي تنه مضبوطه شوې
نه وي — اوس ، د نگهداشت ددغه ټول او
مسلسل عمل نه پس هغه بوټې بوټې نه
دے — — — — — ونه ده — — — — — یوه
مضبوطه ونه ، مېوه داره او سایه داره
ونه چې نه خوځه د طوفان ، باد او
باران نه ویریري او نه ئې د موسمونو
تغیر د ژوند دپاره خه قسم ته خطره
جوړیري اوس ددې ونې ولې یا بېخونه
په زمکه کښې دومره ژور تلي دي چې د
اوبو یا نمۍ سره ئې براه راست رشته

کر

جوړه کړې ده — اوس ددې ونې سره صرف
پېرزوئینه ده — ظرف دے ورسره — لوئے
ظرف — ددې ونې بشخونه که پرې کيږي نو
دا نوره غټيږي گنيږي ، چې مېوه
اونيسي نو خپلې څانگې راښکته کړي —
سکينې د خوشحال بابا شعر دے :

په بار داره ونه تل

ورپړي کاني

ورته گوره چې بار داره

ونه څه کا

نو زمونږ اصل گټه خو دا ده چې مونږ
خپل ټول توان طاقت په خپل نوي کهول
خرچ کړو — دغه اصل سرمايه کاري ده —
د بوټي بهترين مثال دے د يو ماشوم د
ښه شخصيت او استحکام دپاره هم ددغه
ټولو خبرو ضرورت وي مينه ، ډاډ او
توجه ، د بدو خبرو نه په حکمت سره
منع کول د ښو خبرو دپاره همت او
تحرېک ورکول ، هغوي ته د هغوي د
اهميت احساس ورکول، په هغوي اعتماد
کول — — — اوه — — — سکينې ! قسم په
هغه لوئے ذات، ډېر لوئے نتائج لري دا
خبرې بلکې اکثر خو ناقابل يقين!!،،
،، خو ټول خلق چرته پوهيږي په دې هر
څه ،، سکينې اووې ،، حقيقت دے چې دا
کيميا ده خو د عامو خلقو سره دا شعور
چرته ؟ ،،

ودود صېب اوخندل ،، سکينې ! دا زمونږ
خلق دي کنه — دوئي که نور څه دي او
که نه دي خو سيالجن په هر حال کښې دي

کر

په دغه حواله اثر ډېر زر اخلي - ته
گورې خومره ډېرې خبرې ، چې په عملي
شکل مخ ته راشي زمونږ په خواؤ شا کښې
نو باقي خلق هم څنگه داسې پټ پټ ، په
زره زره کښې په دؤ دؤ شي چې مونږ
څنگه وروستو پاتې شو - د پښتو وطن د
کنه ، ،

سکینه هم په خدا شوه - ، ، او ، دا
خو ده - - - دا خبره بالکل رښتیا ده
، ،

، ، هم - - - ، ، ودود صېب مټکې شو
، ، او دلته به هم خلق وروستو نه پاتې
کيږي - د علم د ضرورت د ادراک او
شعور لرلو سره نه سهي - په سيالی سره
سهي خو وړاندې به راځي - او علم خو
رڼا ده سکيني ! د نور سمندر د ، سحر
د ، جادو د څوک ئې چې يو وار غېږې
ته راغی ، بې مينې ئې کله پريږدي -
پښتانه ډېر عجيبه خلق دي سکيني - - -
د گټې کور خو کله نه پريږدي - بس خو
چې دغه احساس ورته اوشي چې ددغه رڼا
په حصول کښې خومره لويه گټه ده - نو
بس بيا ئې تماشه کوه ! ، ،
سکيني خندل ، ، تاسو خو ورته ورته
نقشه جوړه کړې ده ، ،

، ، زما ارمان د سکيني ، ، ودود صېب
ډېر په سنجيدگي سره د سکيني طرف ته
اوکتل ، ، زه د خپلو خلقو جهالت او
ناپوهي نه شم کتے - ما ته د خپل
چاپېرچل دغه کمزوري اړخونه ډېر تکليف

کر

راکوي - او زما يقين دے چي مسلسل
کوشش بهتري راوستلے شي - سباؤن سکول
به که خدائے کوي ددغي نظريې لاندې د
عمل د ميدان ننگيالي تياروي - د رڼا
په لور سفر به څه وخت خامخا اخلي خو
د منزل او مرام حصول ناممکن هر گز نه
دے او بيا دې ماشوم پالوان خو - - -
- - - و دود صېب ډېر په مينه د
فريد طرف ته اوکتل چې د خپلې دلچپسې
په وړې شان دنيا کښې د هر څه نه بي
نيازه او بي پروا مشغول ؤ - و زما
توان او طاقت نور هم سېوا کړے دے،
سکيني ماشوم فريد ته ډېر په مينه
اوکتل - چې په يو لوءے شانې بال پسې
ئې بيا بيا خرپوسې وهلي خو خپله وره
شان غېږه کښې ئې راگېرولے نه شو -

د سباؤن سکول زلټ دې کال هم ډېر ښه
راغله ؤ - د پرچو د انتهايي سخت
چيکنگ باوجود هم ماشومانو خپل قابليت
ښودلے ؤ - د ميټرک خو د هم دې سکول
دوه طالب علمان په يو بل پسې د ډېرو
کمو نمبرو د فرق سره په ټوله صوبه
کښې په ټاپ باندې وو -
و دود صېب ډېر خوشحال ؤ - د ستاف په
هفته وار ميټنگ کښې نن هم دغه خبر
د بحث لاندې وه -

کـر

ودود صېب وئيل ، ، ، ، ، تاسو د
عمير خبره واوريده ، ، ، ، ، چې د خپل
ايوارډ د اخستو په موقع ئي اوکړه ، ،
، ، ، ، ، چې ، زما زړه په سکول کښې هومره
خوشحال وي څومره چې په خپل کور کښې ، ،
ودود صېب وار په وار د خپل ټول ستاف
طرف ته اوکتل ، ، هم دغه اصل نکته ده
او هم دغه زمونږ هدف دے ، ، ډېر
ماشومان داسې هم وي چې په ظاهره کلاس
کښې ناست وي ، سترگې د استاذ طرف ته
غروي خو ذهني طور غېر حاضر وي ، ددې
مختلف وجوهات وي ، د کور مسائل ، د
يو ماشوم ذهن وړې وړې پرېشانې ، د
معاشرې د ناهموارې اثرات نامناسبې
رويې او بيا خاص طور د استاذ بې ځايه
سخت گيري او عدم توجه ، ، ، ، ، زمونږ
به ټول کوشش هم دغه وي چې زمونږ د
سکول ماشوم د مکمل حسياتو سره په
سکول او کلاس روم کښې حاضر وي ، دا
بنيادي خبره ده او ددې خبرې د يقيني
کولو په صورت د ښې نه ښه نتيجه په
اسانۍ سره تر لاسه کېدے شي ، ، زه ستاسو
په پوهه او محنت فخر کوم نن زمونږ
ټولو دپاره انتھائي د خوشحالي مقام
دے چې زمونږ د نظريې او پېرزوئني سفر
ډېر ښه روان دے ، ،
عدیل اووې ، ، سر ! د ماشومانو حاضري
هم په ډېر ښه تسلسل سره ده ، ،
، ، دا ډېره اهم خبره ده ، ، ، ، ،
ودود صېب په ټول ستاف باندې نظر

کر

واچول - ،، د یو ماشوم سکول ته ریگولر راتلل او غیر حاضري نه کول دا خبره ثابتوي چې د هغه سکول کښې زړه لگي هغه ددې ماحول سره ، د خپل سبق او د زده کړې د سفر سره وابستگي لري - دا خبره همېشه په نظر کښې اوساتئ - ددې کړیدت بې شک چې تاسو ته ځي - زه ستاسو ستائینه کوم،،

مس شمائله اووې ،، سر ! د رزلت په حواله په سکولز کښې نن سبا ډېر سخت Competition وي زمونږ دپاره د خپلو

کامیابو تسلسل نور هم ضروري دے ،، دود صېب مسکے شو ،، تاسو ښه وایئ مس

شمائله خو د Competition تصور د ذهن نه بیخي اوباسئ - ددې سره د اصل پوهې د کمي په وجه د نقل او سفارش رجحان هم زیات شوی دے - تاسو به اکثر ځایونو کښې کتلي وي چې د نقل کولو په سلسله کښې خپل استاذان د شاگردانو مرسته کوي - یا دغسې د سفارش او رشوت وبا - اوس دوئي څوک پوئې کړي چې دا څومره د نقصان نه ډک عمل دے - محض د نمبرو

حاصلول هېڅ کله سودمنده خبره نه ده - اصل شے پوهه ده - چې هېڅ کله ماتې نه خوري - د نظریې او عمل وسله چې د چا سره وي د هغوي فتح په هر مېدان یقیني وي او زمونږ فتح به دا وي چې مونږ د سپرلو راتگ ته لارې هوارې کړو ، مونږ د گلو کر جاري اوساتو - او په دغه حواله زمونږ ذمه واری دومره ډېرې او

کر

لوئی دي چي د دمې او غلطی گنجائش خو
راسره بيخي نشته د روايتي سفر نه به
مونږ همېشه ځان په ډډه ساتو ، مونږ
بسه ددې خبرې نه بې پروا، چې خلق
څه کوي ، خپل د نظريې
سفر ، د يو لوئی مرام په لور جاري
ساتو ، ،
، و مونږ پُر عزم يُو سر ، ،
، و هم دغه عزم زمونږ طاقت دے ، ،
مس انيله اووې ، و سر! ځنې ماشومان ډېر
زيات کُند ذهن دي، ،
، و نفسياتي جاج ئې واخلي ، ، و دود صېب
په سنجيدگۍ سره اووې ، و خصوصي توجه
ورکړئ - د هغوي سره خبرې اوکړئ - د
هغوي خبرو ته اهميت ورکړئ - په وره
وره خبره ډېر ډېر شاباسه ورکوئ - ډاډ
ورکوئ - هغوي ته بيا بيا دا احساس
ورکړئ چې تاسو قابل يئ او په دغه
حواله ورسره وخت په وخت خپل مشفقانه
توقعات هم شئير کوئ - نو تاسو به
گورئ چې هغوي ورو ورو روانيږي ، پل
اخلي - مينه مرهم دے مس انيله ! د هر
مرض علاج دے پکښې - ډاډگيرنه او
شاباسه د يو عام سړي نه سالار او
سرخېل جوړوي ، ،
، و يس سر ! دا حقيقت دے ، ،
، و زمونږ معاشره ډېره پيچيده ده ، ،
و دود صېب اووې ، و او ددغه پيچيدگيو
او ناهمواريو د بدو اثراتو نه زمونږ
ماشومان هم بچ نه پاتې کيږي - د دوئي

کر

سپین سپیخلی ذهنونه چي دغه تضادات او
د انساني فطرت سره متصادم خبرې ويني
، گوري او محسوسوي نو لازم به د بي
چيني او بي قراری سره مخ کيږي که زما
په وس کښې وے نو ما به په سکولونو
کښې سائيکاتس هم تعينات کړي
وے - دا گلونه ډېر په بي دردی
سره پامال کيږي - او د چا سره هډو
فکر نشته ، ،

د ودود صېب لهجه قدرې ترخه شوه ، ،
بهر حال - - - ! دغه ټولې ذمه واري
به مونږ اخلو - دغه مسيحيائي به مونږ
کوو - بله هېڅ لار نشته !! ، ،

د فرید سکول ته د تلو نن ورومبی ورځ
وه -
، ، ځوان چرته روان دے ؟ ، ، د ودود
صېب مینه گویا شوه
، ، د چرته چي بابا جان روان دے ، ،
فرید بلا توقف جواب ورکړو سکيني د
سکول بيگ اوږو ته ور واچولو او په
تندي ئي ښکل کړو - ، ، سکول کښې چي څه
زده کوې هغه به کور کښې ماته هم ښائي
، ،
، ، زه به دې استاذ شم ! ، ، فرید خپل
واړه واړه لاسونه د مور د غاړې نه تاؤ
کړل -

ڪر

، ، او ، ، سڪيني خپل زوٽي بيا ٻيڪل ڪرو
، ، زما بچي به زما استاذ شي — — —
زما بچي هونيار دومره دے ، ،
ودود صيٻ به وار په وار يو يو ڪلاس د
ٽولو سره اخستو — پرائمري سيڪشن ڪنبي
خو به د ماشومانو سره خپله هم ماشوم
شو — ٽول ماشومان به د خپل پرنسپل
صيٻ دغه ڪلاس ته ڊپر زيات خوشحاليدل —
د يوڀ وري غوندي ٻنائسته ٻنائسته
ماشومي نه ودود صيٻ
ٽپوس اوڪرو ، ، ستا ڇه نوم دے بچي ؟
، ،
، ، جي پلوشه ، ،
، ، جي پلوشه — — — ڪه صرف پلوشه ، ،
، ، نه جي پلوشه ، ، د ماشومي په مخ
خدا خوره شوه —
، ، ٻنه — اوس د جي پلوشه نه ، نه جي
پلوشه شوه ، ،
ٽول ماشومان په خدا شول ، پلوشي هم
خندل —
، ، ٻنه ، پلوشه بچي به مي ڇه جوريري
چي سبق اوواڻي؟ ، ،
، ، جي زه به ڊاڪٽره جوريريم ، ، ماشومي
زره ور زره ور اووي
، ، بالڪل ، ، ودود صيٻ د شفقت نه ڊڪه
لهجه ڪنبي اووي —
، ، پلوشه بچي خو به مي خامخا ڊاڪٽره
جوريري — ڪسینه بچي، ،
، ، د رٺا خوب به تعبير
ته رسومه ، ،

کـر

زۀ ډيوه يم تورتمونه
ختمومه

و، د مينې سندرۀ ،، فريد په اول ځل د
ودود صېب نه په سباؤن سکول کښې
واوريدۀ او دومره ئې خوښه شوه چې هر
ماسخوتن به ئې د ودود صېب نه ،، د
مينې سندرۀ ،، د اوريدو فرمائش کولو
چې ودود صېب به خامخا پوره کولو -
وخت تيرېدو- - -

څۀ نا څۀ خو راپېښه شي - ژوند دۀ ،
بې تغير ئې کله کيږي - دا دوه کسان د
ريحان آباد نه راغلي وو - د سرور خان
پېغام ئې
راؤړۀ ؤ - مکرم او تاريخ گل -
تاريخ گل اووې و، ودود جانۀ ! سرور
خان ستاسو د ریحان آباد ټوله زمکه په
بيعه اخستل غواړي - مونږ په دغه
سلسله کښې راغلي یو ،،
ودود صېب مُسک شو ، په متانت سره ئې
اووې و، فی الحال زما څۀ اراده خو
نشته د زمکې د خرڅولو - ما ئې څۀ
ضرورت نه دۀ محسوس کړۀ ،،
و، او ، خو سرور خان ته ئې ضرورت دۀ
،، تاريخ گل په کلکو سترگو اووې -
ودود صېب اوخندل و، سرور خان ته خو
خدائۀ ټول ریحان آباد ورکړۀ دۀ - د
هغۀ په ملکیت کښې خو زما پولې پټي
ښکاري هم نه ،،

ڪر

،، ڀڳاري وڌوڌ ڄانه ،، تاريخ گل لبر
شان په بدله لهجه ڪڻي اووي ، ڪڍڻ شي
حڪم ۽ ورته چي په ڇڻ ڇڻ لهجه ڪڻي
خبري ڪول دي ،، سرور خان وائي چي د
هغوي په زمڪه ڪڻي ستاسو پولې پتي د
پڻوڌ په شان ڀڳاري ،،
د وڌوڌ صڀب په مخ باندي د يوې لحظي
ڊپاره د ناگواري سڀورڻ تڀر شو ،،
تاسو د ريحان آباد يئ ؟ ،، وڌوڌ صڀب
په هواره لهجه ڪڻي تپوس اوڪرو -
،، او ،،
،، د شڀيٽه في صد نه زياته علاقه په
ريحان آباد ڪڻي د سرور
خان ده - د ريحان آباد د خلقو سره خو
اوس تقريبناً تقريبناً چي صرف خپل ڪورونه
پاتي شوي دي - زمڪي خو ترې په مختلفو
حيلو بهانو او يا په جبر او زور سرور
خان تر لاسه ڪري دي - ڊپر ڪم خلق دي
چي خپلي زمڪي ئي سمبال ساتلي دي - -
- تاريخ گله ! سبا ڪه سرور خان
او وائي چي د هغه په سلطنت ڪڻي دا د
ختو لوٽو ڪورونه بد او بدرنگ ڀڳاري
نو بيا به تاسو ڇڻ ڪوئ ؟ ،،
،، ڀڻه به وي چي مونڙ د ڪار خبره
اوڪرو ،، مڪرم شونڊي پرانستي -
،، په ڇنگل چي اور اولگي مڪرم خانه
،، وڌوڌ صڀب د مڪرم په سترگو ڪڻي
اوڪتل ،، نو د هغي مڙ ڪول ڊپر ضروري
وي گني يو شے هم سلامت نه پريڊي ، هر
ڇڻ اوسوڇوي ، د يوې ونې پسې بله ونه

ڪر

، په يو بوٽي پسې بل بوٽي ، په هغو
ڪنڀي د مارغانو جالي ، په جالو ڪنڀي د
مارغانو بچي ، شينڪي ، د ژوند او
بڻائست احساس ورکوونڪي تازگي — — —
— ، ، ودود صڀب د يوې شيبې د خاموشي
نه پس بيا گويا شو — ، ، د هر ظلم ،
هر زياتي مخ نيوي په ابتدا ڪنڀي ڊپر
په اسانه ڪيري خو ڪه په اول ڪنڀي اونئ
شي نو د هغي دا مطلب هر گز نه وي چي
سترگي دې ترې پٽي ڪر شي — ٽيڪ ده زه
ڪه ستاسو خبره او هم منم ، زما خو
دلته هم ڄاڻي ڇيگه ، پوله پٽي شته —
دا اور سبب ڪه نور ،
ستاسو په لمن پوري شو — تاسو به ڄڻ
ڪوئ؟ تاسو خو خپل ڄاڻونه خپله ڪمزوري
ڪوئ ! ، ،

، ، ودود ڄانه ! سرور خان زمونڊ نه
ستا ، ، او ، ، يا ، ، نا ، ، غوڻتي دي ، ،
، ، اوه ، ، ودود صڀب اوخندل — ودود
صڀب د معاملي نازڪي ته رسيدو — — —
هغه دا وخت خبره ڄنڊول غوڻته — په
سنجيدگي سره ئي پرې سوچ ڪولو — د
اشتعال وخت نه ۽ — يوه اوڀرده ساه ئي
راڻڪه ، ، ښه ده زه به پرې سوچ اوڪرم
— ڄڻ داسي د تادي خبره خو هسي نه ده
، نه سرور خان چرتي تلي دے او نه زه
، ، ودود صڀب ته د سرور خان سوچ معلوم
۽ — د لڙ سوچ ڪولو نه پس ئي اووي ، ،
او يا به داسي اوڪرو ، د نيمي زمڪي
سودا به د سرور خان سره اوڪرم او

کـر

نیمه به زما سره پاتي شي ، زما د
مودې نه خواهش دے چې هلته سکول او
کالج جوړ کړم - نو که داسې وي نو
راځی بسم الله ، ،
و ، ښه ده مونږ به سرور خان ته ستاسو
خبره اورسوؤ ، ،
تاریخ گل او مکرم پاسیدل -
ودود صېب ته پته وه چې د نیمې زمکې
په اخستو خو سرور خان رضا کيږي نه او
بيا چې لا پاتي ځائے کښې د سکول او
کالج د جوړیدو شرط هم وي نو بيا خو
خبره تقریباً چې ناممکنه ده - ودود
صېب دا خبره د څه مودې دپاره ځنډول
غوښتله - خو څنگه ؟ په دې هډو نه
رسیدو -
ماښام هم د عادت نه خلاف غلے غلے او
پریشانه ؤ -
سکینې ترې تپوس اوکړو ، و تاسو نن
پریشان غوندې یئ ، خپر خو دے ؟ ، ،
و ، خپر دے سکینې - - - هغه سرور
خان سړي رالیږلي وو د ريحان آباد نه
- - - سرور خان زمونږ د هلته زمکه
په بیعه اخستل غواړي ، ،
و ، الله دې خپر اوکړي - نو دا دومره
لویه خبره ده چې تاسو روټی هم سمه
اونه خوره ؟ تاسو هم کنه - - - کله
کله خو د ماشومانو په شان ورو ورو
خبر ته پریشان شئ - ستاسو خپل
جائیداد دے، ستاسو خپله خوښه ده ، ،

کر

و، سکینې ! تۀ دې خبرې ته نۀ رسې -
 دا وړه خبره نه ده - د هغې زمکې
 حفاظت کول ډېر زیات ضروري دے ، ،
 سکینې هېڅ اونۀ وې ، په سوالیه انداز
 ودود صېب ته ځیره وه ، و، داسې څوک
 گورم چې د هغې زمکې کرل ریبل سمبال
 کړي - هغوي ته به هم ترې منافع وي او
 زمکه به هم - - - - - څه الله دې خیر
 اوکړي - اوبه شي - - - - - فرید څۀ شو ؟
 فریده بچے ! ، ،

نن د اتوار ورځ وه - ودود صېب سحر
 سحر د فرید سره د گپ شپ تیارې کړې وه
 - ودود صېب خپل لاسونه شاته نیولي وو

و، زما هـوښیار بچے به
 اووایې چې زما په لاسونو کښې څۀ
 دي؟ ، ، ودود صېب د فرید نه تپوس اوکړو

و، هم م م م - - - ، ، فرید لږ شان
 سوچ اوکړو ، بیا ئې په نفې کښې سر
 اوخوځولو ، نه بابا جان - - - نۀ شم
 وئیلے ! ، ،

و، هیپې برته ډے تو یو - - - هیپې
 برته ډے تو یو ، ، ودود صېب په خندا
 خندا کښې اووې او خپل لاس ئې را
 وړاندې کړو- یو ښکلے پین د شیشې په
 کور کښې بند د ودوود صېب د تلي دپاسه

کـر

پـروت ؤ د فـرید په بـکلی بـکلی
مخ بی اختیاره
خندا خوره شوه —
، ، اوه بابا جان — — ، ،
، ، هیر وو درنه کنه ، ،
، ، بیخي رانه هیر وو — خو تاسو ته
یاد وو ، ،
، ، له ما به څنگه هیریري — — دا
نېټه خو زما د بچي د پېدائش نېټه ده
، ،
، ، پین ډېر بـکلی دے بابا جان —
تهینک یو ، ، فرید پین لاس کښې وارولو
را وارولو —
، ، قلم د بـکلا علامت وي د بابا ځانه !
دا د بـکلو خلقو خوښېږي ، ،
، ، بابا جانه ! تاسو ته دغه نېټه
څنگه یاده پاتې کیږي ؟ روغ کال ئې په
مېنځ کښې تېر شي ، ،
ودود صېب ورته ډېر په مینه مـسکے شو
، ، ته د یو جنج تصور اوکړه ، ډېر خلق
، گڼ شمېر خلق ، بیا په هغ جنج کښې ،
هغه ډېرو خلقو کښې د واده د ژبي تصور
اوکړه — په ټولو کښې ممتاز بـکاري که
نه ؟ د نظرونو مرکز وي او که نه ؟ ، ،
فرید بی اختیاره اوخندل ، ، او بابا
جانہ ! زه ستاسو په خبره پوښي شوم ، ،
، ، هم م — — ، ، ودود صېب په مینه
ناکه لهجه کښې بیا گویا شو — — ، ،
نو دغسې د ټول کال په ډېرو او گڼ

کـر

شمېر تاريخونو کښې ستا د زيربډنې
تاريخ زما په ذهن کښې ځلاند او نمايان
وي ، ،

فريد به د ودود صېب خبرې ډېرې په غور
سره اوريدې ، ذهن هم ډېر ؤ ، د ودود
صېب سره ئې گپونه شپونه ډېر وو نو د
خبرو انداز ئې هم خور او برجسته ؤ —
يو ساعت ته غلې ؤ ، غلې ؤ بيا ئې
اووې ، ، بابا جانه ! ستاسو د پېدائش
نېټه څه ده ؟ ، ،

، ، اوه ، ، ودود صېب سر اوخوځولو ، ،
بدل رانه اخلي ؟ ، ،

، ، د پښتو وطن د بابا جانه ! ، ،
او ودود صېب د فريد په دې خبره ښه
اوځنډل — ، ، ښه ده يار خو زما
Date of Birth هم څه عجيبه غوندې دے — کلونه
کلونه خو ئې پته هم نه لگي ، ،
فريد په سواليه انداز د ودود صېب طرف
ته کتل

، ، ۲۹ فروري ، ، ودود صېب اووې او د
فريد په مخ د حېرانتيا او خوشحالي
شريک تاثير بي اختياره خور شو — ، ،
اوه بابا جان څومره **Unique** ډيت دے ، ،
ودود صېب مسکے شو — فريد د ودود صېب
د غاړې نه لاسونه تاؤ کړل او ښکل ئې
کړو ، ، ستاسو په شان ، ،
، ، اوس ته هر کال ماته خو نه شي وش
کولے ، ، ودد صېب مسکا کښې اووې ، ،
بدل خو دې پاتې شو ، ،
، ، او دا خو ده ! ، ، فريد ځنډل

کـر

ودود صېب اووې ، دغه ورځ نمانځل څه
فرض نه وي بچې ، څنگه چې خلقو ترې
رسم او روايت جوړ کړې دے - اصل مقصد
دا دے چې مونږ هغه ټولې لوڼې وړې
خبرې يادې اوساتو او د يو بل سره ئې
اظهار اوکړو - په کومو چې زړونو ته
د خوشحالی احساس کيږي - دغه وړې وړې
خبرې ، پېرزوئني او د يو بل احساس د
مينې سلسلې ته دوام ورکوي او د زړونو
آلا ئشونه وينځي ، ،
، تهينک ئو بابا جانه ! ، ، فرید ډېر
په مينه اووې
ودود صېب فرید په زړه پورې جوخت کړو

د ودود صېب سره احساس ؤ چې د ريحان
آباد د زمکونه غافل نه دي پاتې کېدل
پکار - گو چې د سمبالښت دپاره ئې پرې
کسان اچولي وو خو د ريحان آباد د طرف
نه ئې خپله غېر حاضري محسوسوله -
، د گرمۍ چهټيانو کښې به ريحان آباد
ته ځو، ، ودود صېب سکينې ته اووې نو
سکينه هم ډېره خوشحاله شوه - ، ، ښه
ده کنه - تاسو خو موده اوشوه بيخي شا
کړې ده ورته - موربي بي خو به وخت په
وخت خامخا تله ، ،
، ، ښه وائي - - - خو د سکول ذمه واری
هم ډېرې دي کنه ، ،

کر

و، سکول خو اوس ڊپر بهُ روان دے —
ستاسو ستاف هم ڊپر تکره دے اوس خو
تاسو لږه ڊره دمہ هم کولے شی،،
ودود صېب مُسکے شو،، په دغه حواله چي
ماته کار او محنت خومره دمہ او سکون
راکوي زه ئي درته نه شم بيانولے — لا
خو مونږ بيخي په آغاز کښي يو سکيني!
لا ڊپر زيات مزل پروت دے — ډيوه بلول
— — د ډيوې نه ډيوه بلول — د رڼا
په لور سفر — مسلسل سفر،، د ودود
صېب لهجه خوبولي شوه —
سکيني اوخندل،، خدائے به ستاسو
ارمان پوره کړي — فکرجن کيرئ مه —
اوس خو دادے فرید هم کلک شو — ټولي
خبرې ستاسو په شان کوي — وخت خو د
باد په اوږو سور دے — — زلمے دے که
خېر وي،،
و، تيارې ډپرې زياتې دي سکيني — کار
مسلسل پروت دے،،
و، د ډيوې نه به ډيوه بليږي کنه بابا
جانہ؟،، فرید عين د ودود صېب په
انداز کښي اووې نو سکيني او ودود صېب
دواړو اوخندل — ودود صېب په خوشگواره
لهجه کښي اووې،، او، د زړه سره! د
ډيوې نه به ډيوه بليږي که خېر وي —
خامخا
به بليږي،،
و، بابا جانہ! نن تاسو ته د ميني
سندرہ زه اورو،، فرید اووې —

کـر

و، ډاډ راکوې ؟ ، ، و دود صېب فرید ته
په مینه اوکتل و، ښه ده کنه ، اووایه
بچې ، ،
سکینې خو خپل بچي ته داسې په مینه
کتل چې اوس ترې څاریري او که اوس ترې
څاریري —

دا د و دود صېب د نیا نیکه کور ؤ —
سکینې خو لکه د سترگو په رپ کښې د
ټول کور صفائي اوکره — یو یو څیز ئې
په سلیقې سره کیښودو — په ریحان آباد
کښې د فرید ملگرتیا د ټولو نه اول د
وفا سره جوړه شوه — وفا د فرید
همزولې وه — کور ئې د هغوي د کور نه
په لږه فاصله کښې ؤ — وفا د خپل مور
پلار یکي یوه لور وه ، پلار به ئې ټوله
ورځ د خټو لټو مزدوري کوله — پلار به
ئې زیات محنت کولو ، د هغه ډېر خواهش
ؤ چې وفا سبق اووائي ، وفا به د
ریحان آباد یو ورکوټي غونډې مات جوړ
سرکاري سکول ته تله — د هغې سره په
دغه ماشوم عمر کښې هم د خپل مور پلار
د محرومو او ارمانونو ډېر زیات احساس
ؤ — هغه ډېره قابله وه — په ریحان
آباد کښې د فرید ورومبې نالگي د
شفيقي سره اوشوه — شفيقه فطرتاً جهگر
مار غونډې هلک ؤ — د فرید د اول ورځي
نه خوښ نه شو —

کـر

، ، وفا تہ ڄویم کڻی ئی ، ، فرید د وفا
نه ٽپوس اوکرو —
، ، ڄلورم کڻی ، ، وفا اووی
، ، زه هم ڄلورم کڻی یم ، ،
، ، اوس به دلته سبق وائی ؟ ، ،
، ، نه ، مونږ خو خالی د گرمی چھٽیانو
کڻی دلته راغلی یو بیا به ڄو ، ،
، ، هوم ورک به دلته کوږي ؟ ، ،
، ، او کتابونه ، کاپی می راوړي دي ، ،
، ، ستاسو د کلي څه نامه ده ؟ ، ،
، ، گل کله ، ،
، ، ستاسو کوم کور دے ؟ ، ، فرید ترې
ٽپوس اوکرو —
، ، هغه مخامخ — — شین گیت ئی چي
دے ، ،
، ، زمونږ هغه کور دے د سپیني دروازي
والا ، ،
، ، تہ هوم ورک کوږي ؟ ، ، فرید ٽپوس
اوکرو
، ، زه خو روزانه هوم ورک کوم ، ،
، ، زه به هم درځم ، ،
، ، راجه کنه ، ،
د فرید سره د وفا مور ډېره مینه
اوکړه — په تندي ئی شکل کړو —
دعاگانې ئی ورته اوکړې ، ، ستا
خپل کور دے بچے ، زړه ور
راځه — — د وفا سره سبق وایه ، ،
عفت د کور په کار پورې مصروفه شوه او
فرید او وفا خپل کاپی کتابونه
راواخستل —

کـر

د دواړو ماشومانو سره به د کولو
دپاره د جهان خبرې وې - وفا به اکثر
حیرانه شوه - ،، فریده ! تاته دې
دا ټولې خبرې بابا جان
ښائي ؟ ،،

،، او - - - ماته مې بابا جان هره
ورځ نوې نوې خبرې ښائي - ماته ډېر
خوند راکوي ،،
،، او د مینې سندرې هم - هره ورځ ؟
،،

،، هره ورځ ،،
د وفا په سترگو کښې د محرومې سیوري
لاړل راغلل -
،، ته هم راځه کنه ،، فرید ورته اووې
،، زما بابا جان ډېر ښه دے ،،
،، ما مې مور منع کوي ،، وفا په قلاړه
اووې ،، وائي چې د چا کورونو ته مه
ځه ،،

،، واه ،، فرید برنډ شو ،، او دا زه
چې ستاسو کور ته درځم ،،
،، ته خو هلک ئې ، مور مې وائي چې
جینکې بدې ښکاري ،،

،، هسې بدې ښکاري - - - ،، فرید
هم هغسې په نیغه لهجه کښې اووې ،،
دغه مخامخ خو زمونږ کور دے - ځه چې
ځو . زه آږا جان ته خپله وایم ،،

ڪر

،، فريده ! ڪوره بيا به ماته ڪاريڙي
،،
،، هسي به ڪاريڙي - - - ته هم - - -
ڍارني - - - راءهه ،،
فريد روان شو او په وره نيغ ورننوتو
- وفا ئي شاته وه
،، آڀا جان ،،
،، وئ دا خو مي فريد بچي راغي - راءهه
بچي ،، عفت ورته په مينه اووي ،،
،، آڀا جان ! تاسو وفا زمونڙ ڪور ته
ولي نه راپريڙي ،،
،، نه بچي ! ما خون نه ده منع ڪري ،،
،، دا خو وائي چي ماته مي مور وائي
چي د چا ڪورونو ته مهه هه ،،
عفت په خندا شوه ،، خو ته خو زما خپل
بچي ئي - - - ته خو مي ورته نه ئي
ياد ڪري چي دومره غصه ئي ،،
،، نو وفادي راخي آڀا جان ؟ مونڙ به
د بابا جان نه سبق زده ڪوو،، فريد
خوشحال شو -
،، بالڪل دي ئي بچي خو هوم ورڪ دلته
ڪوئ ،،
،، ٽيڪ ده آڀا جان ،،
دواريه ماشومان بهر را اووتل - وفا
فريد ته داسي په عجيبه سترگو اوڪتل -
،، ڀنه ده مور مي ڪار نه شوه -
خومره ڪم عقل
ئي،،
،، عقل دي ستا اومبارڪ شي - زه ڪم
عقل ڀنه يم ،،

کـر

لږ ساعت پس بيا دواړو د دنيا جهان
خبرې کولې -

،، بابا جانه ! سبا به وفا هم زما
سره راځي ، ما ورته ستاسو نه وئيل دي
،، فرید د کاپی په لیکلو لیکلو کښې
اووې -
،، ښه ده کنه د بابا ځانه ! خامخا دې
راځي ، ،
،، دا جینی خوچې زه هم اوگورم چې ته
پرې دومره مئین ئې،،
سکینې په مینه اووې ،، که خوښه مې
شوه نو - - - - ،،
،، بابا جانه ! ،، فرید په گيله من
انداز ودود صېب ته اوکتل -
،، سکینې ! د ماشومانو سره په خیال
خبرې کیري ،، ودود صېب د فرید د گيلې
جواب اوکړو -
،، بابا جانه ! هغوي ډېر غریبانان دي
- خو وفا ډېره قابله ده - هغه پورې
سکول کښې سبق وائي - هغه هم څلورم
کښې ده ،،
،، علم د چا میراث نه دے بچے - هر
څوک ئې حاصلولے شي او پکار ده چې ددې
د ضرورت احساس د هر چا سره وي - دا
یوه ډېره لویه او اهمه فریضه ده ،،
بله ورځ فرید او وفا دواړه د ودود
صېب خبرو ته غوړ غوړ ناست وو - د

کـر

سکینې خو دغه ښکلې ښکلې
شان ماشومه
دومره خوښه شوه چې خاړیده ترې —
و، او هل! ،، ودود صېب وفا ته ډېرپه
مینه او شفقت سره اووې و، ته هم ما
ته بابا جان وایه ،،
و، ښه جي! ،،
و، ښه جي نه — — ښه بابا جان ،،
و، ښه بابا جان ،، د وفا په مخ مَسکا
خوره شوه —

د ودود صېب او سکینې د بې کچه مینې
سره خو د وفا زړه دومره لوټې شو چې د
اظهار نه بهر ، هغې غریبې دومره مینه
چرته لیدلې وه — پلار به ئې ټوله ورځ
په مزدوری تېره کړه او چې د ماښام به
کور ته راغی نو سترې ستومانه به ؤ ،
روټی به ئې اوخوره او اکثر به اوده
هم زر شو — مور به ئې ورسره خپله
برخه خاړ قربان کول خو دلته خوڅه بل
جهان ؤ — دلته خو وفا د ټولو د سترگو
داسې تور شوه چې که چرې یوه ورځ به
رانغله نو سکینه به ورپسې پخپله تپوس
ته لاره —

د مینې د سندرې د اوریدو وخت هم اوس
بدل شو — اوس په اوریدونکو کښې وفا
هم شامله وه ، ودود صېب به ورسره د
کورس کتابونه هم ډسکس کول او ورسره
به د هغوي په نورو ډېرو خبرو کښې هم
شامل ؤ — د مینې د سندرې د اوریدو

کر

فرمائش به د بابا جان نه اوس د فرید
نه علاوه وفا هم کولو -

، ، د اغیارو لمسونه منم

هوشیار یم

زه د خپل چاپېرچل تل

نوعه سینگار یم

د ژوند هر یو امتحان

لره تیار یم ، ،

زه هېڅ کله غافل نه یمه

بېدار یم

مورې! ستا د الاهو پت

به پالمه

زه ډیوه یم تورتمونه

ختمومه

دواړه ماشومان د مینې سندرې ته غور

غور وو -

د دوئی د کورونو سره نيزدې ورکوټه

غوندې میدان د دوئی د لوبو د کولو

خائے و -

د گني شمېر ماشومانو مشغولا به اکثر د

شفیقي د لاسه وړانیده خه نا خه لانجه

خو به ئې جوړه کره - جهگره به ئې

ډېره په شوق کوله د خپلو ټولو همزولو

ماشومانو سره به نیغیدو - لستونې به

ئې بره کرل او بېر به شو -

، ، رايه کنه که دومره تکړه ئې ، ،

انداز ئې ټول د لوفرانو و ، گو چي

ماشوم و -

فرید به ورته اکثر اووې ، ، شفیقه !

ته د هر چا سره جهگرې ولې کوي ؟ ، ،

کر

و، ځه، ځه، هغه به داسې په فلمي
انداز کښې لاس پورته کړو، و خپل کار
کوه — — او زما نوم شفیع دے ښه —
شفیق نه،،
و، خپل نوم په خپله وړانوي،،
و، ځه، ځه — — تاته دې چې پلار دا
کومې ښې ښې خبرې ښايي کنه — دا دې په
جېب کښې واچوه — د بدمعاشانو نومونه
وي هم داسې، و شفیع به داسې په سينه
کښې ډډ شو —
حال دا شو چې شفیع به و نو فرید به
د خپلو همزولو ماشومانو سره نه
لوبیدو — یو اړخ ته به کښېناستو —
وفا به هم اکثر لوبه پرېښوده —
شفیقي به په فخر سره وې، و زما پلار
خو ما ته پخپله سیگرت راکوي،، او
داسې پیڅه غوندې به ئې هم ورسره
اوکړه —
و، واخله بچې اولگوه دم،،
شفیع نن بیا د وفا سره خڅ و —
و، گوره شفیقيه! ما تاته هېڅ نه دي
وئيلي ښه،، وفا به تېزه لهجه کښې
اووې —
و، ته ټگي کوې،، شفیع برند و
و، ما کله ټگي کړې ده؟،،
و، کوې ټگي،،
فرید ئې مېنځ ته راغے — و، پرېږده
شفیقيه! یو خو ته په وړه وړه خبره
لانجه جوړوې،،
و، ځه، ځه دا ته ډېر ملاً راغله ئې،،

کـر

،، سمه دمه لوبه ستا د لاسه وړانه شي
،،
،، ښه ده کنه چې وړانیري ،،
فرید ، وفا د لاس نه اونيوه - ،، راځه
وفا ! پریرده ئي ،،
وفا په جک ترې نه خپل لاس خلاص کړو -
فرید حیران حیران ورته اوکتل - داسې
کچه غوندې هم شو -
،، تاته پته نشته چې هلکان د جینکو
لاسونه نه نیسي ،،
وفا اووې او د فرید د مخ رنگ سور
غوندې شو - د خپلو همزولو په وړاندې
د وفا په دې خبره د کچه کېدو وجه وه
، غصه وه یا که څه بله داسې جذبه چې
فرید پرې خپله هم نه پوهېدو -
شفيقي په زوره زوره اوخندل -
،، ښه راځه - پریرده لوبې موبې - هوم
ورک به اوکړو ،،
وفا په تېز نظر سره د شفيقي طرف ته
اوکتل او روانه شوه - ماشوم فرید ته
د وفا دغه خبره ډېره عجیبه غوندې
ښکاریدلې وه -
،، وفا ته هم عجیبه ئي - د ټولو په
وړاندې دې زه دومره کچه کړم ،،
وفا اووې ،، فریده ! مور مې وائي چې
بده خبره وي - هلکان د جینکو لاسونه
نه نیسي ،،
،، ما د هلته نه را روانولې - شفيقي
درسه شر کولو ،، د فرید په لهجه کېښي
اوس هم ، هم هغه گيله وه -

کر

،، خو خبرې خو په خولۀ کيږي کنه — په
پښو لاسونو نه ،، وفا فرید ته اوکتل —
،، فریده ! د مور پلار خبره منلو کښي
فائده وي ته دې د بابا او مور خبرې
نه مني ؟ ،،
،، زه خو منم ،،
،، زه هم منم — داجي مې وائي چې د
مشرانو ټولې خبرې د اولاد د فائدي
دپاره وي ،،
،، بابا جان مې هم وائي ،،

د دیارلسو کالو دلاور خان په ايښي شوؤ
مختلفو نخښو باندي صحيح صحيح ډزې
کولې — سرور خان ډېر په فخر سره د
خپل زوئې طرف ته کتل —
،، مالگينه ! دلاور خان يوه نخښه هم
خطا نه کړه — گوري ! ،،
مالگين د خوشامدی نه د غاښونو نمائش
اوکړو — ،، بالکل خان ! آخر زوئې د چا
دے ،،
،، هم ،، سرور خان په تکبر سره سر
اوخوئولو —
،، خان ! ،، مالگين شيره شيره اووي
،، کشر خان ټول ستاسو په پل روان دے
— خدائے ئي د نظره مۀ کړه ،،
سرور خان په زوره اوخندل — ،، لا خو
تماشه کوه مالگينه — د دلاور خان د

کـر

خانی خو به خلق مثالونه ورکوي — بس
دغه تعلیم دې هم سر ته اوسوي ، ،
، و کشر خان ته د تعلیم څه ضرورت دے
خان — هر څه خدائے ورکړي دي ، ،
سرور خان بیا یوه لویه قهقهه اوکړه
، و دنیا ډېره لویه ده مالگینه ! یو
ریحان آباد خو نه دے — دلاور خان به
اسمبلی کښې نه کښيني ؟ ، ،
، و او خان دا خو ده ، ،
، و خاني که دومره اسانه وے نو هر لـلو
پنجو به خان وے ، و سرور خان په
متکبرانه انداز سره اووې ، و زور
غواړي ، زور — ورشه نخښې بیا سمې کړه
، ،
دلاور خان په بله نخښه شست اخستو !

ودود صېب وار په وار د ریحان آباد د
ټولو مشرانو سره لیدل کتل کړي وو —
هغه په قلاړه قلاړه د هغوي په سوچ خان
پوهولو — ودود صېب چې دا اولیدل نو
کافي مایوسه شو چې د هغوي په زړونو
او ذهنونو د سرور خان رعب او دهشت
خور دے او هېڅ یو کس ښکاره خبره کولو
ته تیار نه دے — هغوي غېر شعوري طور
د خپلو حقونو نه دستبردار شوي وو —
ډېر کسان داسې وو چې پولې پټي ئې
سرور خان جبراً لاندې کړي وو ، نه څه
بیعه ، نه قیمت — بس د خپلې برخې نه

کـر

ئې فارغ کړي وو خو خولې ئې بيا هم بند وې او چا چې لږه ساه اخسته ، بچ خو هغوي هم نه وو پاتې خو دومره ضرور شوي وو چې سرور خان لږې يا ډېرې پيسې ټکې ورکړې وې او په چا کښې چې عقل او جرأت ؤ، د هغوي زمکې سلامت وې دا بيله چې سرور خان به وخت په وخت په مختلفو خيلو بهانو تنگول راتنگول -

په ريحان آباد کښې د تعليم سهولتونه تقريباً په نشت وو - دا د ودود صېب دپاره ډېره د خفگان خبره وه - هغه ته ددې خبرې ښه ادراک ؤ چې د ظلم تيارې د تعليم رڼا ته نه ټينگيږي - ودود صېب د کلي په لويه حجره کښې د علاقې د مشرانو سره ناست ؤ - زلمي هم ناست وو -

، ، لالا دا څومره د فکر خبره ده چې د ريحان آباد خلق د تعليم د حاصلولو څه خاص سهولت نه لري ، ، ودود صېب اووې ، ، بس د خدايه ده - څه اوکړو ، ، يو مشر سطحې شان اووې - انداز ئې د ځان د خلاصولو ؤ -

، ، د خدايه خوبالکل نه ده لالا، ، ودود صېب ورته په غور اوکتل

، ، زمونږ خپله بې غوري ده - زمونږ خپل غفلت د - زمونږ بچي په ټپو رالوئيري او مونږ ئې هډو احساس نه لرو ، ،

کـر

،، د قسمت تقدیر خبره ده ،، یو بل
مشر اووې ،، د چا په قسمت کښې ئې چې
لیکلي وي هغوي به اوواښي سبق ،،
،، ډېر ښه کاکا ،، ودود صېب په افسوس
سره اوخندل ،، دنیا د سپورمې نه هم
مخکښې تېره شوه او ستاسو که په قسمت
کښې وي نو ورخیژئ به که خیر وي ،،
،، ته د قسمت نه منکر ئې ؟ ،،
،، بالکل نه ،، ودود صېب په صفا لهجه
کښې اووې ،، تاسو خپل ځانونه ولې
غلوئ — زه د قسمت نه نه یم منکر خو
تاسو د حکمت او محنت نه ضرور انکاري
یئ — قرآن عظیم کښې دي چې الله پاک د چا
د ذرې هومره حق تلفي هم نه کوي —
تاسو اول خپل ځانونه حقدار خو ثابت
کړئ — ایماندارانه کوشش خو اوکړئ — —
— ،، ودود صېب یو ساعت ته غلې شو
— په ټولو ئې نظر واچوه ، د زلمو طرف
ته ئې اوکتل او بیا گویا شو ،، قرآن
پاک عظیم الشان کښې دي — الله پاک
فرمائي چې د چا سره د خپل حالت د
بدلولو خیال نه وي ، څوک چې د خپل
حالت د بدلولو دپاره کوشش نه کوي — د
هغوي حالت نه بدلیږي — ستاسو خوښه ده
— مونږ خو د پستی او زوال په لور
روان یو،،
،، د سرور خان چې نه وي خوښه نو
دلته نه سکول جوړیدې شي او نه کالج
،، یو زلمي په اوچت اواز سره اووې نو
ډېر مخونه ور واړیدل — یو مشر ورته

کر

په غصه کښې اووې ، و بې ادبه ! تاته
پته نشته چې مشران کله خبرې کوي نو
کشران غلي ناست وي ، ،
ودود صېب مسکے شو ، و کاکا ! د مشرانو
خو هم فرض جوړیږي کنه چې خپلو کشرانو
ته د هغوي بنيادي حقونه اورسوي چې
پکښې يو تعليم هم دے ! ، ،
کاکا هېڅ اونئ وې - ودود صېب ترې
تپوس اوکړو ، و کاکا ! دا جوړ ستاسو
زوئے دے ؟ ، ،
، او ، ، کاکا لا اوس هم خپل سټېشن ته
نئ و راغله -
، و سرور خان ته به په جرگه ورشو ، ،
ودود صېب د ټولو طرف ته اوکتل ، ،
سرور خان هم ددې علاقې مشر دے ستاسو
په شان
د هغوي خو زمونږ سره د مرستي حق
جوړیږي ، ،
ودود صېب نورې ډېرې خبرې اوکړې خو
ویریدلي زړونه د خوزیدلو پوزیشن کښې
نئ وو -
ودود صېب د ريحان آباد د خلقو حالت
ته فکر مند و -

د گرمی چھټيانې څنگه تیرې شوې - فرید
او وفا خو هډو خبر نئ شول -
، و مونږ به سبا نه بله ورځ کلي ته ځو
، ، فرید اووې -

کـر

د وفا د مخ بلا ډېر رنگونه يو دم ت
شول - داسې زړه نيولي زړه نيولي ئي
اووې ،، سبا نه بله ورځ ؟ ،،
،، او - - - ،،
وفا په کتاب باندې غېر ارادي طور
خپله گوته تاووله راتاووله
،، فريده ! ته خوشحال ئي چې کلي ته
خې ؟ ،،
،، خوشحال يم هم او نه هم يم ،،
،، دا خو دوه خبرې دي ،،
،، او کنه - هم دوه خبرې دي - خپل
کلي ته ځم او هلته به بيا سکول ته ځم
نو خوشحال يم او خفه ځکه يم چې ستا
په شان بڼه ملگرې مې څوک هم نشته -
ملگرې مې ډېر دي ، هغوي هم ډېر بڼه دي
خو په تا پسې مې د اوس نه زړه خفه د
،،
،، بابا جان څه وائي فريده ! چې بيا
به راځو ؟ ،،
،، پته نشته ،، د فريد لهجه داسې فکر
منده شان وه ،، خو ته هم رايه کنه
زمونږ سره - هلته به سکول وائي دلته
خو سکول هم ټول ږنگ ږنگ دے ،،
،، داسې چرته کېدے شي ،،
،، ولې نه شي کېدے ؟ ،،
،، زه په خپله خوښه خونۀ شم تلے
- داجي مې که راته او وائي نو - - -
،، وفا داسې په سوچ سوچ کېښې اووې ،،
خو گرانه ده - گل کله ډېر لرې دے !
،،

کر

،، خٔ لرې دے ،، فرید اووې ،، نیمه
گھنټه مزل هم نٔ دے ټول،،
دوآره ماشومان په یو بل پسې خفه وو
خو دا یوه داسې ناگزیره مرحله وه چې
بند ئې ورته نٔ شو وهله — — —
نن د ودود صېب سره د دواړو نشست د
نور کله په نسبت ډېر زیات اوږد ؤ —
ودود صېب د هغوي په جذباتو پوهېدو —
وفا اووې ،، بابا جانہ ! تاسو به لار
شي او ما به هیره کړئ ،،
ودود صېب ورته ډېر په مینه او شفقت
اوکتل ،، نه نه — — — زه به خپله وفا
لور هیروم ؟ تاته ښکاري داسې ؟ ،،
ودود صېب د هغې په خفگان پوهېدو ،،
زما خو به مې وفا لور ډېره یادیږي خو
که تا مونږ هیر کړو نو بیا ؟ ،،
د وفا په مخ د یقین نه ډکه مُسکا خوره
شوه — خٔ ئې اونٔ وې خو په هغه مُسکا
کښې داسې یو چیلنچ غونډې ضرور ؤ —
لکه د خاموشی په ژبه ئې وئیل چې ،،
گورو چې څوک به څوک یاد ساتي ،،
سکینې ښکل کړه ،، زما لور خو زما د
سترگو تور ده ،،
،، تاسو به بیا کله راځئ ؟ ،، وفا
ټپوس اوکړو
،، د سکولونو په ټولو چھټیانو کښې به
مونږ دلته راځو — ریحان آباد ته —
ټیک ده ،، ودود صېب ورته په مینه
اووې —

کـر

و، ټولو چهټيانو کښې ؟، د وفا په مخ
د خوشحالی رنگونه او غوړيدل
و، او — — ټولو چهټيانو کښې ، ،
و، د اتوار په ورځ خو هم چهټي وي ، ،
وفا جوړ ورياد کړل او وضاحت ئې ترې
او غوښتو او ودود صېب بې واره او بې
اختياره او خندل ، ، زما لور ډېره
هوښياره ده — هم م م م — — — خه
ښه ده د اتوار په ورځ به هم راځو خو
د کله کله غېر حاضرۍ به راته پکښې
بخښنه وي ، ، — — — ټيک ده ؟ ، ،
و، ټيک ده ، ، وفا خوشحاله شوه —
و، بابا جانه ! وفا دې هم زمونږ سره
لاړه شي کنه ، هلته به سبق وائي ، ،
و، خبره خو ښه ده ، ، ودود صېب د وفا
طرف ته اوکتل — د هغې په سترگو کښې
هم د تلو خواهش ځليدو —
و، زه به د ارسلا جان سره اوگورم ، ،
وفا او فرید يو بل ته اوکتل — سترگې
ئې لکه د ډيوؤ او ځليدې — ماښام ودود
صېب د وفا د پلار سره اوکتل —
و، ارسلا جانه ! په دې درې مياشتو کښې
مونږ د وفا د مينې دومره اموخته شو
چې اوس روان يو نو داسې راته
محسوسيري لکه چې دلته رانه خپله سکه
لور پاتې کيږي — سکينه هم ډېره خفه
ده — خبره څه عجيبه غوندې ده خو دا
مينه هم څه ډېر عجيبه شے دے که ستاسو
خوښه وي نو زمونږ سره راځئ — کورونه
زمونږ دوه دي ، هېڅ تکليف نشته — څه

کـر

دي بس يو کور مي د وفا لور شو — د
سبق وئيلو اساني به هم ورته ډېره
وي ، ستاسو د کار روزگار بندوبست به
هم خدائے اوکړي،،
د ارسلا جان په مخ د ودود صېب د مينې
او پېرزوونې ردعمل په يوې ښکلې مُسکا
کښې خُليدو — ،، ودود صېب ستاسو ډېره
مننه — زه ستاسو اخلاص ته رسم ، زه
گورم په دې درې مياشتو کښې وفا ستاسو
نه ډېر خه زده کړل ، زه پرې خوشحاله
يم — د وفا تعليم هم زما زمان د خو
— — — دا فېصله کول ماته ډېره
گرانه ده ،،
،، زه پوهيږم ،، ودود صېب اووې ،،
تاسو ته چې کمه خبره ما اوکړه هغه
ستاسو دپاره زمان نن هم ده او سبا هم
ده — وفا ډېره قابله ماشومه ده — د
سبق خيال ئې خامخا اوساتئ ،،
،، په مونږ خو په تيارو تېره شوه —
— ،، ارسلا جان اووې ،، د دوي سبا
ورخ خو چې روښانه وي — ستاسو ډېره
مننه ودود صېب ! ،،
،، ښه ده ارسلا جانه ! ،، ودود صېب
پاسيدو کښې اووې — ،، سبا به مونږ
روانيږو — سحر به ته کار ته تلئ ئې
نو اجازت د اوس نه راکړه ،،
،، سبا جمعه ده ،، ارسلا جان مُسکے شو
،، زه به يم ،، چهتي ده د کار ،،
،، خه ښه شوه د الله په امان ،،

کـر

د وړلو سامان په گاډي کښې کيښودے شو
— سکينه عفت ته کور ته ورغله او مخه
بښه ئې ترې واخسته — وفا ئې ښکل کړه
او اجازت ئې ترې واخستو ، فرید ورسره
ؤ ، ودود صېب آخر کښې د ارسلا جان سره
بره گړه اوکړه او گاډي کښې کښيناستو

—
تر دلته پورې خو حالات ټيک ټاک وو خو
چې کله گاډے په روانيدو شو نو کار
خراب شو — وفا په ژړا شوه — ودود صېب
د گاډي نه راکوز شو ، و ولفې ولفې ! وفا
لورې — — — بده خبره ده بچے مونږ به
راځو کنه — مونږ به ولفې نه راځو چې
زمونږ وفا لور دلته
ده ، ،

و و زه ستاسو نه خفه يم بابا جانه ، ،
وفا په سلگو سلگو کښې اووې —
ودود صېب د وفا د مخ نه اوښکې پاكي
کړې — ، و قصور خو مې راته اوښايه کنه
د بابا ځانه ، ،

وفا هېڅ نه وې ، د هغې سلگو خبرې
کولې ، ودود صېب د ارسلا جان طرف ته
اوکتل ، و يره وروره ! دا سوال مې
اومنه ، څو ورځو ته دې وفا زمونږ سره
لاړه شي ، چهتيانې هسې هم لا درې ورځې
شته دي — اتوار ته به ئې زه د ځان
سره راوالم ، ،

کر

ارسلا جان خندل ،، وفا بچی ! تا خو دې
د بابا جان دپاره مونږ هم پرېښودو
،،

خو د وفا سلگی چرته قراریدې –
،، ښه ده ودود صېب لاره دې شي درسره –
واقعي ده د مینې د زور هېڅوک نه وي
،،

،، ټیک شوه وفا لورې ،، ودود صېب د
وفا طرف ته اوکتل – ،، اوس خو اوځانده
،، خو وفا د سترگو نه خپل لاس نه اخوا
کولو – بیا ئې منډه کړه او خپل داجي
ته ورتل غاړه وته –

،، ورشه بچې خپل سامان دې راواخله
،،

،، نه ، نه وروره – هېڅ حاجت نشته ،،
ودود صېب ارسلا جان منع کړو – ،، وفا
بچی مې خپل کور ته ځي – د خپل بابا
جان کور ته – د وفا لور دپاره مې هر
څه ډېر دي – راعه بچې ،،

،، بابا جانه ! زه مې د مور نه اجازت
اخلم ،،

،، ضرور بچې – – شابه ،،
ارسلا جان خندیدو ،، کله کله خو بنده
حیران شي ،،

ودود صېب اووې ،، ارسلا جانه ! ژوند
ډېر ښائسته دے – بس خو که لږ په
ښائسته نظر ئې اوگورو ،،

کر

وفا ته خو گل کلي کښې جوړ د مينې يوه بله دنيا په انتظار وه لوټې واړه ترې څاريدل - د فريد نيا نيکه خولکه چې خپل ورک څه موندلي وو - د وفا په نازولو ستړي کېدل نه - وفا دا هر څه ليدل او محسوسول -

فريد خو د وفا په مېلمستيا کښې سم لېونې شوه و - وفا به چې کله د څه خوړلو څښلو نه لاس اونيوؤ نو د فريد جنگونه به شروع شول ، و وې وې ؟ دا وې نه خورې ، ، دا وې نه خورې ، دا وې نه څښې ؟ ، ، وفا به ورته مسکي شوه ، و فريده ! ته هم کنه - پوره لېونې ئې ، ، ، و لېونې ښه يم - هم - - - دا اوخوره ، ،

فريد خو د هوا په اوگو سور و - په دوؤ ورځو کښې ئې ټول گل کله وفا ته اوښودلو - چهتيانې وې نو وفا سباؤن سکول د بهر بهر نه اوکتو - فريد به ورته د سکول ، استاذانو او سبق ټولې قيصې کولې - د وفا تر هر څه نه زيات د فريد د نيا نيکه د خټو ټوټو نه جوړ ساده غونډې کور خوښ شو - سکينې خپلې مور ته اووې ، و مورې وفا دې خوښه شوه ؟ ، ،

د سکينې په لهجه کښې د مستقبل خوبونه او رنگونه انځارلي وو - خو ماشومي

کر

وفا خو ترې صرف د لفظونو تر حده معنی
اخستې شوه ، ایله غوندې مسکې شوه –
د سکینې مور په مینه وفا ته اوکتل ،
په سر ئې ورته لاس راښکل ، و د وفا بچی
خو مې هډو ثاني نشته ، ، بیا ئې ښکل
کړه ، ، خدائے دې د بد نظر نه اوساته
، ،

ماښام ودود صېب خبره راواچوله ، ،
وفا لورې ! سبا به که خېر
وي ريحان آباد ته خو – – – ، ،
، ، زه خو نه ځم ، ، د ټولو نازولې وفا
ناز اوکړو –

، ، ان هس ، ، ودود صېب په مسکا مسکا
کښې په حیرانتیا سره د وفا طرف ته
اوکتل ، ، چهټیانې ختمې شوې لورې –
اوس به ته سکول ته ځې ، سبق به وائي
– تله خو به غواړي ريحان آباد ته ، ،
وفا ته هم د ودود صېب دغه انداز خوند
ورکړو – مسکې شوه خو د هغې د څه
وئیلو نه وړاندې فرید اووې ، ، بابا
جانه ! وفا وائي چې زه چې سباون سکول
اوگورم نو بیا به ځم ، ،

ودود صېب ډېر پړپړه مینه دواړو
ماشومانو ته کتل – سکینې
اوخندل – ، ، لښکر درته ښه په صلاح مخ
ته ولاړ دے – یوه ورځ ده خېر دے سباون
سکول خو دې اوگوري – دومره راغلي
، ، د ه ، ،

ودود صېب ډېر په مینه اووې ، ، زما خو
پرې هډو د تلو زره نه کيږي خو سکول

کـر

ئې دے او بل ارسلا جان ته هم بې ژبې
کیرم - خېر چې د وفا لور فرمائش مې
دے نو غورخولې ئې هم نه شم ښه ده -
څنگه چې د لښکر خوښه وي ، ،
فرید او وفا یو بل ته په ځلیدلو
سترگو اوکتل - دواړه ماشومان خوشحال
شول -

په سباؤن سکول کښې تېریدونکې هره
لمحه دوفا په زړه او ذهن نقش کیده -
ودود صېب د خپل ټول ستیاف سره د وفا
پېژندگلو اوکړه - ټولو ورته تود
هرکلې ووې - وفا محسوس کړه چې د
ریحان آباد د سکول او د سباؤن سکول
په ماحول ، د استاذانو په رویو او
پېرزوئینو کښې فرق دے - ډېر زیات فرق
- وفا دلته یو طلسم محسوسولو - خبرې
ډېرې وې خو ماشوم ذهن ئې باریکیو ته
رسائی نه لرله -

و، د مینې سندرې ، ، وفا د ودود صېب
نه ډېر وارې اوریدلې وه خو دلته ئې
اثر څو چنده سېوا و - یوه یوه مصرعه
به ټول کلاس د ودود صېب پسې په هم هغه
انداز او آهنگ کښې تکراروله وفا هم
په هغه ماشومانو کښې شامله وه -
و، وخته ! پوئې په

باریکيو د حکمت یم

ځان ځاني نه لرم ټول

وحدت وحدت یم

خاص او عام لره پېغام

، ،

د محبت یم

کـر

نو را اوگوره یو رُعب
یم او طاقت یم
دغه شان می نن دنیا
وته بنایمه
زه دیوه یم ، تورتمونه
ختمومه

ریحان آبا ته د روانیدو په وخت وفا
بیخي غلې غلې وه — ودود صېب د وفا
دپاره بلا ډېر شاپنگ کړه ؤ — سکینې
شکل کړه ، و زما وفا خو به ما هیروي
نه ؟ ، ،

وفا سکینې ته په ژور نظر اوکتل او
ډېر په سنجیدگی سره ئې سر په نفي کښې
اوخوځولو — فرید او وفا یو بل ته ددې
لمحې خفگان په لفظونو کښې څرگندوله
نه شو — ماشومان وو ددې خفگان د
بنیاد ادراک ئې کله لرله شو — بهر
حال چې هر څه وو، څو چې ودود صېب
گاډي کښې ناست نه ؤ دواړو خپلو کښې
څه پټې پټې خبرې کولې —
و، راځه بچې ، ، ودود صېب د موټر
دروازه بیرته کړه —

وفا په خاموشی سره په خپل ځایه ولاړه
وه — ودود صېب ماشوم خو نه ؤ چې د
هغې په معصومتاثراتو رسېدل نه —
فرید ته ئې اوکتل — د هغه په مخ هم

ڪر

خه خبره ڄليده - ودود صڀ بي اختياره
مسڪي شو - وفا ته ئي اوڪتل -
، ، وايه لوري خه ڪم ڏي ؟ ، ،
، ، بابا جانه فريد ڏي هم راڻي ڪنه ، ،
وفا په معصوميت سره ووي - ، ، تاسو خو
هسي هم واپس راڻي ، ،
سڪيني اوخندل ، ، لڀڪر بيا په صلاح ڏي
، ،

ودود صڀ سڪيني ته اوڪتل او مسڪي شو
- ، ، لڀڪر بي تا ڪله پوره ڏي - سر
خپله خو ئي هم ته ئي - ته هم راڻه ، ،
ودود صڀ ڏي خبري ته ڇيران و - وفا
او فريد به هره خبره ورسره ڀڻه زره
وره او په ملگرتيا ڪوله خو دلته زره
نيولي وو - په ژور نظر ئي دوارو ته
اوڪتل ، خوشحالي ئي په مخونو ڄليده -
دغه لمحہ ڪڀي ئي ورته بي اختياره د
زره نه دعا اووته - بي لفظونو خو لا
محدوده دعا - ودود صڀ خپله هم پوئي
نه شو چي په دغه لمحہ ڪڀي ئي ڏي
ماشومانو دپاره د خپل خدائے نه خه
اوغوڀتل - بس خو خپل اندرون ڪڀي ئي
يوه رڻا شان محسوس ڪره او د هغي رڻا
په غيبر ڪڀي ئي بي واره او بي اختياره
د خپل زره ڪچڪول ڪيڻودو -
خه ساعت پس لڀڪر ريحان آباد ته روان
و -

کر

د ودود صېب په کور کښې يو بل گل اوغوریدو - يوه ماشومه کور ته راغله - نوم ورله فرید خوښ کړو - ،، امبر ،، خوشحال خو ټول وو خو فرید خو جور په هوا گرځیدو - امبر به ئې د زړه نه نه جدا کوله - د پیریانو په ژبه کښې به ئې ورسره خبرې کولې ، اگرم بگرم به ئې ورته وئیل - سکینې به ودود صېب ته وئیل ،، ژبه خو ستاسو نه هم زیات دے ،،

ودود صېب به اوخندل ،، ژبه دے کنه ،، امبر خړپوسې وهلې ، پل ئې اخستو ، خبرې ئې زده کولې او مور پلار او ورور ئې د خوشحالی نه ورته په جامو کښې نه ځائیدل -

ودود صېب به وئیل ،، مینه په دې دنیا جنتي شان لمحې زیروي او کرکه کینه د سم دم وخت نه عذاب جوړوي ،، امبر خبرې زده کړې نو د گل لالا ، گل لالا په وئیلو خو ئې هډو خوله نه سترې کږه او گل لالا خو ئې ترې بس ځاریدو او ځاریدو - فرید ته به چې کله مور د نظر ماتي دپاره سپېلني دودول نو تنگ به شو ، زړه به ئې را ډوبېدو - ،، مورې بس کړه کنه ،، فرید به التجا شان اوکړه خو اوس چې په امبر به ئې کله بې کچه مینه راغله نو پخپله به ئې د سپېلنو نه ډډوزه پورته کړه او ښه به ئې ورته لوگه کړل - سکینې به ورته په مینه او حیرانی سره کتل - ،،

کـر

يا خدايه ! دا هغه فرید دے چې د لوگي
نه به يو دم تنگ شو او اوس ئې د امبر
دپاره په لوگو کښې سر ور دننه کړے وي
، پوکوي ئې ، دودوي ئې — — — ،
، و بس دے مات شو نظر ئې ، ، سکينې به
ورته اووئيل —
، و لا چرته مات دے ، ، فرید به هوبښيارې
سترگې ورپورته کړې ، ويشتو کښې به ئې
د سپېلنو سوزيدلي سپني ، خسنې انختي
وو — د خان فکر به ورسره کله ؤ ، ،
سم ئې ورته سوزوم ، ،

فرید د ودود صېب سره خوا کښې ناست ؤ
— امبر د پرپرکيو په شان په کور کښې
الوته را الوته — فرید اووې ، و بابا
جانه ! دا ولې ؟ زماخو يوه لحظه هم د
امبر د ليدو نه بځړ نه تيريري — ، ،
ودود صېب ئې ډېر په شفقت په سر لاس
راښکل ، و تاته لوئے خدائے ډېر څه عطا
کړي بچے — تاته ئې مينه دربخښلي ده —
، ،
فرید خو شېبې غلے ؤ ، بيا ئې اووې ، و
خو بابا جانه ! ما ته داسې محسوسيري
چې زما ستاسو نه هم زياتته د
امبر سره
مينه ده ، ،

کر

ودود صېب ورته مسکے شو ،، خور دې ده
کنه او بيا درنه کشره هم ده نو مينه
خو به دې ورسره خامخا وي ،،
،، بابا جانه ! پته نشته چې ولې ، خو
زه کله کله اوویريرم ،، فرید داسې خه
ورکه ورکه غوندې لهجه کښې اووې -
،، ام هم - - - ،، ودود صېب ورته
داسې د سر زنش کولو په انداز کښې
اوکتل ،، دا ستا د ويرو او اندېښنو
عمر دے؟ ،، ودود صېب خه ساعت ډېر په
ژور نظر فرید ته کتل بيا گویا شو ،،
اندېښنو ته هېڅ کله خپل زړه کښې خائے
مه ورکوه دا د يقين جرړې کمزورې کوي
- ،،
،، پته نشته چې ولې ؟ ،، د فرید لهجه
بيخي بدله وه - د ماشومتوب د عمر د
ناپختگی شائبه هم پکښې نه وه -
ودود صېب به د فرید د مختلفو
کېفیتونو د ذهن او سوچ د ارتقائي عمل
جاج ډېر په ژوره اخستو خونن دا بيخي
نوع احساس و چې د فرید په دې خبره
ورته شوه و - ودود صېب د مينې د
انتها سره تعلق لرونکو د داسې
کېفیتونو د اثر انگیزی او محرکاتو
ادراک لرلو خو د فرید خو لا دومره پوخ
عمر نه و چې - - - ودود صېب ورته
په ځير اوکتل او ورته مسکے شو ،،
شيطان د انسان ډېر د نيزدې دښمن دے د
بابا خانه ! خپل سوچ همېشه مسلمان
ساته ،،

کر

، ، مسلمان سوچ څنگه وي ؟ ، ، فرید
تپوس اوکرو
، ، په لوئے خدائے کامل یقین او په هر
حال کښې صبر او شکر - دغه د مسلمان
سوچ بنیاد دے ، ، ودود صېب فرید ته
ډېر په غور کتل -
فرید څه شیبې ښه ورغله ، غله و بیا
ئې ودود صېب ته سترگی ورپورته کړې او
مُسکے شو اوس ئې په مخ بې آرامي نه
محسوسېده -
، ، بابا جانه ! انسان ډېر کمزور دے
کنه ؟ ، ،
ودود صېب فرید ځان ته
راجوخت کړو ، ، کمزور دے هم او
نیمکړے هم - پوره او قادر صرف د الله
ذات دے ، ،
فرید غله و ، ودود صېب هم هغسې هغه
خپل ځان ته جوخت کړے و - په سر ئې
ورته لاس راښکړو ، ، الله پاک د زړونو په
واړه سوداگانو، په ذهنونو سوچونو
خبردار دے - لوئے الله د ښائسته زړونو
ملگرتیا کوي - - - همېشه ! ، ،
د فرید سترگی اوخلیدې او د ودود صېب
د غاړې نه ئې لاسونه تاؤ کړل - ، ،
تاسو چې ماته کله هم په سر لاس کېږدئ
نو زه څه ډېر عجیبه او خوشحالوونکے
غوندې سکون محسوسوم بابا جانه ! ، ،
، ، بالکل بچے ! ځنې خبرې د فطرت او
روحانیت سره ډېر زیات ژور تړون لري -
چا ته په سر د شفقت او مینې لاس

ڪر

ڪيٽيڊول ڊپر لوٽي نفسياتي اثر لري —
مثبت اثر — شوريدگي ڪموي ، د هيجان
او ذهني منفي شدتونو زور ماتوي ، ،
فريد ڊپر په غور سره د ودود صيٻ خبره
اوريده — ، ، هم دغسي په اوگه ٽپول هم
سري ته غرونه غرونه ڊاڊ بخشي ، زره
ور ڪوي ئي ، پالوان تري جوڙوي — — —
— ، ،
فريد ڊپر په انهماڪ سره ودود صيٻ ته
غور غور و ، ودود صيٻ ورته ڊپر په
مينه مسڪي شو —
، ، او بيا پلار خو هسي هم د سر سڀوري
وي — د تاؤ په سڀوري وس ڪله رسي ، ،
ودود صيٻ بيا خپل لاسوننه فريدي
ته واڪرل او فريد ئي بيا د
غاري نه لاسونه تاؤ ڪرل —

د لڪچر نه پس د معمول مطابق د
سوالونو جوابونو سلسله جاري وه —
، ، ڪشيٺه بچي — ويري گڏ ، ، ودود صيٻ
اووي ، ، ستا ٽپوس ڊپر اهم دے — اصل
خبره دا ده چي پڙستانه په مجموعي
حقيقت د حقيقت نه ڊپر لري پاتي شوي
دي — جذباتي دومره دي چي عقلونه ئي
په گردونو ڪشي پت دي او جذبات هم ڪوم
جذبات؟ لڙوني جذبات — — — پڙستون
اڪثر له خپله تاوه اور اخسته دے —
تاسو ڪله سوچ ڪرے چي نن پڙستون په خپل

کر

کور کښې محفوظ نه دے ، مري ، استحصال
ئې کيږي او گرم هم ، هم دے بللے شي -
ولي - - - - ؟ ، وودود صېب يو
ساعت ته خاموش شو - ټول کلاس غور غور
ناست ؤ ، په ټولو ئې يو سنجيده نظر
واچوؤ ، بيا گویا شو ، و بي نوا دے ،
ژبه ئې نشته ، د جهالت په تيارو کښې
گڼر دے - له اول ورځې نه ورته د پښتو
تشریح غلطه شوې ده - کاره سوچونه ،
کاره عملونه ئې د شخصیت حصه گرځيدلي
دي ، دنيا په تیزی سره بدليري ، دا د
علم او هنر دور دے - د سائنس او
ټیکنالوجي زمانه ده خو پښتانه اوس هم
په غوجلو او غارونو کښې پراته دي ،
برېتونه تاؤولو او ټوپکې طماچې په
ترخ کښې گرځولو ته خپله پښتو وائي -
دوئي د پت ، بڼېگري ، تورې او وفا په
اصل مفهوم هېڅ کله اونۀ رسيدل ، ورور
ته تربور وئيل او خپله ټوله توانائي
په دې يا ددې سره متعلقه په نورو
ډېرو وړو لويو ، بې ځايه او بې
حقيقته خبرو ضائع کول د دوئي ننگ او
پت دے - خپلې دروغجنې انا همېشه د
خپل جهل وفا دار ساتلي دي - د تورې
تشریح ورته د جائز او ناجائز جدگ شور
غوبل او د اور لمبه ، په سر باندي
بله ساتلو په طور شوې ده - - - او د
ډېر زيات افسوس او عبرت مقام خو دا
دے چې په وره يا لويه سطح ئې مشري هم
اکثر ټگانو کړې ده - دوئي ته کله هم

کر

د داسې ماحول ورکولو کوشش شاید شعوري طور نه دے شوه چې د تعلیم سره ئې مینه پېدا شي او د علم د حصول طلب ئې په زړونو کې را زرغون شي بلکې زه دا وئیلے شم چې پښتانه د تعلیم د حصول نه باقاعده د یو سوچ لاندې لرې ساتلي شوي دي ،، و دود صېب توقف اوکړو ، ځنې هلکانو د تپوس کولو لپاره خپل لاسونه اوچت کړل ، و دود صېب ټولو ته وار په وار اوکتل او یو خوا ئې گوته اوږده کړه ،، یاسر ،،

یاسر د تپوس کولو دپاره پاسیدو ،، سر ستاسو د خبرو په رڼا کېنې مجموعي تاثر آیا دا نه قائمیري چې گني پښتانه د ژوند په لاره په هر لحاظ سره گرم او غلط دي ؟ ،،

،، کېنېنه بچے ،، و دود صېب مسکے شو ،، شاباش — — دا ښه

خبره ده — خپل زړه او ذهن کېنې کله هم ابهام مه پریردئ — څه خبره مو هم چې په ذهن کېنې سوال پېدا کوي — وضاحت ئې ضرور غواړئ — د مخکښې تلو دپاره ، د ارتقاء دپاره دا ډېره ضروري وي چې د خپلو خامیو او غفلتونو جاغ واخستلے شي خپلې ناپوهی په حکمت او بصیرت سره اوینځلے شي او د هغې د پېش رفت لپاره ورومبے شرط دا دے چې خپلې غلطی تسلیم کړلے شي — د یو نقص ، د یوې خامی اصلاح کول تر هغې پورې هډو ممکن نه وي خو چې هغه خامي ، خامي گنلې

کـر

شوې نه وي - خو چې هغه نقص ، نقص
تسلیم کړه شوه نه وي - د پښتنو خو
ټول ژوند د خوندونو ، رنگونو او
قدرونو نه ډک دے - پښتانه خو په ډېرو
زیاتو حوالو سپېڅلي او ښاغلي دي خو د
وخت تقاضه دا ده چې مونږ د پښتون
وجود د هغو لویو وړو زخمونو نشاندهي
بیا بیا اوکړو کوم چې د ناسور کېدو
په لوري روان دي - کوم چې مسیحائي
غواړي ، د پوهې زور او د مینې ټکور
غواړي - پخوانۍ وخت ساده ؤ - نن خو
مونږ ته وخت ښکاره خبرداره راکوي ، د
پاسېدو ، بېدارېدو او روانېدو راته
وائي - نن که چرې مونږ په هنگامي
بنیادونو د تیاری طرف ته روان نه شو،
په شعوري توگه مو د رڼا په لور گام
پورته نه کړو نو بیا دې کښې هېڅ شک
نه پاتې کیږي چې مونږ معنوي طور د
ورکېدو په لور روان یو ، ،
د ودود صېب د خاموش کېدو سره د
تپوس کولو دپاره کلاس
کښې کافي لاسونه بیا پورته شول -
، ، ابرار - - - ته ، ،
ابرار پاسېدو ، ، سر ! په دغه حواله
مونږ په خپله لاره کښې تر ټولو لوئې
خندځه گڼلې شو ؟ ، ،
، ، رسم - - - رواج ، ، ودود صېب په
رسان اووې ، ، کښېنه ابرار - هغه
فرسوده رسمونه رواجونه چې زمونږ له
ژوند چاپېر دي او په جهل بنا دي -

کـر

زمونږ د ارتقاء په لاره کېښي خنډ دي او دغه بُتان صرف نوے کهول ماتولے شي – غزنوي غزنوي نوے کهول – تاسو ، صرف تاسو – د حکمت او بصیرت سره – ډيوه په لاس ، د لویو جذبو او لوړو حوصلو سره ، د تحمل او برداشت سره ، د عزم او استقلال سره ، علامه صېب فرمائي

خرد کو غلامی سے آزاد کر

جوانوں کو پیروں کا استاد کر

ستاسو ذمه واری ډېرې زیاتې دي ، تاسو به خپل چاپېرچل ته ، خپلو را روانو نسلونو ته د رڼا تحفه ورکوئ – په دې به هېڅ کله نه ؤ چې دا طور طریقې خو زمونږ د پلار نیکه د وختونو نه را روانې دي – څنگه ئې پرېږدو – خلق به څه وائي – دا قسم له خبرې خو به د مکې مشرکانو کولې – – – نه – – – بالکل نه – – – اوگورئ ، جاج واخلئ او د دانشمندانه جرات سره غلط ته غلط اووایئ او درست ته درست – ، ، د کلاس وخت ختم شوے ؤ –

چاپېر چل کېښي ډېر بدلون راغله ؤ – ځنې خلقو په دغه عرصه کېښي د دنیا له سرایه کوچ کړے ؤ او ځینو ورته کډې راوړې وې ، ماشومان هم اوس کافي لوئے شوي وو ، فرید اوس کالج ته تلو – نوره هم ډېره تبدیلی – خو د ودود صېب

کر

د زره درد هم هغه ؤ — د خپل زخمي
زخمي چاپېرچل د مسیحايي دپاره بي
قراره ؤ او په دې حقله به ورته يکي
يوه لاره په نظر راتله — د علم د حصول
لاره — د ميني لاره ، ودود صېب به کله
کله زره نيولې شو نو فرید ته به په
يو مخ خیر شو — ، ، بچې ! وخت ډېر کم
دے او چیلنج ډېر لوټے دے ، ،
فرید به مسکے شو ، ، بابا جانه ! تاسو
خه گنئ چې ددغه لوټے
چیلنج دپاره تاسو لښکر نه دے تيار
کړے ؟ ، ،

، ، د تيارو شدت ډېر زيات دے ، ،
، ، د تيارو اوقات خه وي بابا جانه !
تاسو محسوسوئ نه چې د رڼا سفر جاري و
ساري دے ، ،
ودود صېب به مسکے شو — فرید به ئي
زره ته نيزدې کړو —
، ، آئي لو يو بابا جانه ! ، ، فرید به
د ودود صېب د غاړې نه لاسونه تاؤ کړل

د ماشومتوب د ملگرتيا دغه خوړ او
سپېڅلے تعلق د وفا سره کله په مينه
کښي بدل شو فرید ته نه وه پته
خودومره پوهېدو چې هغه خپل زره وفا
ته ډېر پخوا ورکړے دے — خو د اخلاص او
ملگرتيا د دومره لوټے او مسلسل تعلق

کـر

باوجود فرید کله هم وفا ته د خپلي
مینی اظهار اونۀ کړه شو - خومره به
ئی چې کله د اظهار کولو کلکه اراده
اوکړه هومره به ترې دوه ترې خطا شول
او په داسې موقع به ئې چې کله د وفا
په وړاندې خبرې بیخي مبهم او یو غر
بل غر شوې نو وفا به د خپل عادت نه
خلاف بی اختیاره اوخندل -
،، فریده ! دا تۀ کله کله داسې لېونے
غوندې نه شې ؟ ،،
فرید به داسې سترے سترے شان ، اسوېلے
غوندې اوکړو - په شونډو به ئې خوبولې
شان مسکا خوره شوه ،، او ! کله کله
زما خپله هم کیري په ځان گمان د
لېوني ،،
،، بڼکارې خو نه ،،
،، وطن د پښتو دے - سرے لېونے کیري
هم په گرانه ،،
خو څو وارې ئې د اظهار کولو کلکه
اراده کړې وه ،، بس دے نن وایم ورته
،، خو عین په موقع به وار خطا شو ،
فرید کله هم د وفا د طرف نه د التفات
څۀ محسوس کړي نه وو ، سنجیدگي ئې په
بڼکلي بڼکلي مخ جوړ پخه نقش شوې وه -
کله کله به ئې چې فرید سره څۀ ټوقه
شان اوکړه نو هغه ورځ به په جامو کښې
کله ځائیدو - بیا به په ځان پورې په
خندا شو- ،، دا مینه هم کنه - - -
،،

کر

یو ورځ ئې وفا ته اووې ، وفا ! دا
مینه هم ډېر عجیبه خیز دے کنه - د سم
دم سړي نه کوټک جوړ کړي - ، ،
وفا ورته په غور اوکتل ، ، نه داسې خو
نہ ده - مینه خو سرے لا سرے کړي ، ،
، ، نو بیا - - - ، ، فرید هم دومره
اووئیل شول ، مخکښې ئې اکسلیټر کار
نہ کولو -

، ، نو بیا څه ؟ ، ،
، ، پریزده مړې - هېڅ نه - - - بس
هسې مې اووې ، ،

یوه ورځ د اظهار پیریانو بیا جلالی
کړے ؤ خو چې عین د څه وئیلو په وخت
کښې ئې په مری خپسه کښېناسته نو په
وار خطایې کښې ئې بې اختیاره د وفا
لاس په خپلو لاسونو کښې اونيوؤ - وفا
یو دم ورته په برندو سترگو اوکتل او
خپل لاس ئې ترې نه په جک سره خلاص کړو

، ، فریده مه هیروه چې یو هلک د یوې
جینی لاس هېڅ کله نه شي نیوے عېب وي ،
گناه وي ، ،
فرید دا وخت مختلفو کښیتونو زورلو ،
کچه هم ؤ ، اراده ئې هېڅ کله د وفا د
لاس د نیولو نه وه - ملامته هم ؤ او څه
پاؤ نیم پاؤ بر هم هم - شاید د بې
وقعتی احساس ؤ - او زړه ئې درزېدو که
درزېدو مخ ئې مسلسل بل خوا اړولے ؤ -
، ، بابا جان کوم څائے د کالج جوړولو
لپاره زمکه اخلي ، ، وفا تپوس اوکړو -

ڪر

،، ۽ ٻيڙا ڪٽي ٿا، د فریدپه لهجه ڪٽي داسي
ناراضگي شاني وه —
،، خبره شوي ده ؟ ،،
،، او — — بس ڇه ڪاغذي ڪاروائي
پاتي ده ،،
ڇه شهبه پس فرید تپوس اوکرو ،، وفا !
د ايم ايس سي نه پس د ڇه ارادي دي ؟
،،
د وفا په مخ بڪلي شان مسکا اوڃلیده
،، خوبونه خو مي ڊپر لوي دي خو د
داجي تڪليفونو ته مي نور نه شم ڪٿه —
اوس هم د ڪالچ خرچي ڊپر دي — د
ريحان آباد نه بهر هم د ڳو ڪه ڊپر
لري نه د ڇو — — — ،،
د فرید زره ڇريکه اوکره ،، وفا ته
مون پردي گني ؟ ما خو
پر پرده — بابا جان ستا ڇه نه لري ،،
وفا فرید ته سترگي ورپورته ڪري ،،
بابا جان مينه او ڊاڊ ڪه نه و ڳو زه
تر دي حده هم نه شوم رارسيدے — د
بابا جان د شخصيت بي شمېره اڳونه دي
فریده ! چي تشریح ئي صرف وخت ڪوله شي
— زه او ته نه ،،
،، وفا ! ته په بابا جان ڊپرہ گرانه
ئي ،،
،، بابا جان په ما هم ڊپر گران دے ،،
فرید وئيل غوشتل چي په ما هم ڊپرہ
گرانه ئي خو بس غله پاتي شو — ڊپرہ
گرانه وه — اوس ئي د اظهارونو

کـر

مظهارونو نه پخه توبه کړې وه — د وس
خبره ئې نه وه —
،، چرته څه وخت به مور جانې ته غلي
غوندې اووایم — ،، فرید زړه زړه کښې
اووې —

،، گل لالا — — — گل لالا ،، امبر د
فرید په کمرې نیغه راننوته —
،، ان هس ،، فرید اخبار په میز کیشو او
امبر ته متوجه شو —
،، زما خور خونن ډېره خوشحاله ده ،،
،، گل لالا ! ډېره نه — زه نن ډېره
زیاته خوشحاله یم — زما خوبه د زړه
ارمان پوره شي ،،
،، ښه نو وایه کنه زما ځان زما ځیگر
خوړې ،،
،، داسې در ته چرته وایم — — زما
متهائي کومه ده ؟ ،،
،، واه — — — دا هم عجیبه ده —
ارمان ستا د زړه پوره کیري او متهائي
زما نه غواړې — هس ؟ ،،
،، ته نه پوهیږې — — — ،، امبر په
شوخی سره سر اوخوځولو —
،، ښه څه زه درنه یو تپوس کوم — تاته
زما وفا باجي څنگه لگي؟ ،،
فرید خو لکه چې سم د خوبه رابېدار
شو — اوس په خبره څه څه
رسیدو —

کـر

، ، خه مطلب ؟ خنگه خنگه لگي — — ؟
، ، فرید هسي تندے داسي تريو شاني کړو
، ، صفا صفا اووايه ، ،
امبر مسکي وه ، قدرې سوچ کولو نه پس
ئي اووي ، ، اوس به
دې کور ته زما بهابهي راخي — زمونږ
کور خو به لا بنائسته شي کنه گل لالا ، ،
فرید خبرې ته رسيدو خو نور وضاحت ئي
هم غوښتو ، مخ ئي ځليدو ، غوريډو
خوشحالي وه دومره ډېره چې — — —
، ، امبر ! خبره دې بيا هم پوره اونۀ
کړه ، ، فرید ځان داسي مرور غوندي بېر
غوندي کړو ، ، ستا مي دا خبره بالکل
نۀ ده خوښه — ښه ، ،
، ، او ما چې ستا نه تپوس اوکړو نو تا
ئي ماته جواب راکړو ؟ ، ، امبر په تشو
لاسونه کېښودل —
، ، هم م م ، ، فرید ځان داسي ناجانه
غوندي کړو ، ، ښۀ ده — د نورو
جينکو په شان ده او بس ، ،
، ، بس ؟ ، ، د امبر په سترگو کېښي شوخي
ځليده
، ، او — — بس ، ، فرید داسي بي
پروا غوندي انداز کېښي اووي
، ، وختي مي بابا جان او مور جاني
خپلو کېښي خۀ خبره کوله — څوک جيني ئي
درته خوښه کړې ده ، ،
، ، څوک ده ؟ ، ، د فرید غورونه
اودرېدل — مينه کېښي سرے اندېښمن هم
لږ خو نۀ وي —

کـر

،، پته نشته — څوک ده ،، اوس امبر
خان ناجانه کړے و —
،، امبر ! ،، د فرید انداز تنبیهی و
،، څه مطلب ، پته نشته ، څوک ده ،،
،، د مشرانو فیصلې دي گل لالا ،، امبر
په قلاره قلاره اووې ،، ماته خو مې بس
بها بهي پکار ده ،،
،، او زما خوښه نا خوښه ؟ ،،
،، څه وئیلے شم ،،
،، تا د وفا پحقله تپوس کړے و ،،
،، او — — — کړے مې و ،، د امبر لهجه
کښې هم هغه شان بې نیازی وه —
،، خوښه مې ده — — — ،، فرید وسله
او غورځوله
،، زما هم خوښه ده ،، امبر مسلسل خان
ناجانه کړے و —
،، امبر ،، فرید او غرمېډو او امبر
په کړس کړس په خندا شوه
،، گل لالا ! دومره کم عقل خونه ئې —
— — — خو دا نن ولې — — — ؟
گل لالا ! بابا جان د وفا ذکر کولو —
خو لائي د ارسلا کاکا سره خبره نه ده
کړې — اول به ستا نه تپوس کوي ،،
،، د دیارلسو کالو بوډی — — —
،، فرید امبر د غوړونو نه اونیوله —
،، دا دومره استاذی دې چرته زده کړې
دي ،،
،، ښه نو دا مې انعام دے ،،
،، ستا نه خو مې سر څار شه ،، اوس ئې
د پوزې نه اونیوه

کـر

و، گل لالا ! زما خو تادي شوه — وفا
باجي ته مي اووايم؟ ،،
و، نه — — نه — — نه ،، فرید
تندے گونجی کرو ،، شش — — دا د
مشرانو خبری دی — خیال کوه — کار به
راله اوگوری ،،
امبر په خدا وه ،، گل لالا ! ښه ډارن
ئی ښه ،،
د خوشحالی یو دلربا احساس — فرید څه
په نورو نورو جهانونو گرځولو —

د دلاور خان زلمي توب په ريحان آباد
کښې د ظلم نوي نوي بابونه ليکل —
ريحان آباد څه ، دلاور خان نورې ملحقه
علاقې هم د خپلې خانې د اثر لاندې
راوستلو خوبونه ليدل — د ځان او مال
ويړه خو د ريحان آباد د خلقو سره د
مخکښې نه وه — اوس په عزت هم ويريدل
— د عياش او بدقماش دلاور خان زړه د
کاني ؤ — د ريحان آباد اوسېدونکي نن
هم بې نوا وو — نو په کهل ئې هم گونگ
او بې ژبې ؤ — د خانانو ويړه ورته
ورثې کښې رسېدلې وه — شاذ و نادر به
که چا چرته جرات اوکړو او ژبه به ئې
اوخوځوله نو نورو ته به د عبرت نشان
جوړ شو — او د باقي خلقو ژبه به لا په
تالو پورې اونځېسته — د خان گل لالا د
زلمي زوئے گناه صرف دومره وه چې دلاور

کر

خان ته ئې په يو موقع اېغ نېغ جواب
ورکړې ؤ - نو بيا څه وو دلاور خان په
خپل اس پورې تړلې ؤ او د ريحان آباد
په لارو کوڅو کښې ئې راکاږلو - خلق ئې
څه پت پنا او څه ښکاره په تماشه وو -
اندېښمن اندېښمن او ساه ختلي - خلقو
خپل ماشومان کورونو کښې پت کړل - د
غېږې د ماشومانو په مخونو ښځو خپل
څادرونه خواره کړل خو تماشه بهر حال
ټولو کوله - دلاور خان په اس سور د
خپلو سفاکو تاثراتو سره دنگه غړی د
ريحان آباد په لارو کوڅو کښې د خلقو
په زړونو کښې خپل دهشت تازه کولو - د
خان گل لالا زوئې هله پرېښودې شو چې
دومره ځان پکښې پاتې شو چې ايله ساه
ئې اخسته - د هغې نه پس خان گل لالاد
خپلو ټولو وړو لويو سره د ريحان آباد
نه کډه اوکړه - چرته لارو؟ ددې نه
هېڅوک خبر نه شو - د ريحان آباد
اوسيدونکي د خپلې ژبې د پورته کولو
په چل نه پوهېدل گو که ځنې کسانو اوس
څه پت پنا خپل وس او حرکت کولو -
بخت عالم کاکا د ودود صېب سره ناست ؤ
- څو کسان ورسره نور هم وو -
بخت عالم کاکا وئيل ،، ډېره گرانه
شوې ده وروره ! ژوندي يو خو د ژوندو
په شان نه يو - څه لاره خامخا پکار ده
،،

ودود صېب سر اوخوځولو ،، ښه ده چې
دغه احساس خو درته اوشو - ډېر په

کـر

تاخير سره سهي — بهر حال دير آيد
درست آيد — اوس تاسو څه سوچ ڪړو دے ؟
،،

بخت عالم ڪاڪا هڻڻ توفق اونءُ ڪيو،
اوئي وي ، و بس چي په هره ځي — نوره
غلامي نه ڪوؤ — مره به شو ڪنه — مره
دې شو ،،

ودود صېب بي اختياره مسڪي شو ، و هم
دغه خو زمونڙ مسئله ده يا بيخي چپ يو
، هڻڻ نه وايو او يا جذباتي او د عقل
نه بالا فيصلي ڪوؤ — بي موقعي ، بي
محلہ او بي فائدي ،،

ودود صېب لږ شان توفق اوڪرو او بيا
گويا شو ، و اوس چي تاسو يوه فيصله
ڪري او زره مو منلي ده نو د حڪمت
جامه ورواچوئ — ستاسو روند او جذباتي
قدم به په ريحان آباد ڪڻي نور هم
تورتم جوڙ ڪري — داسي نتيجه به
پرپردي چي د وگرو په زرونو ڪڻي به د
پاسېدو هډو تصور ختم ڪري ،،

، نو بيا څه ڪول پڪار دي — زمونڙ خو
برداشت ختم شو دے،، دبخت عالم ڪاڪا
سره جوخت ناست زلمي په ڪلڪه لهجه ڪڻي
اووي ، و زمونڙ په وړاندي زمونڙ د
سپين روبو مشرانو بي عزتي ڪيري ،
زمونڙ خو خپر دے مونڙ خو هډو په شمڙ
ڪڻي نه يو — خدائے دي نه ڪري سبا —
— ،، زلمي خبره اودروله ، اواز ئي
دروند غوندي شو —

کـر

و، په يو ورځ هېڅ نه کيږي — ،، و دود
صېب په نرمۍ سره اووې ، و د عمرونو
عمرونو کوتاهيو ازاله يو دم نه شي —
وخت خامخا غواړي — تاسو خپل عمل په
يو څو مرحلو تقسيم کړئ — څومره کسان
دي چې ستاسو د سوچ سره ملگري دي ؟
مکمل ملگري! ،،
و، لږ دي — د گوتو په شمېر دي ،، بخت
عالم کاکا اووې
و دود صېب پُر خيال انداز کښې سر
او خوځولو ، و جذباتي
کيږئ مه — ددې پېدا شوي سوچ او احساس
قدر اوکړئ ، پالنه ئې اوکړئ — په
زړونو او ذهنونو کښې ئې اوکړئ نو بيا
به د وخت سره سره تاسو ته د خپل طاقت
احساس خامخا کيږي او هر کله چې تاسو
د دغه سوچ په زرغونولو کښې کامياب شوئ
نو اوگنئ چې هر تورتم ته مو د نمر مخ
اوبښودلو — لا مونږ د تيارۍ په حالت
کښې يو او تيارې په خاموشۍ سره کيږي
، په يقين او تسلسل سره کيږي — خپلو
زلمو ته ډاډ او مينه ورکړئ د هغوي په
صلاحيتونو اعتماد اوکړئ او کار ترې
واخلئ — زما يقين دے چې سحر نيزدې دے
— ډېر نيزدې ،،
و، مونږ دې نه يو خو بس دغه سحر دې
راشي ،، زلمي اووې
و دود صېب مسکے شو ، و که خدائے کوي
تاسو به دې سحر ته پخپله هر کله وايئ

کـر

— د شپي آخر دے گرانه ، د تيارې زور
په ماتيدو دے — يقين ساتئ ، ،

امبر به د وفا سره شرارتونه خو هسي
هم کول خو نن ئې وړانه په دې راغلي
وه چې نن ورته امبر د ، و وفا باجي ، ،
په ځائے ، و وفا بهابهي ، ، وئيلي وو— د
امبر سره د وفا هم مينه ډېره وه نو
ځکه به ئې ورسره د وړې وړې خبرې نه
هم قيصه جوړوله خو نن خو ئې خبره
بيخي څه بدلـه شان کړې وه — د
وفا باجي په

ځائے وفا بهابهي — — وفا په
حېراني سره ورته اوکتل —
، و څه — — څه — — ؟ څه دې اووې
؟ ، ،

امبر بيخي ځان ناجانه کړو ، و وفا با
— — — جي ، ، د ، و ، با ، ، او ، و ، جي ، ، په
مېنځ کېښې ئې يوه معني خيزه خلا جوړه
کړه او په معصوميت سره ئې اووې ، و
خولۀ مې خطا شوه وفا با — — جي ، ،
وفا د غور نه اونيوه — ، و ستا او
خولۀ خطا کېدل ، ،

د امبر زړۀ خو غوښتل چې ورته صفا صفا
اووائي — د خپلې وفا باجي نه هم تپوس
اوکړي چې ستا څه خوښه ده ؟ خو بس چپ
پاتي شوه —

کـر

و، نو که بهابهي درته وایم نو خه
قیامت به راشي،، امبر په معصومیت
سره وفا ته اوکتل -
و، امبر - - - وفا امبر ته برند
اوکتل و، دا درباندي نن خه پیریان
راغلي، باجي - - - صرف باجي - - - شه
،،
و، شه نو غور خو مې پرېروده کنه،،
امبر ورته داسې مرور مرور شان اوکتل
- غور ئې پرېشودې شو - خه د اخوا
دېخوا خبرو نه پس امبر بیا شوخي
اوکره - و، شه خه ټیک ده وفا باجي خو
که دا دواړه نومونه گډ کرم خپله کښې
نو بیا؟ باجي او بهابهي یو ځای!
بهابهي جي!،،
و، امبر،، امبر ته د نور کله په شان
وړومبې وارننگ ملاؤ شو -
و، خیر دے کنه،، امبر یو قدم شاته
لاره -
و، امبر - - - دویم وارننگ - د
وفا لهجه سنجیده وه -
و، بهابهي جان،، امبر بیا په شوخي
سره داسې نازولي نازولي اووې خو یو
قدم ئې بل هم په شا ضرور ورسره اخسته
ؤ -
و، اودریره زما نیا،،
خو امبر اوس په کمره کښې چرته وه چې
په پنجه کښې به راتله - د منډې خو
تکره وه -

کـر

د امبر فطرت هم داسې ؤ — خور او مینه
ناک — گرانه هم په ټولو وه —

ودود صېب سحر د ناشتې نه پس برآمده
کښې کرسی کښې ډډه وهلې ناست ؤ —
اخبار ئې کتو —

په امبرخو دې خبرې لا ناوخته کړې ؤ چې
څو ورځې پس هغوي

خپل کلي ، گل کلي ته روان دي — څه
چېټيانې هم کمیدې او څه ودود صېب چې
په ښار کښې کومه زمکه اخستې وه په

هغې باندي د کالج د تعمیر کار هم په
تیزی سره جاري ؤ — خو امبر خو نور څه
کرل او رېبل — د هغې په زړه کښې دا

ارمان اورېدو را اورېدو چې بس یو ځل
په ډکه خوله وفا ته بهابهي اووائي او
هغه ورته اونۀ قهریږي — نو بیا څه وو

، ودود صېب چې خبرېدو نو امبر خلق
راټول کړي وو — دوه کټونه د ودود صېب
د کرسی نه یو خوا بل خوا واچول شول

او لښکر ترې محاصره اوکړه — ودود صېب
په چېرانی سره سر راپورته کړو او د
ټپوس کولو په انداز کښې ټولو ته

اوکتل —

سیکنه مسکې شوه ، ، امبر څه خبره

راوړې ده ، تاسو سره ئې کوي، ،

، ، ام هم ، ، ودود صېب اخبار بند کړو

، ، بسم الله ، ،

ڪر

و، هسي بابا جانہ ! د گل لالا د کويژدن
دياره روانه يم ، ما وي ٻنہ ده که
تاسو هم راڻي ، ، امبر په معصوميت سره
اووي او ودود صيٻ بي وار او بي
اختيار اوخندل ، فريد قدرې غلے غلے
ناست و خود امبر په انداز او خبره
ٽي په شونڊو بي قابو شان مسکا خوره
شوه - سڪينه خو هسي هم ترې څاريدہ -
ودود صيٻ په مينه اووي ، و ستا په
موجودگي کښې زمونږ څه ضرورت دے - خو
لږ صبر ٻنہ نه دے ؟ ، ،
و، نه کنه بابا جانہ ! ، ، امبر ناز
او اصرار اوکړو ، و تاسو سوچ
خو اوکړئ کنه څومره خوشحالي به جوړه
شي -
و، نن سبالر په مندو يم بچے ! ٻنہ نه
ده چي لږه ساه ورته واخلم ، ،
و، پليز بابا جانہ ! واده ته ساه
واخلي څير دے خو کويژدن دي اوس اوشي
- ، ،
و، مور جاني ته هم څه نه وائي ، و،
امبر سکيني ته اوکتل ، انداز داسي
گيله من غونډي و -
سکيني اووي ، و ستا بابا جان کله ستا
خبره غورځولي ده - چي زما ضرورت به
پېښېږي ، ،
و، ددي مطلب دا دے چي رعايت نه
ملاوږي ، ، ودود صيٻ مسکے شو - ، و ٻنہ
ده ، زه به ماشام ته د ارسلا جان سره

کر

اوگورم، د خوشحالی خبره ده هم نن سهي

،،

د خوشحالی د يونوي شان احساس نه د
ټولو مخونه ځلیدل - هم هغه وخت بهر
گېټ په زوره زوره او وهله شو او بيا
ورپسې زر په گېټ کښې لگېدلې کړکې نما
دروازه چې په کنډې سره بند وه بېرته
شوه او څو کسان رانوتل - سرور خان ،
دلاور خان او ورپسې د ټوپکو ، طماچو
سره ملا تړلي خوشامدگر ، يو ، دوه ،
درې - - - پوره لس کسان وو -

ودود صېب د خپل ځائ نه پاسېدو په مخ
ئې برهمي ښکاره محسوسېده - سرور خان
او دلاور خان سره د خپلو کسانو وړاندې
راغله - ودود صېب په دالان کښې قدم
کېښود -

سرور خان طماچه په لاس ، په سينه کښې
ډډ ودود صېب ته مخامخ اودرېدو - په
مخ ئې د تکبر او حقارت رنگونه خواره
وو -

،، ودوده ! دومره صبر سرور خان هيچا
ته نه دے کړے څومره چې تاته - خو نن
سرور خان خپله خاني دلاور خان ته
سپاري او د دلاور خان په خاني کښې
نيمگړتيا سرور خان نه شي زغملے - نن
وخت نه ستا سره شته او نه زما سره -
نن درنه آخري ځل ټپوس کوم - ډېر په
سوچ سره جواب راکړه - او يا نا ، ،
ودود صېب په غرئيزه خاموشي سره د
سرور خان په سترگو

کـر

کښې کتل —
ودود صېب د سرور خان خبره نظر انداز
کړه ،، زما کور ته بې تپوسه راننوتله
ئې سرور خانه ! ډېر بې پښتو کار دې
کړې دے،، د ودود صېب لهجه قطعي او
قلاره وه —
،، پښتو خلق د سرور خان نه زده کوي
ودوده ! ،، سرور خان خپل سر ته د
لويی سره حرکت ورکړو — ،، ډېرو
کتابونو ستا مازغه خراب کړي دي — زه
گورم چې ستا لاس زما طرف ته په بل بل
رنگ راغزيرې زما دخبرې جواب راکوه ،،
،، جواب ما پخوا درکړې دے،، وودود
صېب په کلکه لهجه کښې اووې ،، د سوچ
کولو وار ستا دے — نيمه زمکه ستا شوه
او نيمه زما خو په دې شرط چې زه به
دلته سکول او کالج جوړوم،،
،، سکول او کالج جوړوې ،، سرور خان
اوغرمېدو ،، او که د سرور خان
گريوان ته لاس اچوې ،،
،، ما خپله خبره اوکړه ،، وودود صېب
په ډېرې سنجيدگۍ سره اووې —
،، دا ستا آخري خبره ده ؟ ،، سرور خان
د طماچې والا لاس اوچت کړو —
،، او ،، د ودود صېب لهجه قطعي وه ،،
دا زما آخري خبره ده ،،
فريد ته د صورتحال د بدليدو احساس
ډېر په شدت سره اوشو معامله انتهايي
سنگينه او نازکه وه خو چې څنگه
وراندي راغے نو د سرور خان کسان ترې

کر

نه چاپېر تاؤ شول — دلته دے د هغوي
په گرفت کښې راغے نو هلته د سرور خان
د طماچې نه گولي اووته ، ورپسې بله ،
ورپسې بله — — — !

د ودود صېب د سينې نه وينې بې واره
دانگل — — د ودود صېب لاس او قدم چي
د سرور خان طرف ته پورته کښېده نو د
سرور خان گوتې يو ځل بيا د طماچې
ماشې ته زور ورکړو ، يوه بله گولي د
ودود صېب د سينې په لور لاړه —
،، مه ظالمه ! ،، سکينه په چغو چغو
وراندي راغله —

خو په ظالم کښې ترس چرته وي ، دا
واري دلاور خان لاس سم کړو يو ډز ، بل
ډز سکينه زړه نيولې په زمکه کښېناسته

—
د فرید دنگه ځواني د سرور خان د بي
رحمه ، بي ضميره خاني د تورو علامتونو
گرفت کښې غورځېده را غوځېده —
ودود صېب په زمکه پرېوتو — امبر په
زوره زوره ژړل — چغې ئې وهلي ،، وه
بابا جانه ! وئ موري کنه ،،
فرید هم هغه شان د لسو کسانو په گرفت
کښې پرريده — ،، پريز مي دئ ،، فرید
يوه چغه اوکړه ،، سرور خانه اخوا کړه
دا سپي دې — ماته رامخامخ شه — بي
غېرته ، بزدله ،،
،، اوئي تړئ ،، د دلاور خان لهجه سره
وه —

کـر

د امبر چغو آسمان راغورخوؤ — کله به
د مور په مړه وجود ورپرپوته او کله د
پلار — ،، وه مور جاني سترگي اوغوره
— يه بابا جانه ! ما سره خبري
اوکړه کنه — گوره کنه ستا امبر ژاري

بابا جانه — — — ! ، ،
امبر پاسېده — د لېونو په شان ئي
اخوا دېخوا نظر زغلولو — بيا ئي يو
خوا منډه کړه او په زمکه پروت يو غټ
شان کانه ئي په لاس کښي راواخستو او
په پوره زور سره ئي په دلاور خان
ورگوزار کړو — کانه عېن د دلاور خان
په تندي لگېدلې ؤ — سره سره وينه د
دلاور خان په مخ راماته شوه — ډېر په
قهر سره ئي امبر ته اوکتل — دا خو ئي
هدو په گمان کښي نه وه — يو تالي څټ
د امبر طرف ته حرکت کولو خو دلاور خان
د لاس په اشاره منع کړو —
فريد مکمل بي وسه ؤ — پښې لاسونه ئي
تړلي شوي وو — د زخمي مار په شان
تاويدو راتاويدو — د غصې او غم شدت
ئې خدوخال وړان کړي وو — سترگي ئي
تکې سرې وې ، لکه سکروټي — خو بي وسه
ؤ بېخي بي وسه —
د دلاور خان په مخ د تندي نه راماته
وينه اوس هم بهېده — خو
اوس ئي په مخ د غصې معمولي غوندي
تاثّر هم نه ؤ — ډېر په شېطاني نظر ئي

کـر

امبر ته کتل - يوه سفاکه او وحشيانه
مُسکا ئې په شونډو غزیده راغزیده -
يو دم د فرید لمبه لمبه حواسو ته
عجیبه انديښنې راپریوتې - ناڅاپي یو
زره ته راتلونکي خیال اولرزولو - اوس
ئې د مخ درشتي او سختي چرته بل خوا
تلې وه - یوه عجیبه شان بې وسي ئې په
سرو سرو سترگو کښې اوشکې اوشکې
اوغزیده - اوس ورسره صرف د خپلې خور
د تحفظ خیال ؤ - د مکمل تحفظ خیال -
امبر ته ئې په اوترو سترگو اوکتل -
هغه اوس هم ژریدلې ، قهریدلې زمري
زمری ولاړه وه - په دواړو لاسونو کښې
ئې کاني نیولي وو او دلاور خان ته ئې
داسې کتل لکه چې وئیل ئې ورته چې سر
دې لا روغ دے ، سم نه دے مات شوے -
دلاور خان هم هغه شان په شیطاني سترگو
امبر ته خیر ؤ -
فرید په ژړا شو ، و امبر ! زما خورې
دلته راشه ، زما خوا ته ، د خپل گل
لالا خوا ته ، ،
خو امبر خو په جنگ ولاړه وه -
د کافي خاموشی نه پس یو دم د دلاور
خان شونډې اوخوزیدې ، و جینی ! دا
گوزار دې پور شو په ما او دلاور خان
هېڅ کله په خان باندې د چا بدل نه
پرېږدي - دغه قرض به دې خامخا لنډوم
- خو لائي وخت نه دے - لا دې وي - - -
لا - - - ، ،

کـر

سرور خان فرید ته مخ ور وارولو ، ،
اوس د هر څه ته مالک ئې - اوس ستا
خوبه ده - که عقل درکښې وي نو کومه
خبره دې چې پلار نه منله ته ئې اومنه
- او که نه ته دې هم د پلار په شان ئې
نو د ژوند نه به لرې چرته ژوندې ئې -
وخت به درسره صلاح کار کړم خپر دے ،
سوچ پرې اوکړه ، ،

سرور خان او دلاور خان کنډرې اوکړې او
د خپلو کسانو سره واپس روان شول -
امبر د لاسونو نه کابې اوغورځول او
رامنډه ئې کړه او د فرید سره خوا کښې
کښېناسته او د هغه پښې لاسونه ئې ازاد
کړل - غصه ، صدمه ، بې وسي - فرید
خپل يو لاس په زمکه اولگولو او ژوبل
ژوبل راپاسېدو - امبر وتر غاړه وته

، ، گل لالا - دا څه اوشو - - - بابا
جان خو اوس اوس زمونږ سره خبرې کولې
- خندل ئې او مور جاني - - - ، ،
امبر په ژړا کښې اووے -
، ، مه ژاړه امبر چپ شه ، ، فرید، امبر
خپلې فراخې سینې ته جوخته کړه -
، ، خپله خو ژاړې - زړه دے څه کانه خو
نه دے ، ،

دواړه ورور خور غاړه غټې وو - دواړو
ژړل ، ښه ئې ژړل ، زړونو ئې نه منله
- خو د حقیقت نه انکار هم نه شو کږدے
- مور پلار ئې په وینو کښې لت پت
پراته وو - فرید او امبر ئې حق بق

کـر

خوآ ته کښېناستل — د سکینې په مخ
حېراني او معصومیت نقش وو — د ودود
صېب سپینې جامې ټولې په وینو سرې وې
— فرید ئې په رپېدونکو لاسونو په تندي
وینښته سم کړل ښکل ئې کره او په ورکه
ورکه شان لهجه کښې ئې اووې ،، بابا
جانہ ! تاسو خو مینه ویشله — دا ولې ؟
تاسو د چا سره څه بد کړي وو،،
فرید څه ساعت ډېر په مینه او حسرت
سره د ودود صېب مخ ته کتل او د زمکې
په سینه باندې بهیدلې د هغه په وینه
کښې ئې لککه د خوب په
عالم کښې لاس وهلو — د یو
قیامتي

خاموشی نه پس ئې شونډې اوخوځیدې —
،، بابا جانہ ! د سرور خان او دلاور
خان خاني لاره — ستا د مینې قسم چې
لاره — ستا د ظرف قسم چې لاره — سرور
خان او دلاور خان خطا شول — ژوند ئې
پرېښودم اوس خو — — — ،، د فرید
خبره نیمه پاتې شوه — د چا د موجودگی
احساس ورته شوے و د امیر او د هغه نه
علاوه د نور چا د موجودگی احساس —
فرید سر پورته کړو — د علاقې
تهانېدار په څه فاصله کښې د خپلې
نفری سره ولاړ و —
فرید اودرېدو — تهانېدار په خپلو وړو
وړو دنیا دارو سترگو فرید ته په غور
کتل — ،، ځوانه ته به زمونږ سره
تهانې ته ځې،،

کر

فرید په چېرانی سره تهاښېدار ته اوکتل و، ظالمانو د خدائے خاطر اوکړئ — زما مور پلار مړه پراته دي او ستاسو قانون په سر سور دے — لاړ شی که وس کښې مو وي د سرور خان نه تپوس اوکړئ — چا چې دا قیامت په مونږ راوستلے دے ، ،

د تهاښېدار په مخ د بی حسی نه علاوه بل هېڅ تاثر نه ؤ — و، حراست کښې ئې واخلي ، ، تهاښېدار سپایانو ته اوکتل —

فرید ډېر په بی یقیني سره ورته کتل و، ستا مازغه خونه دي خراب شوي ؟ ، ، و، مازغه ستا ټیک نه دي ، واچوئ ورته هتکړی ، ،

سپایان د فرید نه تاؤ شول — په داسې انداز لکه چرته یو ډېر خطرناک مجرم گرفتاروي — د چېرت انتها وه — فرید نه پوهېدو چې دا څه چکر دے — زما لاسونو ته ولې هتکړی اچوي ؟ هسې نه سرور خان — — — — فرید ته د سرور خان خبره وریاده شوه — و، که عقل در کښې وي نو کومه خبره دې چې پلار نه منله ، ته ئې اومنه او که نه ته دې هم د پلار په شان ئې نو د ژوند نه به لرې چرته ژوندے ئې — وخت به درسره صلاح کار کړم خپر دے ، سوچ پرې اوکړه ، ،

سپایانو د فرید لاسونو ته هتکړی اچولي وې ، فرید امبر ته هسک اوکتل — هغې

کر

په زار زار ژړل - ،، گل لالا ! دوئی تا
ولې بوځي ؟ ،،
زلمي فرید سر اوخوځولو ،، امبر ! نه
- - - ژاړې به بالکل نه - - ،،
بهر د پولیس گاډي ولاړ وو - فرید په
لاسونو کښې هتکړی اچولې وې او د
سپایانو مېنځ کښې روان ؤ - په مخ او
سترگو کښې ئې یو غرښیز سکوت خور ؤ -
امبر ژړل - - - ،، گل لالا - - گل
لالا ،،
فرید امبر ته اوکتل ،، امبر ! عفت
آپا - - - څه ورشه هغوي خبر کړه ،،
فرید د پولیس گاډي ته ختو - امبر په
منډو منډو د عفت آپا کور ته روانه وه
- په ژړا ژړا په سلکو سلکو د سترگو
نه ئې اوبښکې وریډې -

ڪر

د تھانڀدار ٻه دفتر ڪٺي د فرید لاسونہ
د هتڪرو نہ آزاد ڪرے شول – فرید خیل
زپلي حواس راغونڊول خو ڊبره گرانہ وه
– صورتحال انتھائي غېر معمولي ؤ –
خه شېبه پس دوه ڪسان نور هم دفتر ته
راننوتل – د انداز او رويي نہ هغه هم
خوک سرڪاري ڪسان ٻڪارڊل – تھانڀدار
ورته د مصافحي ڊپاره په زبر زير سره
پاسڀدلي ؤ – هغوي ڪٺي ناستل –
يو فرید ته اوڪتل ،، فرید نوم دے ستا
؟ ،، فرید خاموش ؤ – په نفرت او
حقارت سره ئي ٿولو ته ڪتل – د هغه
دنه خو طوفانونه اوچتڀدل –
تھانڀدار اووي ،، صورتحال ستا ڊپاره
بڀخي خراب دے – ته د معاملي سنگيني
ته نه رسي – ستا ڊپاره ٻنه ده خبره هم
دلته خلاصه ڪره – پولي پتي دي سرور
خان ته حواله ڪره – مناسب پيسي به
ئي درڪري ،،
د فرید په سترگو ڪٺي اور بل ؤ
– ،، تاسو هم خان ته انسانان
وايي ،، د هغه لاءِ خولي وتلي يو يو
ٽڪي لڪه په زهرو ڪٺي ڊوب ؤ – په لهجه
ڪٺي ئي د جهان تراخه وو ،، ما خيل
مور پلار په وينو ڪٺي ڊوب پرڀي دي –
زما مور پلار سرور خان اووڙل او هتڪري
تاسو زما په لاسونو ڪٺي واچولي او اوس

کـر

— — — خه يئ تاسو — — — ؟ انسانان
خونه يئ — — — بي ضميره او بي غيرته
— — — لعنت دي وي ، ،
د تهاښدار تندې تريو شو ، و، خوانه
! مه هيره چې ته د خپل مور پلار د
قتل په الزام کښې په حراست کښې اخسته
شوه ئې او دا هم ياد اوساته چې که د
سرور خان نه وي خوښه نو د خلاصي دي لار
هم نشته ، ،
و، په خومره دي ايمان خرڅ کړي ؟ ، ،
فريد د تهاښدار په سترگو کښې اوکتل
— تهاښدار برنډ شو ، راپاسېدو خوبل
خواته ناستو دوؤ کسانو کښې يو ورته
د لاس په اشاره د خه نه وئيلو اووي ،
تهاښدار د کرسې پورې خخ پاتې شو —
يو کس فريد ته مخاطب شو ، و عقل ښه شه
دې خوانه ! خه چې شوي هغه هسي هم شوي
، د آنده خيال دي اوساته ، ستا ژوند
دې ، ستا د خور ژوند دې — — — ته د
سرور خان د زور او طاقت اندازه غلظه
لگوې — — — ستا بهتري هم په دي کښې
ده چې خپل ضد پرېږدي — سرور خان دا
هر خه په ډېر لوټې بندوبست سره کړي
دي — ته هېڅ نه شي کولې ، ،
فريد وار په وار درې وارو ته ژوبل
ژوبل اوکتل — يو لحظه سوچ يورو — بيا
ئې اووي ، و نن زما د مور او پلار د
مرگ ورځ ده ، د هغوي جنازه ده — زه
اول ددغه هر خه نه فارغېده غواړم ، ،

ڪر

تھانڀدار ٻه خباثت سره مسڪي شو ، ،
اول زمونير د سر نه بوج لڙ ڪره گلہ -
ستا خبره به هم مونير اومنو - گني
د مور پلار قاتل د
هغوي جنازي ته ڪله تلي شي - زمونير هم
واړه واړه بچي دي ، ،
فريد زهرجن شان مسڪي شو ، ، ستاسو
دلالي سرور خان ته هيڄ گته نه شي
رسولي - ما سره ڪه نا انصافي اوهم
شي ، پروا نشته ، ،
تھانڀدار فريد ته ٻه خير اوڪتل ، ، نن
ورخ دي ٻه حوالات ڪنبي ده - ددي نه پس
به جيئل ته لڙيل شي - ٻه عدالت ڪنبي
درباندي جرم ثابتول د سرور خان دپاره
ڊپر معمولي خبره ده - گواهان هم ڊپر
او ثبوتونه هم - د روند قانون رنده
فيصله به دي د ٽول عمر دپاره د تورو
تمبو بنديوان ڪري او يا ڪڍدي شي
پهانسي درته واورولي شي - ٻنه سوچ
اوڪره - اوس درسره وخت دے ، ،
، ، ما درته خپله خبره اوڪره ، ، فريد
ڪلڪه لهجه ڪنبي اووي -
تھانڀدار ناستو نورو دوو ڪسانو ته
اوڪتل ، هغوي سرونه اوخوڄول -
تھانڀدار خه شيبه ڊپر ٻه عجيبه نظر
فريدته ڪتل بيا ئي يو سپائي ته اواز
ڪرو - سپائي دفتر ته راننوتو او ڪوتڪ
ڪوتڪ اودرڀدو -

کـر

و، دے حوالات کبھی بند کړئ ،، تھانېدار
د فرید طرف ته اشاره اوکړه ،و د قتل
ملزم دے - خیال پرې ساتئ ،،

د گل کلي خلق خو څه چې لارې کوڅې ئې
هم مړاوې وې - ارسلا جان او عفت د
ودود صېب او سکینې مړي سمبال کړي او
گل کلي ته رارسولي وو - وفا ژړل که
ژړل بيڅي نه قلاریده - ،و بابا جانہ !
نه به دې راکوله دومره مينه چې داسې
دې پرېښودم - سترگې اوغړوه بابا جانہ
! ستاسو هومره لوئے زړه خو زما نه دے
- - - بابا جانہ - - - !! ،،

د امبر سترگې اوچې وې - بيڅي غلې وه
- کله کله به ئې څو سلگي اووهلې او
کله د خپلې نيا او کله د عفت په غېږ
کبھی خپل سر کېښودو -

د سکینې د مور پلار حوصله په ځائے وه
- خو حيران دومره وو چې حد ئې نه ؤ -
د گل کلي خلق خو خېر د کلي خلق وو د
سباؤن سکول ستاف څه چې د ودود صېب
شاگردان هم ټول په ټوله راغلي وو -
خو يواځې نه ، مشران ئې هم راغلي وو
- د ځنو ځنو خو ټوله ټوله کورنۍ
راغلي وه ، داسې خلق هم وو چې هډو چا
پېژندل نه خو سترگې ئې يو ساعت ته نه
وې اوچې شوې - نور خو څه د ريحان
آباد نه ډېر زيات خلق راغلي وو
باوجود ددې چې دا عمل په يو صورت د

کـر

سرور خان سره د ډغرې نه کم نه ؤ خو
چې راغلي وو نو راغلي وو - يوه خبره
وه چې مېلمه پکښې څوک هم نه ؤ - ټول
کوربانۀ وو - جوړ د ودود صېب ورونه
خوئیندې راغلي وو - بچي ئې راغلي وو
خپلو کښې به غاړه وتل بيا بيا به ئې
اوژړل -

د خپلو خلقو سره د ودود صېب د مينې
تعلق نن زرغون ښکاريډو! ښکاره
محسوسېډو !!

دا نن د فرید سره د هغوي دوېم ملاقات
ؤ - ارسلا جان او د فرید نیا نيکۀ د
ورځې هم راغلي وو خو ډېر لږ وخت
ايسار شول - يو خو ورسره وخت بيخي نه
ؤ - هر څۀ ئې نيمگري پرېښي وو -
جنازې پرته وې خو د ژوندي فکر هم
ضروري ؤ - د هغوي د فرید سره صرف
ملاقات اوشو نور ئې هېڅ اونه کړه شول
- چېران هم وو او پرېشان هم - خو
دومره ضرور پوهېدل چې قانون په مکمل
توگه د زورور مرستيال دے -
تهانېدار د هغوي د سوال زارې په جواب
کښې صرف دومره اووې ، ، ټيک ده تاسو
ئې پوئې کړئ - د سرور خان تسلي دې
اوکړي نو ځي دې درسره - باقي زۀ نور
هېڅ نه شم کولے - خبره ډېره د پاسه
نه ده ، زما په وس کښې نه ده ، ،

کـر

خو فرید لکه ټول په ټوله د کابې شوه
ؤ — په دې بابله خو ئې هډو خبره نه
کوله — هغوي هم بې وسه وو — واپس
ستانه شوي وو خو هم نن ماشام بیا
راغلي وو — د فرید د نیا نیکه سره دا
خل د سباؤن سکول د ستاف سینئر او ذمه
وار کسان هم راغلي وو ارسلا جان او
عفت هم وو او وفا هم —
د فرید نیا اوژل ، و فریده بچیه !
زمونږ خوتۀ پکار ئې — نور مو هېڅ نه
دي پکار ، ،
نیکه ئې اووې ، و فریده ! حالاتو ته
خپله اوگوره — هسې نه خۀ نور نقصان
در اورسي د ظلم زور دے بچے ، ،
خو فرید خاموش ؤ — بيخي خاموش — ټولو
خپل خپل رنگ خبره کوله — چا خان
پوهول او چا فرید خو فرید لکه قسم
کړے ؤ چې هېڅ به نه وائي — وفا يو
قدم وړاندې راغله او فرید ته مخامخ
اودرېده — د غرونو په شاني دروند
خادر کښې پته وه — وفا هېڅ نه وې بس
د هغې نظر د خپل ماشومتوب د ملگري د
مخ او سترگو تاثرات لوستل — هغې ته د
فرید د يو يو عادت پته وه — د هغۀ په
مزاج پوهېده — د يو لوئۀ عزم سره ئې
د فرید په سترگو کښې کتل — بیا گویا
شوه ، و فریده ! مونږ ټول د صدمې په
حالت کښې يو ، حالات هم موافق نه دي
خو — — — بابا جان مونږ ته يو درس
راکړے دے ، يو سوچ او نظر ئې راکړے

کر

دے - خو چي مونږ ژوندي يُو نو د ژوند
خبره به کوؤ - مونږ به هېڅ کله د
بابا جان روح نۀ خفه کوؤ او نۀ به
خان ورته شرمنده او ملامته کوؤ -
فريده ! چي کمزورے نۀ شي - - - مرحله
گرانه سهي خو زمونږ مرام ډېر ښکله او
نازولے دے - ډېر زيات سپيڅلے دے -
تيارو ته سر ټيټول د هيچا سره نۀ
ښائي - ياد ساته دا خبره به بابا
جان کوله ، ،

لکه د بُت ساکت او خاموش ولاړ خوان جان
فريد په سترگو کښي اوښکي اوځليدې -
په مخ باندي خوري بي انتها سختي کښي
ئې يو رنگ لاره اوکړه -
په رسان سره ئې اووې ، ، زه
محکم يم - - - زما سره ستاسو فکر دے
، ،

د سباؤن سکول وائس پرنسپل سر عدیل
ډېر په تفاخر سره مسکے شو. ، ، عزم او
استقامت د منزلونو پورې وي - مونږ به
په باوقاره طريقه خپل جنګ کوؤ - او
په هومره وقار سره به ئې گټو هم -
باور ساته ، ،

د فريد ذهن او زړه به بيا بيا تاؤجن
شول - د هغه په سپيڅلي احساس
قيامتونه تېرېدل خو په خان ئې تر
کافي حده قابو ساتلے ؤ - هغه د خپلو
راغلو مئينانو زړونه نور خفه کول نۀ
غوښتل -

ڪر

، ، فرید ارسلا جان او عفت ته اوکتل ، ،
ارسلا کاکا او عفت آپا تاسو د بیا
دپاره د راتلو تکلیف مہ کوئ - سرور
خان تاسو ته هم نقصان در رسولے شي -
ستاسو دلته راتگ خطرناک دے، ،
، ، الله به خپر ڪري بچے ، ، د ارسلا جان
آواز کافي دروند ؤ -
فرید وفا ته مخ ور واروہ ، ، وفا ته
بیا مہ رآخه ، ،
د وفا په مخ غرونه غرونه سنجیدگی
خوره وه -
، ، بابا ! مورې گلي !! ، ، فرید خپل
نیا نیکه ته اوکتل ، ، دعا کوئ - خفه
کیرئ مه - خپر به شي ، ،
، ، مونیر خونہ پوهېږو بچیه ، ، د فرید
نیا په سادگی سره اووې ، ، بس اوس تاته
دې خدائے خپر پېښ ڪري ، ،
سر عدیل را وړاندې شو او د هغې لاس ئي
په خپل سر کیشو - ، ، مورې گلي !
مونیر هم ستاسو بچي یو - دعا کوئ -
ټول به خپر
شي - مونیر به عدالت ته خو - مونیر به
خبره کوؤ ، ،

احمد علي خان د نورو روایتي جېلرانو
په شان بالکل نه ؤ - د سنټرل جېل په
عملي او ټولو قېديانو کښي په سر جي
مشهور ؤ - د قېديانو سره ئي رویه

ڪر

انتھائي مشفقانه او دوستانه وه — ڦڦڦ
بهر حال ڦڦڦ وي — خو ڪه د ڦڦڦ سره
ٽرلے تصور او د احساس اڏيت ٽرے منفي
ڪرے شي نو دا وئيل به نامناسب نه وي
ڇي ددغه ڇيل ڦڦڦيان باقي په نورو
ڊڀرو حوالو مطمئن او خوشحال وو —
هغوي په خپل مهربان او شفيق سر جي
مئين وو —

د فرید فائل او تفصيلاتو احمد علي خان
د ڇیرانی او پرېشانی سره مخ ڪرے و —
دا وخت هم فائل د هغه مخ ته پروت و
او ڊڀر په سنجیدگی او انھماڪ سره ئي
ڇیرلو —

،، د ودود صېب قتل د هغه خپل زوئے
څنگه ڪولے شي ؟ ،، هغه د خان سره
سواليه انداز ڪڻي خود ڪلامي اوڪره —
،، ودود صېب خو — — — ،، احمد علي
خان د فائل نه سترگی پورته ڪرے په لاس
باندي ٽرلي گھري ته ئي يو نظر اوڪتل
او بيا ئي يو سڀائي ته اواز ڪرو —
،، مبین ،،

سڀائي په مستعدی سره دفتر ته راننوتو
،، جي سر جي ،،

،، هغه نوے حوالا تي راوله — — — فرید
،، احمد علي خان سڀائي ته اووې او
فائل ته ئي بيا سترگی ښڪته ڪرے —
ڇه ساعت پس فرید د ڇيلر په دفتر ڪڻي
موجود و —

کر

د احمد علي خان جهانديده نظر د فرید
د مخ او سترگو د تاثراتو په غور سره
جائزه اخسته —
و، کرسی ته کښېنه ، ، احمد علي خان په
نرمی سره اووې —

فرید کښېناستو — په انداز کښې ئې
ویزاري وه — د احمد علي خان تجربه
کار نظر اوس هم د فرید محاصره کړې وه

—
احمد علي خان په اول ځل ترې نه څه
تپوسونه کړي وو خو هغه په جواب کښې
بیخي غلې ؤ — د مخ او سترگو نه ئې
صفا ښکاریده چې په زړه او ذهن ئې ډېر
درانه دي — احمد علي خان د هغه په
سترگو کښې د بې اعتباری او نفرت شریک
تاثر محسوس کړی ؤ — دا د احمد علي
خان دپاره څه دومره لویه خبره نه وه
— په خپل پېشه ورانه ژوند کښې هغه
ددې نه زیات پېچیده کېسونه لیدلي وو
— د بې شمېره قېدیانو سره ئې واسطه
پېښه وه — عادي مجرمان ، د انتهایي
مجبوری په حالت کښې جرم کوونکي او بې
گناه بندیوان — خو دلته خو د ودود
صېب نوم او د ریحان آباد او گل کلي
ذکر د هغه په زړه او ذهن کښې د تجسس
طوفان راپورته کړی ؤ — د قتل الزام د
ودود صېب په زوئې لگېدلی ؤ او ایف
آئي آر د سرور خان په مدعیت کښې درج
شوی ؤ — نو احمد علي خان حقیقتاً
حېران ؤ — د ودود صېب سره د هغه د

کـر

ملاقات دومره ورځې خو نه وې شوې په
ښار کښې د کالج د جوړولو په سلسله
کښې د ودود صېب د مندو ترو په دوران
کښې د کالج د وخت دغه دواړه یاران
عین د بازار په مېنځ کښې یو بل ته
مخامخ شوي وو او غاړه وتلي وو خو ښه
غاړه وتلي وو — د یو بل نه ئې لاسونه
کلک چاپېر وو او داسې یو خوا بل خوا
ځنگېدل راځنگېدل — څه خبرې ئې هم
کولې — په لار روانو خلقو به چې ورته
اوکتل نو ځنې به بې اختیاره مسکي شول
— بیا ئې گپ چرته ختمېده — نيزدې
ورکوټي شان هوټل کښې کښېناستل ، چائي
او سموسې ئې را اوغوښتي او نوؤ او
زړو ته ئې زور ورکړو —
، و ودود صېب لا اوس هم زلمه ئې ښه ، ،
احمد علي خان د چائيو نه گوت اوکړو —
ودود صېب د کالج د زمانې نه خپلو
ملگرو په هم دې نوم سره مخاطب کولو —
، و ودود صېب ، ، ملگري خو څه ، غياث
الدين صېب به هم ورته ودود صېب وې
غياث الدين صېب د دوئي يو انتهائي
شفيق او حکيم استاذ ؤ — هغوي به وئيل
، و ودود صېب د مينې او پېرزوئني پېکر
دے همه روح دے ، د محسوسولو سرے دے
، ،
، و دومره زر چرته زيريم خانه ، ، ودود
صېب مسکے شو —
، و بچي دې څومره دي ؟ ، ،

کر

و، دوه — یوه لور او یو زوئے ،، ودود
صېب اووې ، ودود صېب چې د احمد
علي خان سره د فرید ذکر
کولو نو لهجه ئې د
مینې او تفاخر نه ډکه وه —
و، او ستا ؟ ،، ودود صېب ترې تپوس
اوکړو —
احمد علي خان ورک ورک غونډې مسکے شو
و، زما هم دوه — یوه لور او یو
زوئے — — — لور خو مې رانه لاره —
— گولو اوخوره — گلالی — — او
زوئے مې د تعلیم دپاره بهر استولے دے
— لا ورکوټے دے — د خوارلسو کالو دے —
خوشحال — تره ئې هلته دے — هم د هغه
سره دے — ،،
و، او گلالی ؟ خنګ گولو اوخوره ؟،، د
ودود صېب تندے گونجې شو —
احمد علي خان یوه اوږده ساه راښکته —
و، یاره ! د ایمانداری او فرض شناسی
باب کښې ازمېښتونه تر هر څه زیات وي
— او بیا زمونږ پېشه — — توبه — —
— ایمانداره کس پکښې قدم قدم په پل
صراط تېرېږي — ډېرې قیصې دي د زړه
چاؤدون خو دا ځل خو — — — و، احمد
علي خان یو ساعت ته غلے شو، په خلاء
کښې داسې ځیر و لکه چې څه ورته
ښکارېدل ، څه ئې کتل ، بیا ئې ودود
صېب ته سترګې ورواړولې او داسې درد
جن شاني مسکے شو او گویا شو —

کـر

و، د هغوي تعلق د ډېرې مضبوطې پارټې سره ؤ — د پوډرو ډېر دروند مقدار ئې سمگل کولو — خو گډېر شوي وو — د تېښتې په دوران کېښې ئې په پوليس ډزې شروع کړې ، دوه د هغوي کسان مړه شوي وو او څلور د پوليس — — خبره ډېره مخکښې لاره — ميډيا هم په کېس مکمل نظر ساتلې ؤ — شاته کسانو ئې د خپلو وسائلو او اختياراتو د بې درېغه استعمال باوجود هم هېڅ اونه کړې شول — گرفتار شوؤ درې واړو کسانو ته د مرگ سزا واورولې شوه — په باقي دوؤ خو ئې څه خاص پروا نه وه خو يو خاص کس ؤ — ډېر خاص — د ايم پي اے شجاعت ملک نيازبين او عياش زوئے خرم ملک — د هر داؤ بائيلو نه پس هغوي براه راست ماته راغلل — سره د يو څو حاکمانه سفارشونو او ډېر تېر لالچ ، رنگ رنگ دامونه ئې راته اوغورول را اوغورول — ما واپس کړل — څو ورځې پس بيا راغله — ما بيا واپس کړه — نو بيا ئې دهمکي درکې شروع کړې د بل بل رنگ دباؤ اچولو کوشش ئې هم کولو ، ورسره ورسره ئې آفرونه او پېشکښونه هم سېوا کېدل — ما ته صرف دومره کول وو چې خرم ملک ته د جېل نه د تښتېدو لاره هواره کړم او بس — هغوي چې ښه ستري شول نو آخري دهمکي ئې دا راکړه چې ستا خو يکي يو زوئے دے ، مړ ئې غواړې او که ژوندے — د هغوي خبره ما

کر

منلے نہ شوہ - د خوشحال پحقلمہ مې خپل
احتياط کولو - دغه ورځ د خوشحال
طبيعت ټيک نه ؤ ، سکول ته نه ؤ تلے -
گللی تلې وه - د سکول نه په واپسی
کښې پرې د هغوي کسانو فائرنګ اوکړو -
د گاډي ډرائيور هم زخمي شوه ؤ خو
گللی - - - - ، د احمد علي خان
اواز دروند شو ،، گللی ژوندی خپل کور
ته رانه غله - څه ورځې پس زما هم
بدلي اوشوه - سنټرل جېل ته - د کافي
سوچ او فکر نه پس زه هم ښار ته راشفت
شوم - خوشحال مې د سبق دپاره بهر
واستولو - قسم دے ياره ، د گللی مرګ
مې زړه بيخي پرې کړے دے - خو ضدي هم
هغه شان يم ،، احمد علي خان په وئيلو
وئيلو کښې مسکے شو - ،، هغه سرکشي مې
له سره نه اوځي - هغه چې تا به راته
لېونه وئيل ،،

،، دا د وفا لارې دي خانه ! ،، ودود
صېب په يقين سره اووې ،، ازمېښتونه به
خامخا لري خو بي منزله هېڅ کله نه وي
،،

احمد علي خان اوخندل ،، ته وايه کنه
- کمې سپپارې کښې ئې ؟ ،،
،، خانه ! د ريحان آباد صورتحال شش و
پنج کښې اچولے يم - د سباؤن سکولز
پروگرام ډېر ښه روان دے - نتايج ئې
هم عين د توقعاتو مطابق دي - دلته
ښار کښې هم د سکول او کالج عمارت
تقريباً چې مکمل شوه دے خو په ريحان

کـر

آباد کښې سرور خان د خره پښه جوړ شوه
دے ، سکول خو سکول هلته نه پرېږدي چې
زمکې هم اکثر د هغه د لاسه شلې پرتې
وي، خو خو وارې مې ورته کسان اونیول
خو هغه عاجزان د سرور خان د شرارتونو
او بدمعاشیو توان کله لري - واپس لار
شي - د سرور خان ارادې ښې نه دي ، ،
د احمد علي خان په زړه کښې ډېر څه
اورېدل را اورېدل خو تر ټولو اهم ،
حقیقت معلومول وو - د فرید په فائل
کښې چې کوم څه لیکلي شوي وو په هغې
د احمد علي خان باور نه کېدو -
، ، ځوانه ! ستا خاموشي زما د فهم نه
بالا ده ، ، احمد علي خان د فرید په
سترگو کښې مسلسل کتل - ، ، دا ستا
ملا متیا ده د خپل مور پلار په قتل کولو
باندي او که اطمینان ، ،
د فرید په سترگو کښې لکه چې لمبې
پورته شوې په انتهائي قهر او حقارت
سره ئې چېلر ته اوکتل ، ، تاسو هم ځان
ته انسانان وایئ - تور داغ یئ د
انسانیت په نامه - کله مو سوچ هم کړه
دے چې د تفتیش په نوم کوم بې سر او
پښو او بې عقله تپوسونه کوئ ، ستاسو
د مقابل روح څومره ازاروي ؟ خو خرڅ
شوي او نیلام شوي خلق په دې خبره څه
پوهیږي ، ،
، ، تا زما د خبرې جواب رانه کړو ، ، د
احمد علي خان لهجه بې تاثره وه -

کـر

،، تاسو په څومره خرڅ شوي یئ ؟ ،،
فرید زهرجن انداز کښې اووې –
،، دا زما د خبرې جواب نه دے ،،
،، د بې ضمیرو سره زما هم دومره خبره
وي ،،

احمد علي خان ډېر ژور سوچ کښې ؤ –
هغه ددې ټول صورتحال نازکی او سنگینې
ته رسیدو – د فرید خلاف ډېر په منصوبه
بندی او منظمې طریقې سره گامونه
پورته کولې شول – چېل کښې فرید په
آرام ساتل د هغه دپاره گرانه خبره نه
وه – خو پرېشاني د عدالتي کاروایي او
فېصلي وه – احمد علي خان د ظلم او
زور د گټې ډېرې تماشي لیدلې وې خو
دلته منظر بېخي بدل ؤ – انتها وه –
قاتل مدعي ؤ او – – – – !! د فرید
تعاون ډېر ضروري ؤ خو د هغې نه هم
ضروري اول ددې ټولې معاملې زبر زیر
معلومول وو – احمد علي خان ، فرید
واپس بارک ته اولېږلو –

فرید د احمد علي خان سره د هغه په
دفتر کښې ناست ؤ –
،، فریده بچې ! ،، د احمد علي خان
لهجه انتهايي نرمه وه ،، خبره ډېره
ساده ده – زه تله ؤم ريحان آباد ته ،
گل کلي ته – – – د ريحان آباد د خلقو
خو ژبی ده – لوتی وړوکي ويرېدلې دے –

کر

هر چا ته پته ده خو ژبه هېڅوک نه شي
خوځولې - څه کسانو زما سره خبره
اوکړه خو بېکاره هغوي هم څه نه شي
وئيلې - د سرور خان او دلاور خان دهشت
د مرگ غوندي د هغوي په زړونو او
ذهنونو خور دے - ما دا هم واوريدل چې
سرور خان ستا خلاف گواهان هم تيار کړي
دي - ستا په حق کښې د وئيلو والا
هېڅوک نشته - د هر چا په سر د سرور
خان د ظلم تېره توره خوړند ده - سرور
خان په هره حواله ډېر لويه اېروچ کړې
دے - د هغه ستا سره هېڅ سروکار
نشته - د هغه ستا زمکې ، ستا

پولې پتي پکار دي ، ،
فريد ډېر په تحمل سره د احمد علي خان
خبره واوریده - يوه د طنز نه ډکه
مسکائي په شونډو اوځليده ، ، سرور
خان تاسو ته څه ذمه واري سپارلې ده ؟

، ،
د احمد علي خان د مخ تاثيرات هم هغه
شان نرم او خواره وو ، ، وودود صېب زما
د کالج د وخت ملگرے و ، ته ماته لالا
وئيلې شي ، ،
، ، پوليس والا هم د چا لالا ، کاکا کېدے
شي ؟ ، ، د فريد لهجه هم هغه شان وه -
، ، هر څوک کېدے شي - زه ستا دپاره
مکمل کوشش کوم - خو ستا تعاون هم ډېر
ضروري دے - ما ستا د وکیل سره هم
کتلي دي - مونږ کوشش کوؤ چې ستا په
حق کښې د گواهي ورکوونکي پېدا کړو ، ،

کـر

، ، زما گواه الله دے جیلر صېب - زما نور
په هیچا باور نشته - ستاسو په قانون
خو بالکل نه ، ،

، ، ستا ضد تاته نور نقصان در رسوله
شي بچے - نه سهي - زما سره خو تعاون
اوکړه ، ،

، ، زما پاتې څه دي ، ،
، ، زه ستا د اندروني کشمکش او اضطراب
خبر لرم فریده بچے زه پوهېږم چې ته د
کوم لوی اذیت او عذاب نه تیرېږي -
خو د ژوند نه خو انکار نه شي کوله
کنه - نه بچے - د ودود صېب نال
کړے بوتے دومره کمزورے کله کېدے شي
، ،

فرید ډېر په عجیبه غوندې نظر احمد
علي خان ته اوکتل -
، ، گوره بچے ! د حالا تو جاج واخله -
ته باوجود ددې چې د ظلم ښکار شوې ئې
، بي گناه ئې خو بیا هم مسلسل په
دفاعي پوزیشن کې ئې - کمزورے دفاعي
پوزیشن - ستا ضمانت منظور نه شو -
تاته په ځائے ددې چې انصاف در اورسي
د خپل ځان د صفا کولو مرحله درپېښه
ده - ستا په حق کې د شهادت ورکولو
والا څوک نشته - خلاف دې تیارېږي - ددې
هېڅ بي هېڅه ضد دې څه معنی ؟ ، ،
، ، زه سرور خان ته سر نه شم ټیټوله
جیلر صېب - او زما په تاسو هم باور
نشته ، ،

کـر

،، سر مه ٿيٿوه — خو لڳونتوب خو هم
مه ڪوه ڪنه — دغه سڪوت دې مات ڪره —
ما سره د خپل زړه هره خبره اوڪره ،،
،، زما زړه ڪښي هيڄ خبره نشته — زما
زړه ڪښي صرف هغه ورځ ڙوندي ده ، ڪومه
ورځ به ڇي د سرور خان او دلاور خان
خاني په خاورو ڪښي گڊوم — د حالا تو
څه جاج واخلم — د تيارو د يوې ډيوې
سره دښمني ده د هوا په ملاتړ — بس ،،
،، تيارو هيڄ ڪله رڼا ته ماتي نه ده
ورکړي بچي ،،
،، زما يقين دے ،،
د خپل تڪليف نه راته وايه ،، احمد
علي خان ډپر په شفقت سره اووي —

عدالت ڪښي پښي شروع شوې وې —
تاريخونه بدليل رابديل — د سرور
خان مڪمل ڪوشش ۽ ڇي په هره طريقه وي
خو فريد وسله ڪيردي — خو د فريد په
سينه ڪښي خو اور بل ۽ — هغه به د
سرور خان خبره منله ؟ څو څو واري ئي
جڳل ته ورته ڪسان راليزلي وو خو فريد
ورته يڪي يوه خبره ڪري وه —
،، زما مي د بابا جان په روغ نيت قسم
وي — سرور خان به دا ارمان گور ته
وري د خان سره ،،
احمد علي خان فريد ته د هر ممڪن
سهولت او آرام بندوبست ڪري ۽ — خو

کـر

هغه په آرام کله ؤ۔ کله کله به ورته
دا هر څه خوب اوبشکاريدل - بي يقينی
غوندې به واخستو - خو دا کيفيت به ئي
عارضی او انتهايي مختصر ؤ - زهرجن
حقيقت به ئي په رگ رگ کښي اوبهيدو نو
د سر نه به ئي شنه لوخړه اوخته -
د احمد علي خان دفتر د هغه د خپلو
مئينو سره د ملاقات کولو ځائے ؤ - نن
هم د خپل نيا نيکه ، امبر ، ارسلا جان
، عفت ، وفا او سر عدیل سره ناست ؤ -
ټول کافي پرېشان بشکاريدل - دوه ورځې
پس د عدالت د فېصلي د راتلو ورځ وه -
اوس اوس د فرید وکیل راغلی ؤ - هغه
هم ډېر چُرْت کښي نه ؤ۔ سرور خان په
عدالت کښي کافي گواهان پيش کړي وو -
د فرید وکیل هره مرحله د خپلي تجربې
او ذهانت په توره وهلي وه - خو داسې
بشکاریده چې هر کس بيخي سترگې پټې کړي
دي - سترگې غړولو ته هډو څوک تيار نه
دے -

د فرید نيکه اووې ، ، فریده بچے !
دلاور خان راغلی ؤ ، ،
، ، گل کلي ته ؟ ، ، د فرید لهجه تيزه
وه
، ، او ، ، بابا سر اوخوځولو - ، ،
ډېرې درکې ئي کولې - وئیل چې د فرید
سره دا آخري موقع ده - زمونږ خبره دي
اومني نو سبا به د جېل نه بهر وي او
که ضد کوي نو هم هغه ئي ځائے دے ، ،

کـر

د فرید په سترگو کښې لکه اور بل ؤ -
سینه ئې ډډېده ، تشېده امبر سلگی
اوکره -
و، گل لالا - ډېرې گنده خبرې ئې کولې -
زه ئې نه شم وئیلے - ماته ئې وې - -
- ، ، امبر په ژړا شوه -
د فرید په سکروټو سترگو کښې اوشکې
اوخلیدې - غابونه ئې ډېر کلک جوخت
کړي وو -
و، یا الله ، ، د فرید آواز لـرزیدلے ؤ
، حرف حرف ئې په وینو ،
اوشکو لرلے ؤ ، ، یا الله ! لوئے خوته
ئې - لوئے خوته ئې ، ،
د فرید په مخ اوشکو را اودانگل او د
ماشومانو په شان په ژړا شو - بیا ئې
امبر ته اوکتل -
و، ژاړه مه خورکې - ټول به خپر شي ، ،
خه ساعت خاموشي وه - فرید وفا ته مخ
ور واړوه -
و، وفا ! ته به بیا دلته نه راځې ، ،
و، فریده - - - ، وفا خه وئیل خو
خبره ئې پوره نه شوه -
و، نه به راځې ، ، فرید اوغرمبېدو -
خو فوراً ورته احساس اوشو چې نور خلق
هم دلته ناست دي - ارسلا جان او عفت
ته ئې اوکتل و، ارسلا کاکا ! عفت آږا
!! تاسو ته پته ده د ټول صورتحال -
خدائے دې نه کړي - - - و، فرید خپله
خبره لږه اودروله ، ، احتیاط ضروري دے
، ،

کـر

بیا ئی سر عدیل ته اوکتل - ،، سر !
بخښنه غواړم - ډېر زیات ډسټرب یم ،،
سر عدیل ورته په مینه مسکه شو ،، نه
بچې ! مونږ دلته راغلي ددې دپاره یو
چې ستا پریشاني کمه کړو - تاته ددې
خبرې احساس او اطمینان درکړو چې په
دې جنګ کې تې یواځې نه ئې ، مونږ
ټول ستا سره یو ،،
د فرید نیا ادې هېڅ نه وې - د
پرېشانی عالم ؤ - بس د تسبو دانې ئې
یوه یوه اړولې او شونډې ئې ورو ورو
خوځېدې - د صبر یو دریدلې رنگ ئې په
مخ خور ؤ -

عدالتي فیصله راغله - د مکر په
ثبوتونو کې د کوم ځائې نه صداقت
راغله ؤ - گواهان څنگه پېدا کړي شوي
وو - د کوم کوم ځائې نه احکامات صادر
شوي وو - څوک څوک خرڅ شوه او څنگه
څنگه خرڅ شوه ؤ دا ټوله د پردې د شا
قیصه وه - پټ معاملات وو - ښکاره صرف
دا وو چې خلقو اولیدل چې فرید ته عمر
قېد واورولې شو - د فرید نیکه بابا
په سترگو کېښې راغلي اوښکې پاکې کړې -
هغه د فرید د وکیل سره د عدالت د
کمرې نه بهر را روان ؤ - عفت په زوره
زوره ژړل وفا ورته مخ ته اودرېده -

کـر

و، مہ ژاړه مورې - ژړا خو کمزوري خلق
کوي ، ،
و، زړه دے خه کايے خو نه دے لورې !
څنگه ئې صبر کړم - دې غېږه کښې مې
لوئے کړدے دے فرید - وئ
خدايه دومره ظلم - - ، ،
و، خپر دے مورې ! دا به د الله رضا وه
، ، وفا خپلې مور ته تسلي ورکوله خو
دلته ئې لهجې خپله هم تيندک اوخوره -
يو بي اختياره غريو ؤ چې په مری کښې
ئې اونځستو - بيا ئې په خان هېڅ قابو
اونه ساتلے شو او خپلې مور ته ورتړ
غاړه وته - فرید ته د عمر قېد سزا
واورولې شوه - خو سرور خان او دلاور
خان خوشحال نه وو - چې د عدالت د
احاطې نه بهر راوتل نو تکبر خو ئې په
انداز کښې ؤ ولې خوشحالي ئې په مخونو
نه وه د هغوي ارمان نه ؤ پوره شوه -

نن په جېل کښې د فرید د عمر قېد
ورومبې ورځ وه -

دا غټې غټې د پاڅه عمرښځې د دلاور خان
د طرف نه راغلې وې په عفت خو سر
گرځېده - حق چېرانه وه چې خه ورته
اوواڼي -

کـر

يوې بښځې په ناصحانه انداز کښې سر
اوخوځوۀ - ، و کم عقلي ! ته لا په دې
کښې سوچونه کوې - خانان دې د لور
رشته غواړي شکر نه اوباسې ، ، عفت به
څۀ وئيل - د هغې عاجزې خو د خولې لارې
هم اوچې شوې وې -

بلې بښځې اووې ، و مزې به کوې مزې - د
خپلې برخې خانه به ئې دلاور خان ته د
رشتو څۀ کمې دے - په خپلو پښو تبر مۀ
وهه ، ،

عفت ورته په لاچارۍ سره اوکتل ، و خورې
! د دلاور خان خويوه بښځه شته کنه او
يوې ته ئې طلاق هم ورکړے دے ، ،

، و خانان دي خانان ، ، ورومبې غټې بښځې
بيا د پوهولو په انداز کښې اووې - ، و
ستا ددې سره څۀ کار دے - چې خو ودونه
ئې دي او څو ئې طلاقې کړي دي - لېونۍ
ئې - - - - - ستا لور خو دلاور خان پخپله
خوبښه کړې ده - مزې به کوې مزې ، ،
، و خورې - - - - - ، ،

، و خورې مورې پرېږده - خپل نصيب په
لته مۀ وهه - څۀ شوه وفا بچي ؟ ، ،
، و وفا د کالج نه نه ده راغلي - خورې
! د وفا پلار هم کور نشته - زۀ به د
هغوي سره صلاح اوکړم - دا فېصله زۀ خو
نه شم کولے کنه ، ،

، و يه کم عقلي ! په دې کښې د تپوسونو
څۀ حاجت دے - د خپل بخت په بيدارۍ نه
پوهېږې - هغوي خانان دي په دې خبره
به خفه شي خو څه خپر دے - مونږ به

ڪر

سبا بيا راشو۔ او ھن ! سرے دې پوئي
ڪره ۔ ورخي به مو بدلي شي ۔ خيال ڪوئي
د خانانو خفگان بڻه نه دے ، ،
بڻهي پاڇي دي !

وفا د ڪالچ نه راغله خو عفت ورته هڻي
اونه وے ۔ هغه ٿوله ورخ لکه په پل
صراط ولاړه وه ۔ مازيگر چي ارسلا جان
راغے نو ٿوله قيصه ئي ورته تيره ڪره
۔ سترے ستومانه راغله ارسلا جان اوچي
شوندي ناست ؤ ۔ په مخ ئي د ويرې او
اندېښنو رنگونه تلل راتلل ۔ ڪافي
ساعت په سوچ ڪښي ڊوب ناست ؤ ۔ بيا ئي
په ڊپرې فڪرمندی سره وفا ته اوکتل ۔
د وفا په مخ پریشاني هم وه او برهمي
هم ۔

و، زه خو هڻي نه پوهي ڀرم ، ، عفت ڊپر
په پریشاني سره اووي ، ، ڪه اقرار ورته
ڪوؤ نو د خپلي لور ژوند تباہ ڪوؤ او
که انڪار ڪوو نو ۔ ۔ ظالمان دي ۔
زور ئي نه لرو ، ،

و، ڊپرہ گرانہ خبره ده ، ، ارسلا جان
په تفکر سره اووي ۔

وفا خاموش ناسته وه ۔ د خپل
مور او پلار سوداگاني ئي
شمارلې ۔ پلار ته ئي اوکتل ، ، داچي !
دي ڪښي خه گران دي ۔ چي زمونڊ نه ده
خوبه نو نه مو ده خوبه ، ،

ارسلا جان مراوے غوندي مسڪے شو ، ،
ستا خبره د وئيلو پوري خو ٽيڪ ده
لوري خو انڪار ڪول د خانانو سره

ڪر

دښمني ڪول ده — او د هغوي سره دښمني
ڇوڪ ڪولے شي ، ،
، ، بيا ورته اقرار اوڪرئ ، ، وفا د
مور پلار په سترگو ڪښي اوڪتل —
، ، دا هم گرانه ده ، ،
، ، بچے ! زما خو عقل بيخي ڪار نه ڪوي
، ، عفت سر اونيوه
، ، زما عقل ڪارڪوي مورې ، ، وفا په
اعتماد سره اووي — ، ، داجي مونږ ريحان
آباد پرڀردو — بس دے دلته زمونږ نور
ژوند نه ڪيري ، ،
ارسلا جان او عفت په حيراني سره وفا
ته اوڪتل ، ، لورې؟ ، ،
، ، او داجي ! بله هيڻ لار نشته ، ،
، ، چرته به ڄو — دا دومره اسانه خبره
خو نه ده ، ،
، ، دومره گرانه هم نه ده —
د الله جهان ڊپر لوتے دے — دنيا د
ريحان آباد پورې نه ده محدوده ، ،
، ، لورې — — — ، ، ارسلا جان پس و
پيش ڪښي و —
، ، داجي ! تاسو فيصله اوڪرئ — مونږ
دلاور خان ته اقرار هم نه شو ڪولے او
انڪار هم نه شو ڪولے — نو بيا ددي
دوارو خبرو په صورت ڪښي مونږ دلته
څنگه پاتي ڪڍدے شو ؟ زور ئي لري؟ ، ،
، ، لورې ! چرته به ڄو ؟ ، ، ارسلا جان
په ڊپر حيرت او پرېشاني سره اووي —
، ، هر چرته چي وي — خو د ريحان آباد
نه روان ٿيو ، ،

کـر

ارسلا جان عفت ته اوکتل — عفت ئي په
لاس باندي لاس کيښو، مه خفه کيږه —
بله خوځه لاره هم نشته — الله زمونږ مل
ملگره ده ، ،

ارسلا جان يو سور اسوبله اوکړو ، و ښه
ده نو بيا تادي کول پکار ده — وخت
دومره نشته ، ،

لږ ساعت پس درې واړو د کور ضروري
سامان بندولو ، يو ځائے کولو —

احمد علي خان په هر رنگ د فرید ډېر
خيال ساتلو — هغه نه غوښتل چې د فرید
دغه سوخت او له حده زيات اضطراب دده
په زړه او ذهن داسې نقشونه جوړ کړي
چې ورسره ئي د شخصيت روغتيا او
نفسياتي صحت مندي متاثره شي — خو خو
وارې به ئي ورسره ورځ کښې ملاقات کوه
— احمد علي خان غوښتل چې په هر حال
وي خو د فرید کم از کم د ځان پحقله
دغه بي باوري ختمه کړي — ودود صېب او
احمد علي خان د يو احساس او يوې
نظريې لرونکي ياران وو — احمد علي
خان کله غوښته چې فرید دې نور هم
پامال شي — هغه ددې خبرې منلو ته هډو
تیار نه و چې د ودود صېب نظريه شکست
خوړله شي او د هغه پرورش دومره خام
کېده شي چې د وختونو تاوده ساره پرې
خپل رنگونه اوخيژوي — د احمد علي خان

کر

په فرید باندي مکمل توجه وه — هغه د
فرید د شخصیت وړانیدل هېڅ کله نه
غوښتل — د احساس او نظريې د اشتراک
نه علاوه په هغه باندي د ودود صېب د
یاری حق هم کم خو نه ؤ —
فرید د شدید اندروني اضطراب سره مخ ؤ
— هغه ځان د بې وسې په آخري حدونو
ولار محسوسولو — ددې هر څه د کېدو نه
پس هغه مسلسل یوه نامعلومه او بې
نومه شان ویره محسوسوله — ویره وه خو
خدوخال ئې نه وو — خو اوس پته نه وه
اوس به ئې ښکاره او منظر منظر د فرید
په زړه او ذهن یرغل کولو — خو هغه
منظر به کله هم هغه لیدنه شو —
سترگې به ئې پټې کړې او بې اختیاره
به ئې چغې کړې ، و ، نا — نا — — —
نا ، ، او بیا به په چغو چغو په ژړا
شو — په جېل کېنې قسم قسم قېديان وو —
د هر چا خپله خپله قیصه او خپل خپل
تکلیف ؤ خو چې فرید به ئې په داسې
کېفیتونو او عذابونو کېنې گېر اولیدو
نو د هغوي نه به خپل درد او تکلیف کم
از کم هغه وخت خو ضرور هېر
شو — فرید ته به د خپلې ماشومې خور
سلگي بیا بیا په سماعت کېنې انگازه
شوې —
و ، گل لالا ! ډېرې گنده خبرې ئې کولې —
زه ئې نه شم وئیلے — ما ته ئې وې — — —
— — — ، او بیا به د هغه په سماعت
کېنې د امبر مسلسل ژړا وه — د فرید نه

کـر

هغه منظر هم نه هيرېدو چې مور او پلار
ئې په وينو کښې لت پت مړه پراته وو
او د دلاور خان شیطاني او بې حيا
سترگې د امبر په مخ کښې خڅې وې - بيا
به ئې د دلاور خان معني خيزه او
شیطاني لهجه په غوړونو کښې انگازه
شوه -

و، جينی دا گوزار دې پور شو په ما او
دلاور خان هېڅ کله په ځان باندې د چا
بدل نه پرېږدي - دغه قرض به دې خامخا
لنډوم خو لا ئې وخت نه دے - لا دې وي -
- - - لا ، ، ،

فريد به په دواړو لاسونو سر اونیوه او
چغې به ئې کړې او به ئې ژړل - د جېل
په قېديانو کښې به چا ترې په نرمی
سره تپوس اوکړو -

و، وروره تاته څه تکلیف دے ؟ مونږ ته
اووايه - زره به دې ورسره سپک شي ، ،
فريد به ورته زخمي زخمي اوکتل ، و زره
خو به مې هله سپکېږي کله چې د سرور
خان او دلاور خان وينې اوڅښم ، ،

د فريد د شپو خوبونه حرام شوي وو -
سترگې به ئې ورغلې نه وې چې قسم قسم
پريشانه کوونکي خوبونه به ئې بيا بيا
ليدل خو نن خو حد اوشو - دلاور خان ئې
خوب کښې ليدو - هم هغه شیطاني خندا ،
سرې سرې وحشتناکې سترگې ، په مخ هم
هغه سفاکانه تاثرات ، امبر ئې په ژړا
ليده - فريد ته ئې رامنډې وهلي ، و گل
لالا ، گل لالا ، ،

ڪر

د انتهائي پریشانی په عالم کښي د
فريد سترگي او غريبيدي - بدن ئي ٿول
خولي خولي و - ساه ئي داسي ختلي وه
لکه ميلونه منڊه ئي وهلي وي - گڙر
چاپيڙه ئي اوکتل - نور قيديان اوده
وو خدائے خبر چي د شپي خه وخت و -
فريد د جيل د دنگو دنگو ديوالونو
تصور اوکرو او خان ئي پکڙي بنديوان
اوليدو - نو خپله خور ورته ډبره بي
اسري ، بي وسه او په بيابان محسوس
شوه - بي اختياره په ڙرا شو - نوره
ټوله شپه ئي ويښه او په کرلو ريبلو
کښي تيره کړه - چي سحر شو نو دومره
ورځو کښي ئي نن احمد علي خان ته د
خپل يو ضرورت نه اووي -
، ، ماته زما خور ملاقات ته راولي -
يواځي - نور هيڅوک نه ، ،
احمد علي خان د فريد په مخ بي قرار
او بي آرامي ليدله -
، ، صرف امير ؟ ، ، احمد علي خان ډبر
په غور فريد ته کتل -
، ، او - - - صرف امير ، ،
، ، ښه ده ، ، احمد علي خان ورته ډبر
په روڼ تندي سره مسکه شو ، ، خو
فريده ! دومره بوج په ذهن مه ساته
بچي - تا د ودود
صدي نه دومره حوصله هم نه ده زده کړي
، ، ؟
فريد خاموش و - احمد علي خان ته ئي
کتل - احمد علي خان د فريد په اوگه

ڪر

لاس ڪڀڻو او ڊپر په مينه ئي ورته اووڀ
،، هم دغه فريد به ئي - - - دومره به
هم نه ئي بدل شوه او دا وخت به تڙ
شوه وي - تاته خوشا ژوند په انتظار
دے بچے ،،

امبر راغلي وه - دواړه ورور خور ڪلڪ
غارو وتل او ڀڻه ئي اوڙيل - احمد علي
خان د هغوي د خبرو په دوران ڪشي بهر
اووتو - د هغه دفتر د فريد د ملاقات
حائے و -

،، دا خه اوشو گل لالا ،، د امبر
سلگو اووڀ - ،، ته به ڪله راڃي؟ ،،
،، امبر! زما نيازبيني خوري! ،، د
فريد لهجه اوشڪي اوشڪي وه - ،، دا
هغه دنيا نه ده ڪومه چي زمونڊر په
زرونو او سوچونو ڪشي ده - دا د نفرت
جهان دے - د ڪرڪي دنيا ده - امبر ستا
زما سره ڄومره مينه ده؟ ،،
،، تاته پته ده گل لالا ،، امبر د فريد
په سترگو ڪشي اوڪتل -

،، او زما ستا سره ڄومره مينه ده؟
،، فريد لکه په تنويمي ڪيفيت ڪشي
خبري ڪولي - ورڪي ورڪي ، خوبولي
خوبولي -

،، ماته پته ده گل لالا ،،
،، امبر! زه بخڻنه غوارم زما خورڪي
،، فريد د امبر د سترگو اوشڪي پاڪي
ڪري - ،، زه ستا دپاره نور هيڻخ
نه شم ڪولي زه تا په دغه

کر

خنگل کښې يواځې نه شم پرېښودے — زما
نور
هېڅ وس نشته — گل لالا دې معاف کړه
خورکې ، ،
فرید د امبر د سترگو نه اوښکې بیا
بیا پاکولې — — د فرید لاسونه د
امبر په مخ ورو ورو راخوئیدل — عن تر
دې چې مری ته
ئې راغلل —
و، بابا جان او مور جانہ مې د خپلې
نیازبینې امبر لارې ته گوري،، فرید په
برق برق ژړل — د دواړو لاسونو گرفت ئې
ورو ورو د امبر په مری سختیدو — امبر
په ډېرې حېرانی سره خپل گل لالا ته کتل
— هېڅ نه پوهېده — فرید سترگې پټې
کړې — د امبر رنگ ورو ورو سور کېده —
په سترگو کښې ئې په یو ساعت کښې بې
شمېره سوالونه، تپوسونه د حېرانی
په رنگ لړلي ځلیدل — فرید د خپلو
دواړو لاسونو مکمل زور د امبر مری ته
ورکړو — د هغې ماشومې خو لاسونه هم د
فرید لاسونو ته پورته نه شول —
و، فریده ! ،، احمد علي خان دفتر ته
په راننوتو کښې لکه د زمري اوغرمبیدو
— فرید سترگې اوغړولې، د دفتر د
دروازې طرف ته ئې اوکتل — احمد علي
خان چې څو ځان رارسولو نو امبر ښه
پنگه د فرید په غېږ کښې پریوتلې وه —
و، ځناوره ! ،، د احمد علي خان د
سترگو نه د اور بڅري ختل — زر زر ئې

کـر

د امبر وجود په غېږ کېږي راواخستو او
د ور په لور ئې منډه کړه - په وتو
وتو کېږي ئې چاته آواز کړې ؤ-
،، جمال - - اعزاز !! ،،
فرید اوچې شونډې او بې تاثر مخ ،
خوړند سر ناست ؤ - نن پرې د لېونو
گمان کېدو-

فرید درې ورځې احمد علي خان اونۀ
لیدو - په څلورمه ورځ ئې خپل دفتر ته
بللے ؤ - د احمد علي خان په مخ
انتھائي سنجیدگي خوره وه - فرید ته
ئې اوکتل نو بې واره ئې په سترگو کېږي
اوبښکې اوځلیدې - ،، ما کله تصور هم
نۀ ؤ کړې چې د ودود صېب د بچو به دا
حال کيږي ،،
د فرید شونډې اوخوځېدې ،، امبر ،،
احمد علي خان ورته په برنند نظر اوکتل
،، مړه دې کړه ،، بیا ئې اواز یو دم
تېز شو ،، اودې وژله ،، د هغې
معصومې په روح به څۀ تېر شوي وي چې
کله هغې ته دا احساس شوه وي چې د خپل
ورور دلاسه مري ،،
فرید لکه د بُت ساکت ولاړ ؤ - سترگې ئې
خالي خالي او د تاثر نه عاري وې -
،، څۀ فرق دے په تا کېږي او په سرور
خان کېږي ،، احمد علي خان په برهمی

ڪر

سره مخ بل خوا وارولو - ،، تا زما
باور مات ڪرو فريده ،، دا د احمد علي
خان هغه نرمة لهجه نه وه چي زرونه به
پري ٽڪوريدل -

ساعت پس د احمد علي خان په مخ لير شان
نرمي راغله - د خپلي ڪرسي نه
راپاسيدو - خو قدمه مخڪښي راغے او
فريد ته مخامخ اودريدو - ڊپر په سوچ
سره ئي د فريد زخمي زخمي سترگو ڪښي
کتل - د احمد علي خان سترگي نمجنې وي

-
،، زما سره بله هيڅ لار نه وه ،، د
فريد اواز دروند ؤ - ،، ما خپله خور
په ځنگل ڪښي نه شوه پرېښودے ،،
،، زه ڇيران يم ،، احمد علي خان ڊپر
په ڦلار اووي ،، د ودود
صېب زوئے دومره ڪمزورے او ڪم همته
ځنگه ڪېدے شي ،،
فريد يو دم احمد علي خان ته ورتو
غارو وتو - لاسونه ئي ترې نه ڪلڪ
چاپېر ڪرل او د ماشومانو په شان په
ژرا شو - ،، لالاجي ! زه د ڊپر لوئے
اذيت سره مخ يم - زه ماتيرم ، نريرم
، خو زه ماتيدل نه غوارم - په ما ڊپر
لوئے قرض دے هغه پري ڪول غوارم - زما
يو فرض دے هغه ادا ڪوم غوارم - لالاجي
! زما ستاسو مرسته پڪار ده - زه
هيڅڪله ڪمزورے نه يم خو انسان يم ،
بشر يم ، په ما ڪښي اور بل دے خو زه
پخپله په هغه اور ڪښي سوزېدل نه

کر

غوارم — تاسو خو مي د بابا جان
ملگري يئ کنه — پليز ماته لاره اوبسايئ
، ، —

د احمد علي خان په سترگو کښي اوبښکي
تلې راتلې — فريد ئې په ملا ورو ورو
ټپولو — بيا ئې ډېر په قلاړه د خان نه
جدا کړو —

و ، کښېنه ، ، احمد علي خان د يوې کرسی
طرف ته اشاره اوکړه — خپله هم

کښېناستو — څه ساعت ئې فريد ته کتل
بيا ئې په نرمی سره اووې — و ، د امبر
په حقله ته مجرم ئې خو — — — — زه

ستا اندروني کشمکش ، ستا په نفسياتو
د حمله کوونکو تيارو د شدتونو او زور
اندازه لرم او د هغې په نتيجه کښي

ستا ذهني کښي فیتونه هم گورم نو — —
— — ، احمد علي خان يو ساعت ته غلے

شو ، خو شيبې ئې فريد ته په غور کتل
، بيا گویا شو ، و ته د نفرت د لارې
سرے نه ئې فریده ، ،

و ، زما په سينه کښي نفرت نه دے لالاجي
، ، فريد ورو شان اووې — و ، انتقام دے
او دا انتقام به زه پالم ، ،

احمد علي خان پُر خيال انداز کښي سر
خوځولو ، و ابتدائي تربيت هېڅکله غږ
مؤثر نه وي — او ته خو د ودود صېب د

سېوري لاندې لوئے شوے ئې — زه نه گنم
چې ودود صېب به خپله نظريه ، خپل سوچ
او درد خپل بچي ته سپارلے نه وي دا

کر

عارضي کي ڦيٽونه دي فريده ! دا په خان
حاوي کوه مه ، ،
فريد ډپر په حيراني احمد علي خان ته
اوکتل ، ، لاجي ! دا تاسو څنگه وئيلے
شي - زما خو دنيا ورانه شوه - زما
مور پلار ، امبر ، ددي هر څه ذمه وار
څوک دي ؟ زه سرور خان او دلاور خان
څنگه معاف کولے شم ، ،
، ، د امبر دپاره ته ذمه وار ئي ، دا
ستا جرم دے ، ، احمد علي خان د فريد
په سترگو کښي اوکتل ، ، ته ويريدلے ئي
، تاته هر څه تور تور ښکاري ، ستا په
ذهن تيارې خورې دي - او په تيارو کښي
هېڅ کله د رنگونو تميز نه کيري ، ،
، ، رڼا چرته ده ، ، د فريد په لهجه
کښي سوخت ؤ -
احمد علي خان مسکے شو - هغه غوښتل
چي د فريد خاموشي
ماته شي او فريد اوس د هغه سره د زړه
خبرې شريکولي -
، ، ستا د نظر زاويه بدله شوې ده ، ، د
احمد علي خان لهجه نرمه وه - ، ، رڼا
زه يم ، رڼا ته ئي ، د ريحان آباد
خلق که په يو اتفاق راپاسي نو سرور
خان د هغوي څه کولے شي ؟ د سرور خان
سره لښکرې خو نشته - ياد ساته څوک د
چا استحصال هېڅ کله نه شي کولے -
زمونږ ويريدل او خاموشي د ظالم زور
زياتوي - يو انسان د بل انسان نه بالا
او برتر څنگه کيدے شي ، ،

کر

،، ستاسو قانون ئې مرستیال وي ،،
فرید اووې -
،، قانون حقیقتاً د ټولو دپاره دے ،،
احمد علي خان اووې ،، خو داسې ده چې
مونږ اکثر د خپلې ناپوهۍ په سوب د
خپلو حقوقو نه ځان دستبردار تصور کړے
وي - چرته چې تياره وي نو هلته غلا هم
کيږي او غل هم پټيږي - خو د رڼا خبره
نوره ده په رڼا کې نۀ څوک په اسانه
جرم کولے شي او نۀ پټيږے شي بس هم
دومره خبره ده ،،
د فرید سترگې اوځليدې - په احمد علي
خان ئې زړه خور شو -
،، بابا جان به هم ، هم داسې خبرې
کولې ،، فرید سوچ اوکړو - خو د بابا
جان د ياديدو سره ئې زړه بيا څريکه
اوکړه - يو لمبه لمبه احساس ئې په رگ
رگ کې خور شو - د يو لوئي او مسلسل
کشمکش نه ډکو دغه کيفيتونو فرید د
شدید اضطراب سره مخ کړے ؤ -

فرید خو ورځې بيخي اوده شوے نۀ ؤ -
هغه په خپلو کيفيتونو نۀ پوهيږدو - د
بې وسې انتها وه - اوس خو ورسره څه
عجيبه شان ملامتيا هم مل وه - چرته د
شپې په آخرنۍ برخه کې به ئې که د څه
ساعت دپاره سترگې پټې هم شوې نو رنگ
رنگ خوبونو ، منظرونو به ئې په زخمي

ڪر

زخمي احساس ڀرڻ ۽ اوکرو او بي واره به
ئي سترگي اوڳرڀدي ، بيا به تر سحره
پوري ويڻ ناست ۽ ، دردڀلے دردڀلے –
، ، بس دے مات شو نظر ئي ، ، دا به ئي
د مور جاني مينه ناک او از ۽ –
، ، خور دي ده کنه او بيا درنه ڪشره
هم ده نو مينه خو به دي ورسره خامخا
وي ، ، ودود صڀ به گويا ۽ –
، ، گل لالا ڀڻه ڀارن ئي ڀڻه ، ، امبر به
ورته په خندا وه –
فريد د احساس د قيامتونو عذابونو نه
تڙڀدو خونن ئي ڇه بل رنگ خوب ليدو
، جدا — بيخي جدا –
ماشوم فريد ئي ليدو چي د بابا جان
سره ناست ۽ –
، ، بابا جانه ! پته نشته چي ولي ؟ خو
زه ڪله ڪله اوويريم ، ، ماشوم فريد
ڇه ورڪه ورڪه شان لهجه ڪڀي اووي –
، ، ام هم — — — ، ، ودود صڀ
ورته داسي د سرزنش ڪولو
په
انداز ڪڀي اوڪتل — ، ، دا ستا د ويرو
او اندڀڻو عمر دے ؟ اندڀڻو ته هيڻ
ڪله خپل زره ڪڀي ڄاڻي مه ورڪوه — دا
د يقين جرري ڪمزوري ڪوي ، ،
، ، پته نشته چي ولي ؟ ، ، د فريد لهجه
بدله وه –
ودود صڀ ورته په خير اوڪتل او ورته
مسڪے شو ، ، شيطان د انسان ڀڙ د

کـر

نيزدې دشمن دے د بابا خانہ ! خپل سوچ
همېشه مسلمان ساته ، ،

، ، مسلمان سوچ څنگه وي ؟ ، ، فرید
تپوس اوکړو -

، ، په لوئې خدائې کامل يقين او په هر
حال کښې صبر او شکر- دغه د مسلمان
سوچ بنياد دے ، ، ودود صېب ، فرید ته
ډېر په غور کتل -

، ، بابا جانہ ! انسان ډېر کمزور دے
کنه - - - ؟ ، ،

ودود صېب ، فرید خان ته جوخت کړو ، ،
کمزور دے هم او نيمگر دے هم - پوره او
قادر صرف د الله ذات دے - الله پاک د زړونو
په واره سوداگانو ، په ذهنونو ،
سوچونو خبردار دے - لوئې الله د بنائسته
زړونو ملگرتيا کوي - - - - همېشه !
، ،

د فرید سترگې اوځليدې او د ودود صېب
د غاړې نه ئې لاسونه تاؤ کړل -
د فرید د خوب د ليدو تسلسل جاري ؤ خو
منظر اوس بدل ؤ - امبر ئې ليده چې گل
گل ولاړه وه او خپل گل لالا ته مسکې
مسکې وه خو د ډېرې لړې فاصلې باوجود
هم فرید لے خپله ځايه حرکت نه شو
کړلے - په بې وسې سره ئې د امبر طرف
ته خپل لاسونه وا کړل ، ، امبر ! زما
نيازبينې خورکې !! د گل لالا غېږې ته
دې راشه کنه ، ،
امبر هم هغه شان مسکې وه - فرید ته
ئې په مينه کتل -

کـر

د فرید سترگو کښې اوشکې اوخلیدې ، ،
امبر ! د گل لالا نه دې خفه ئې خورکې ؟
، ،

د امبر د مخ او سترگو مسکا یو دم
معدومه شوه - ډېر په گيله منو سترگو
ئې فرید ته اوکتل - شونډې ئې ورو شان
اوخوځېدې - ، ، گل لالا ! زه ستا نه خفه
نه یم خو که ته دا دومره خفگانونه
کوې نو بیا به درنه ضرور خفه یم ، ،
فرید غوښتل چې امبر خان ته ، خپل زړه
ته جوخته کړي خو له ځایه ئې حرکت نه
شو کولې -

امبر گل گل او مسکی مسکی ولاړه وه -
د فرید د خوب د لیدو تسلسل مات شو خو
، خوب ئې نه و مات شو - په دومره
ورځو کښې ایله نن داسې شوي وو چې د
څه خوب د لیدو په دوران کښې د فرید
سترگې نه وې غړېدلې چې هر څه وو خو
نن د فرید په مخ د اذیت رنگونه نه وو

فرید اوده و -

وخت تیرېدو !
فرید به د احمد علي خان سره خپل ره
سپکولو - د احمد علي
خان پوهې او تجربې د فرید مایوسه شوي
ذهن او نظر ته ځائې په ځائې ډیوې
بلولې او کړېښودلې - فرید به هغه ته د
خپل زړه هره خبره کوله - زیات تر ذکر

ڪر

به د ودود صڀب وُ — احمد علي خان به
ورته وخت په وخت د خپل ژوند قيصي
تږولې — د ڪالج د وختونو ذکر به ئي
کولو — د ودود صڀب خبرې به ئي ورته
کولې — فرید به هغه ټولې خبرې په
دلچسپي سره اوریدې —
نن چې د احمد علي خان د ژوند قيصه تر
دلته را اورسیده نو د فرید د زړه د
زخمونو نه څرکې پورته شوې ، ، لاجي !
گلالي مړه شوه ؟ ، ،
، ، او فریده بچې ! ، ، احمد علي خان
یوه اوږده ساه واخسته — ، ، هغه کورته
ژوندی رانه غله ، ،
، ، خوشحال چرته د لاجي ؟ ، ، فرید د
احمد علي خان په قيصه کښې جوړه
لټول —
، ، هغه مې د تعلیم دپاره بهر لېږلې
دے — د تره سره دے ، ، احمد علي خان
ډېر په سنجیدگی سره دا وخت د فرید د
مخ تاثرات لوستل —
، ، ستاسو ډېر لوی زړه د لاجي ، ،
، ، انسان د وخت نه ډېر څه زده کوي ، ،
د فرید په زړه کښې ناڅاپي یو خیال
راغے — تپوس ئي اوکړو ، ، لاجي ! وفا
چرته ده ؟ ، ، خو هغه د اظهار کولو بي
همتي په کښې اوس هم وه — زر ئي خبره
په بل رنگ کړه — ، ، زما مطلب دے ارسال
کاکا او عفت آږا — هغوي څنگه دي ؟ ، ،
د احمد علي خان د ژور نظر نه د هغه د
زړه حال پت څنگه پاتې کېدے شو — په

کـر

مینه ورته مسکے شو ، وفا دې ډېره
زره ته نيزدې ده بچے ؟ ، ،
فريد ورته هېڅ اونه وي -
، هغوي د ريحان آباد نه كډه كړې ده
، ،
، ، څه ؟ ، ، فريد ډېر په تعجب سره
اووي -
، او بچے ! هغوي د ريحان آباد نه
تلي دي ، ،
، ولي ؟ لاجي - - - ! څه چل شوے
دے ؟ ، ، د اندېښنو ماران د فريد په
ټول وجود خواره شول -
، ، شايد د سرور خان له ويرې - - -
، ، احمد علي خان ډېر په غور د فريد د
مخ د تغير سره مخ تاثرات لوستل -
، ، چرته تلي دي ؟ ، ، د فريد په لهجه
كښې د شكستگي عنصر موجود ؤ -
، ، هېڅ پته نشته ! ، ،
، ، تاسو هلته تلي يئ ؟ ، ، فريد د
خبرې تل ته رسيدل غوښتل -
، ، او - - - زما د ريحان آباد او د
گل كلي سره برابره رابطه ده - ددې
ټولې قيصې سره زما د يار ارمانونه
تړلي دي - زه څنگه غافل پاتې كېدے شم
، ،
، ، هغوي نشته ؟ ريحان آباد كښې نشته
؟ ، ، فريد ماشومانو
په شان احمد علي خان ته اوكتل - لهجه
ئې د درد نه ډكه وه -

ڪر

،، ڪور ته ئي تالا لڳڻدي ده ،، احمد
علي خان اووي ،، ڄم گاونڊ ڪڻي ئي هم
ڇا ته نه دي وئيلي ڇي هغوي چرته ڇي
،،

،، لالا جي - - - ،، فريد نور هڻڻ
اونه وئيله شول -

،، د سباؤن سکول د پڙزويني سفر جاري
ده ،، احمد علي خان وئيل ،، ڪوم ستاف
ڇي ودود صڀب منتخب ڪرڻ ده په هڻڻ طور
د ملغرو نه ڪم نه ده - د ڀار د ڪالڇ
تعمير مڪمل شوه ده - او د باقاعده
پرانتلو دپاره ئي تياري شروع دي -
عديل صڀب او د هغه ملگري په رشتيا ڇي
ڊپر قابل دي ،،

،، لالاجي ! او تاسو ؟ ،، د فريد په
لهجه ڪڻي چرته لري يو ارمان و -
احمد علي خان بي اختياره اوخندل ،،
زه په هڻڻ طور د ودود صڀب نه جدا نه
يم - مونڙ زده ڪره هم يو ڄائو ڪري ده
او د عمل مڀدان ڪڻي مو قدم هم يو
ڄائو اڀسه و - سوچ او نظر مو يو و خو
لاري مو جدا جدا - اوس خوزما د ريحان
آباد او گل ڪلي سره نه ختمڀدونڪه
تعلق جوڙ شوه ده ،،

،، مننه لالاجي ! ،، فريد په ممنونيت
سره اووي ،، زما نيا نيڪه ڄهه حال ڪڻي
دي ؟ ،،

،، ڀنه دي - - - ،، احمد علي خان
مسڪه شو - ،، را روان دي ستا ملاقات
ته سبا ،،

کـر

ډېر سحرونه ماښامونه تېر شول —
احمد علي خان به د فرید هر ممکن خیال
ساتلو — کله کله به ورته فرید اووې —
و، لالاجي! تاسو خو زما داسې خیال
ساتئ لکه څوک د چا تیمار داري کوي؟

،،

احمد علي خان به په جواب کښې مسکې شو
و، هم داسې ده — یو گل چې د زهرجن
ماحول د شدتونو او کښتوونو سره مخ
شي نو د هغه خوشبو، تازگي او ښکلا
براه راست متاثره کيږي — فریده! زه
نه غواړم بچې، چې ستا د اندرون
ښائستونه دې مراوي شي،،

و، هغه ښائستونه خو وینې وینې پراته
دي لالاجي! بې ساه او بې ژونده،،
و، وینې وینې خو کیدې شي فریده! خو
بې ساه او بې ژونده هېڅ کله نه — ته
د ودود صېب په غږ کښې لوټې شوې ئې
او هغه همه مینه مینه و، د نفرت نه
خو ئې بيخي کرکه وه — ستا په ذهن د
انتقام شدت حاوي دے — نو ته لا د خپل
فطرت په پته نه پوهېږې او ستا په
فطرت کښې تيارې هډو ځائیدې نه شي ته
په رڼا مټين ئې، رڼا خو به پېژني؟

،،

و، زما ژوند کښې پاتي څه دي،،

ڪر

،، د داسي خبري د ڪولو حق د هيچا سره
نشته — چي ژوند پاتي دے نو ژوند پاتي
دے ،،

ڪله ڪله به فريد اووئيل ،، لاجي !
تاسو اڪثر زما مخ ته دومره په خير
ولي گورئ ؟ ،،

احمد علي خان به بي اختياره اوخندل
،، ستا مخ يو ډپر منفرد ڪتاب دے ،
لولم ئي ، زده ڪړه ترې ڪوم — — —
ستا په مخ د انساني نفسياتو انتھائي
باريڪي او د شعور او لاشعور گډ وډ
رنگونه ډپر په وضاحت سره د لوستلو
ډپاره موجود دي — ستا په مخ زما مينه
ماتيږي — ماته ډپر څه رايادوي ،،
نن احمد علي خان په مختلفو موضوعاتو
مشمول گڼ شمير ڪتابونه د فريد ډپاره
راوړي وو —

فريد په ډپرانۍ سره احمد علي خان ته
اوکتل ،، لاجي ! دا ټول زما د خوښي
ڪتابونه دي — تاسو څنگه — — — ؟
،،

احمد علي خان مسڪے شو ،، دا ما د
ودود صېب د خوښي ڪتابونه اوموضوعات
راوړي دي ستابه څنگه نه وي خوښ؟ ،،
،، تهينڪ يو لاجي ! ،،
،، دا څه ډائرياني دي ستا د ليڪلو
ډپاره ،،
،، اوه ،، فريد ډپر پرخياله انداز
کښي سر اوخوځولو —

کـر

و، فریده ! زما تبادلہ شوې ده - زه
به د نوي چېلر سره ستا خبره اوکړم -
پليز د خان خيال ساته - زه به ستا
ملاقات ته راکم ، ،
فرید په چېرانی سره احمد
علي خان ته اوکتل ، و لاجي !
ستاسو تبادلہ - - - ، ،
احمد علي خان مسکے شو ، هغه د فرید
خبرې ته رسيدو ، و نه - نه - کيږي
راکيږي - د پوليس نوکری کښې دا د
روتين خبرې دي کېدے شي خه وخت پس بيا
دلته يم - ستا دیدن ته خو به خامخا
راکم ، ، د احمد علي خان گوتو د فرید
په ويښتو کښې شیطاني اوکړه ويښته ئي
وران را وران شول - فرید مسکے شو-

موسمونه بدليلد رابدليلد - وخت
تيرېدو - مياشتي مياشتي، کلونه ،
کلونه -
دلاور خان د ريحان آباد په خلقو د ظلم
انتها کړې وه - سرور خان به چې دلاور
خان ته کتل ، د هغه رعب او دبدبه به
ئې لیده نو بي اختياره به ئې د
برېتونو سرونه تاؤ راتاؤ کړل - ددې
ورخې خو سرور خان ارمان کړے ؤ -
د دلاور خان معمول ؤ ، هر مازيگر به د
ريحان آباد په زمکو په اس باندې سور
، طماچه په غاړه گرځېدو - سرور خان

کـر

به ورته كله كله اووي ،، خو كسان
درسره ملا ترلي گرځوه – د خلقو ويره
په هم دې سېوا كيږي ،،
دلاور خان به اوخندل ،، خان بابا !
داسې مې نه دي يروي – د
ريحان آباد خو گډې چيلی هم په هغه
لاره نه ځي په کومه لار
چې دلاور خان روان وي ،،
د سرور خان مخ به د تفاخر د احساس نه
اوځليدو –

د خان گل لالا د زوئې خپله بې عزتي هېڅ
كله نه وه هېره شوې – سفیان په ظاهره
غله و خو دننه لكه د زخمي مار اوریدو
را اوریدو – خو څه تقاضي د كور هم وي
– د ریحان آباد د پرېښودو نه پس هم
هغه د ریحان آباد د حالاتو نه ځان خبر
ساتلو – دومره كلونه صبر كول د هغه
دپاره ډېر گران وو خو چې كله به ئې
هم د خپل مور او پلار غريبو او وخت
زپلو سترگو ته اوكتل نو ځان به ئې د
دومره لوئې قدم د اخستو نه منع
اوساتلو – په دې كښې هر څه پېښېدې
شول – سفیان نهه كاله مسلسل محنت كړې
ؤ – شپې او ورځې ته ئې نه وو كتلي بس
كار ته ئې كار وئيلې ؤ – نن وخت بدل
ؤ – نن سفیان گڼل چې اوس پل پورته
كولې شي – هغه د څو ورځو نه مسلسل
ريحان آباد ته تلو راتلو او د دلاور
خان د معمولاتو جاج ئې اخستو – نن د
مكمل تياری سره راغله ؤ – دغه ورځ

کـر

موسم ڊپر بڻکله ۽ — یخه یخه هوا لگېده
— فصلونه شنه ولاړ وو — د مازیگر وخت
۽ نو د موسم سحر انگیزی لاسیوا وه —
د دلاور خان اس د پولو پټو په غاړه
غاړه ورو ورو قدمونه اخستل روان ۽ —
دلاور خان، په اوگه کښې طماچه اچولې ،
د اس په ملا د یو فاتحانه شان سره
ناست ، د خواؤ شا ننداره کوله — اس
لږ هم مخکښې نه ۽ تله چې دلاور خان ئې
واگې راښکې — وړاندې څوک د ونې د سټې
د شان په یو دم بهر راوتله ۽ — په کینه
اوگه کښې ئې پرې اچولې ۽ او په ښې لاس
کښې ئې طماچه وه —
دلاور خان په حېرانی سره ورته اوکتل
، ، سفیانه ته ؟ ، لهجه ئې د حقارت
نه خالي نه وه —
، ، حېران شوې دلاور خان ، ، سفیان د
دلاور خان په سترگو کښې کتل —
، ، ستا دومره همت ، ، دلاور خان
اوغرمبېدو او ورسره ئې د اس د ملا نه
راتوپ کړو او چې خپلې طماچې ته ئې لاس
وړلو سفیان خپل د طماچې والا لاس د هغه
طرف ته نېغ کړو —
، ، په خپل ځای اودریزه دلاور خان لاس
دې ښکته ښه دے او طماچه دې په غاړه
، ،
، ، سفیانه ! ، ، د دلاور خان مخ د غصې
د شدت نه سور شو — ، ، ستا جوړ هېر دي
چې ته د چا مخ ته ولاړ ئې ، ،

کر

و، د خانی نشه دې د سر نه کوزه کړه
دلور خانه،، سفیان د طماچې والا لاس
ته حرکت ورکړو و، اوس الله یادوه،، او
ورسره ئې د طماچې په ماشې گوته کلکه
کړه - یو - - دوه - - درې - -
خلور گولی د دلور خان په سینه ننوتې
- دلور خان پریوتو پریوتو کښې خپلې
طماچې ته لاس وړلو - خو دا وار ئې
گولی تندې خوړلې ؤ - دلور خان په
زمکه پریوتو - وخت د سفیان سره
انتهایي کم ؤ - رسی ئې پرانسته - اس
یو خوا تاویدو راتاویدو اول ئې دلور
خان په ترخونو کښې اوتړلو او بیا ئې
رسی په اس پورې اوتړله - سفیان په یو
ټوپ سره په اس کښېناستو او اس ته ئې
د ریحان آباد د آبادی مخه ورکړه -
مازیگرې ؤ - گڼه گونه وه - خلقو چې
دا منظر اولیدو نو راښکلې ساه ئې
راښکلې او ویستلې ساه ئې ویستلې پاتې
شوه - یقین ئې چرته کېدو - دم ختلي
دم ختلي ئې دې هر څه ته کتل - د
سفیان خو لکه بیخي ویره ختمه شوې وه
- د دلور خان په اس سور ؤ او دلور
خان ئې په ځان پسې راکاږلو - خلق به
د یو بل سره اوگونډېدل - و، دا هغه د
خان گل زوئے نه دے ؟ ،،
و، او سفیان دے ،،
بیا د ریحان آباد خلقو دومره اولیدل
چې سفیان د اس نه راکوز شوے ؤ - رسی
ئې د اس د ملا نه پرانستې وه او بیا

کـر

په يو ټوپ سره ورباندې ناست ؤ — خلق
خو د نورې تماشي د خوند نه نه مړېدل
— دلاور خان طماچه په ترخ کښې په وینو
کښې لت پت مړ پروت ؤ —
سفیان چرته مخه اوکړه ؟ هیچا ته پته
اونۀ لگېده — او که چا ته پته وه هم
نو څوک لېوني سپي خو نۀ وو خورلي چې
حال به ئې وئیل — نن خو د ريحان آباد
د خلقو اختر ؤ !

سرور خان دا کله منله چې دلاور خان
مړ شو او بیا داسې مرگ
— — — ! بیا بیا به پرې چکر راتلو
، بیا بیا به پریوتو —
د لویو لویو عهدو خلق د دلاور خان
جنازې ته راغلي وو — د لرې لرې نه
خلق راغلي وو — سرور خان ته به لاس
نیوي ته کښېناستل خو سرور خان په خود
چرته ؤ — د هغه خو د غرور مانی
نریدلې وه —
، ، نه — — — نه — — — دلاور خان نۀ
دے مړ — دلاور خان څنگه مړ کېدے شي —
دا خلق دروغ وائي — هغه اوس هم د
ريحان آباد خان دے — دلاور خان باندې
څوک څنگه گوزار کولے شي ، ،
سرور خان په خود کښې نۀ ؤ خو خپل
خپلوان ئې په خود کښې وو — د لرې لرې
نه راچلیدلي وو — سرور خان کله د چا
سره خپلوئ کولې — هغه د سرور خان

کـر

مطلب و ، د چا سره به ئې رشته نه
ساتله او اوس ئې د خپلوانو ، سرور
خان میرات شوه و - دلاور خان ئې يکي
يو زوئې و - خه لارو چې د سرور خان د
خوبونو محلونه ئې اونړول - اوس د عمر
په آخړنې برخه کښې د سرور خان کل
کائنات ، د دلاور خان دوه لونه وې - د
اتو کالو کائنات او د دوؤ کالو
سپورمې !!

خپل خپلوان ټول د سرور خان نه ، په
سترگو کښې خوبوننه
انغارلي تاويدل او څاريدل - هر چا به
خپل ځان د سرور خان د التفات اهل
ثابتولو کوشش کولو - هر څوک به ړنگ
ړنگ کېدو چې د دلاور خان په مرگ خو
نيم هم نه دې پاتې شوه - خو سرور
خان په خود چرته و - د هغه خو د غرور
مانې نړيدلې

وه -

، نه - - - نه - - - دا خلق دروغ
وائي - دلاور خان اوس هم - - - ،

احمد علي خان به د فرید سره په رابطه
کښې و - خو د ريحان آباد د اوسني
واقعي نه پس خاص طور ورته ملاقات ته
راغله و - د دلاور خان د مرگ خبر په
اوریدو فرید خوشحاله شوه نه و - بلکې

کر

یو ورک ورک شانی تائر ئی په مخ راغله
ؤ -

و، ماهیڅ اونۀ کړه شول لاجی!، د
فرید شونډې اوخوڅېدې و، په یو سرور
خان به مې تیر یخ نه شي - دا ښۀ اونۀ
شول،،

و، فریده!،، احمد علی خان په نرمی
سره اووې و، بچې! دا خبرې دزرۀ نه
اوباسه - تاته ستاژوند پروت دے -
ښکلے ژوند،،

و، سرورخان به ژوندے وی او زۀ به
ژوند ته ژوند وایم لاجی،، فرید په
درد سره احمد علی خان ته اوکتل و، او
بیا زما په ژوند کښې پاتې څۀ دي -
اوبښکې اوبښکې یادونه، وینې وینې
یادونه،،

و، وخت د هر زخم مرهم دے فریده،،
احمد علی خان په مینه د فرید په سر
لاس راښکل - و، خپل سوچ په غلطه لاره
مۀ بوځه،،

فرید د احمد علی خان د مینې په دغه
انداز کښې څۀ خواره محسوس کړي وو -
فرید ته د خپل بابا جان خبره وریاده
شوه - فرید ورته وئیلی وو - و، تاسو
چې کله هم ماته په سر لاس کیږدئ نو زۀ
ډېر عجیبه او خوشحالوونکے غوندې سکون
محسوسوم بابا جان،،

بابا جان ورته وئیلی وو و، بالکل بچے
! ځنې خبرې د فطرت او روحانیت سره
ډېر زیات ژور تړون لري - چا ته په سر

ڪر

د شفقت او ميني لاس ڪيڻسودل ڊپر لوڻي
نفسياتي اثر لري - مثبت اثر -
شوريدگي ڪموي ، د هيجان او ذهني منفي
شدتونو زور ماتوي ، ،
فريد ، احمد علي خان ته اوڪتل - هغه
ڊپر په غور فريد ته خير و - فريد خو
شيبې بيخي غلے و - بيا ئي د خان سره
ورو غوندي ، بيخي ورو غوندي اووي ، ،
خو زه د خپل مور پلار او خور قاتلان
خنڱه معاف ڪولے شم ، ، -
د فريد دا خبره د احمدعلي خان سماعت
ته نه وه رسيدلي -

وخت تيريدو !
د احمد علي خان تبادلہ يو واري بيا
سنٽرل جيل ته شوې وه -
، ، فريده ! زما د نوڪري مدت هم پوره
ڪڍو والا دے - بله مياشت ريتائر ڪيرم
، ،
، ، هم دومره راتگ و ستاسو ، ، فريد
مسڪے شو
احمد علي خان اوخندل ، ، او ستا خه
خيال دے - ٽول عمر دلته تيروي - دوه
ڪاله دي پاتي دي فريده ! بس - بيا به
ته ئي او ستا دنيا ، ،
، ، زما دنيا ، ، فريد په درد سره اووي
-

ڪر

، و دود صڀب ڊي هڀر ڊي؟ ، ، احمد علي
خان ڊ فريد په سترگو ڪڀي اوڪتل
، و هڀڄ ڪله نه ، ، فريد سر اوخوڄولو

، و د هغه درد او نظر واخله او وړاندي
څه — د هغه مشن پوره ڪړه د هغه ارمان
پوره ڪړه ، ،
د احمد علي خان لهجه خوږه او نرمه وه

، و ماته ڊ بابا جان ڊ خولي يو يو ٽڪي
ياد ڊي لاجي ! ، ، فريد اووي ، و هڀڄ
يو خبره مڻي ئي نه ده هڀره — خو بابا
جان ڊ چا سره څه بد خو هم نه وو ڪري
او بيا هم — — — زما دا هر څه
څنگه هڀر شي ، ،

، و دود صڀب ڊ فڪر او نظر گٽه ستا
اصل گٽه ده فريده ، ، احمد علي خان په
نرمي سره اووي ، و دغه حڪمت ڊي ، هم
دغه سيالي ده ، ،

فريد يو سور اسوبلے اوڪرو او اوئي
خندل ، و ستاسو خبري مڻي هم ڊ بابا جان
په شان دي — تاسو ښه وايي خو بخښنه
غواړم دلته زه لږ ناپوهه سهي ، غلط
سهي ، ،

احمد علي خان پُرخيال انداز ڪڀي سر
خوڄولو —

، و سرور خان په څه ڪڀي ڊي لاجي ، ،
فريد تپوس اوڪرو —

، و سرور خان مات شوڙي ڊي ، ، احمد علي
خان ڊ فريد سترگو ڪڀي ڪتل — ، و رنگ

کر

رنگ خپلوان ئې راپېداشوي دي — هر چا
د خپل مطلب گوډے په اوگه ايښے دے — د
چا څه طمع ده او د چا څه — ځنې د
دلاور خان د لوبو د رشتو د غوښتلو په
چکر کښې دي ، چې لا وړې دي — سرور خان
سah اخلي او سترگې غړوي بس هم دومره
ژوندے دے — د هغه غرور مات شوے دے —
“ ،

فريد ډېر په عجيبه سترگو احمد علي
خان ته کتل —

احمد علي خان د ريتائر کېدو نه پس هم
د فريد سره برابر په رابطه کېږي ؤ —

دوه کاله نور تېر شول —
نن په جېل کېږي د فريد آخري ورځ وه —
سحر احمد علي خان د فريد د نيا نيکه
سره سنټرل جېل ته راغله ؤ — بوډی او
کمزوري نيا ئې د ډېر کم نظر چشمې په
سترگو کړې وې — فريد ئې غاړه باسلو
او بي واره ئې ښکل کړو ، و شکر دے
خدایه — — ستا ډېر شکر دے زما بچے
بيا زما غېږې ته راغے ، ،
نيکه بابا په تندي ښکل کړو او
په زړه پورې ئې جوخت کړو —

احمد علي خان مسکے ؤ — فريد د سنټرل
جېل د لوټے گډېت نه بهر ولاړ گډېر چاپېر
کتل — څه ډېر عجيبه غونډې احساس ؤ —

ڪر

خوشحالي هم وه خو په هغه خوشحالي ڪښي
د درد موجونه هم وو —
و، خو؟ ،، احمد علي خان د فريد په
اوگه لاس ڪښيو — فريد ڪافي ساعت د
احمد علي خان سترگو ته ڪتل — بيا ئي
ورو شان اووي، و، لاجي! د ډيرو خبرو
ډپاره ستاسو ډپره مننه، ،
و، لږونيه، ، احمد علي خان فريد د
پوزې نه اوجکولو — و، خه د پردو خبرې
کوې، ،
خه ساعت پس هغوي د احمد علي خان جيپ
ڪښي ناست وو —
فريد اووي، و، لاجي! ريحان آباد، ،
احمد علي خان په حيراني سره فريد ته
اوکتل
و، اول ريحان آباد، ، د فريد په لهجه
ڪښي قطعيت و —
احمد علي خان مسڪه شو، و، ښه ده —
ريحان آباد ته روان يو، ،
جيپ په خپل رفتار سره روان و — فريد
گڙر چاپڙر منظرونو ته ڪتل راکتل — چي
په منڊه وو — فريد غله غله، فکر وڙه
ناست و احمد علي خان به ساعت په ساعت
د فريد خاموشي ماتوله —
جيپ د ريحان آباد په حدود ڪښي
راننوتو او ڪله چي هغه لوڻه ميدان ته
را اورسڍو ڪوم چي د ماشوم
فريد د لوبو ميدان و — نو فريد د
احمد علي خان طرف ته اوکتل، و، لاجي!
هم دلته

کـر

کوزیرو ، ،
احمد علي خان مسکے ؤ – جيپ ئي ادرولو
– وار په وار ٽول راکوز شول – فرید
په مېدان کښې ولاړ گېر چاپېر کتل –
مخامخ د وفا کور ؤ– د گېټ شين رنگ ئي
کافي تت شوے او خړ شوے ؤ – گېټ ته
لگېدلې تالا د لرې نه ښکاریده – د
فرید زړه څړيکه اوکړه – بيا ئي د خپل
کور طرف ته مخ واړولو او ورو ورو ور
روان شو – تالا دلته هم گېټ ته لگېدلې
وه – فرید اول د خپل نيا نيکه او بيا
د احمد علي خان طرف ته اوکتل – احمد
علي خان مسکے ؤ – خپل لاس ئي د فرید
طرف ته اوړد کړو – په تلي کښې ئي
چابي پرته وه – فرید په چېراني سره
احمد علي خان ته اوکتل – هغه ته د
خپل نيا نيکه خاموشي او د احمد علي
خان مسکا ډېره معني خيزه ښکاریده –
فرید د احمد علي خان د تلي نه چابي
واخسته او يو قدم ور وړاندې شو او په
تالي کښې ئي اولگوله –
، ، کړک ، ، تالا کهلاؤ شوه –
کور کښې د قدم کېښودو سره په فرید
باندي يو دم سر اوگرځېدو – څومره
څومره څه په يو لمحہ کښې د هغه په
زړه او ذهن يرغل کړے ؤ –
، ، مه ظالمه – – – ، ،
، ، او ئي ترئ – – – ، ،
، ، وئ بابا جانہ کنه – – – ، ،

ڪر

فريد هڻڻ ٻه خان پوئي نه شو ، ڇه
منظرونه وو چي انتهائي ٻه
تيزي سره د هغه د سترگو وڙاندي
واؤرپدل را واؤرپدل - ڇه آوازونه وو
چي ٻه سماعت ڪنبي ئي ڪوڪي ڪوڪي او
انگازو انگازو شول - بي خوده او بي
دمه شو - او چي ڪله ٻه خود ڪنبي راڻي
نو خان ئي د احمد علي خان ٻه مينه
ناڪه غيڙه ڪنبي اوليدو -
، ، لاجي ، ،
، ، خير دے بچے ، ، د احمد علي خان
لهجه د مينې نه ڊڪه وه - ، ، موده پس
راڻي ئي - - - خير دے بچے ، ،
فريد حيران ۽ - ڪور مڪمل صفا ستهره ۽
- هر يو ڇيز ٻه خپل خپل ڇائے د سليقي
سره پروت ۽ - فريد ٻه حيراني سره
احمد علي خان ته اوڪتل ، ، لاجي !
دلته ڇوڪ پاتي ڪيري ؟ دا هر ڇه - - -
، ، -
، ، زما د يار ڪور دے - ڪنڊر نه دے ، ،
فريد حيران ۽ -
احمد علي خان مسڪے ۽ - فريد د ڪور ٻه
گت گت گرڇيدو - سترگي ئي وريدي ڪه
وريدي -
، ، فريده ، ، احمد علي خان اووي ، ، ڇو
بچے ؟ ، ،
، ، چرته لاجي ؟ ، ، فريد سرې سرې
سترگي ور پورته ڪري -
، ، ستا خپل ڪلي ته - گل ڪلي ته ، ،

کـر

فرید نفی کښې سر اوخوځولو ، ، نه لالاجي
— تاسو لار شئ — زه نن
دلته يم — زه مې د بابا جان او مور
جاني سره خبرې کوم — ډېرې
خبرې ، ،

، ، فریده ! ، ،

، ، پليز لالاجي ، ، فرید اووې بيا ئې د
نيا نيکه طرفته اوکتل ، ، بابا ، مورې
گلي ! تاسو لار شئ ، ،
، ، مونږ ستا نه بغير څنگه تلې شو بچې
، ، نيکه بابا ئې اووې ، ، ښه ده — سبا
به يو ځای لار شو — ، ،

، ، تاسو تکليف مه کوئ — ، ، فرید وار
په وار ټولو ته اوکتل ، ، تاسو آرام
اوکړئ زه دلته لږ شان تنهائي غواړم —
ما خو خپل مور پلار دلته په وينو کښې
ډوب پريښي وو — ما هغوي سمبال کړي هم
نه وو — ما — — — ! په ما د هغو

ټولو لمحو قرض پروت د — تاسو خو
خپله برخه ژړلي دي خو زما اوښکې زما
په زړه ډنډ ډنډ ولاړې دي — تاسو خو
تېره کړې ده خو په ما اوس تيرېږي ،
ستاسو زړونه خو صبر شوي دي خو زه به
دې ماشوم ته ددې نه پس تسلی ورکوم ، ،
د نيا ادې په سترگو کښې ئې اوښکې
اوځليدې ، ، ډېره عجيبه خبره ده بچيه
، ،

فرید مراوې شان مسکې شو ، ، د دومره
ډېرو عجيبه خبرو نه پس دا يوه وره
غوندې عجيبه خبره بله هم سهي —

کـر

خوارلس کاله مې ضبط کړے دے - نن مې
پرېردئ گني لېونے کيږم ، ،
د فرید نیا نيکه احمد علي خان ته
اوکتل - د احمد علي خان
سره احساس ؤ چې د فرید زخموڼه
يو دم تازه شوي دي - بيا
نوي شوي دي او په دې مرحله کښې زور
ښه نه دے - دغو شدتونو ته لار ورکول
پکار ده - او دې کړي فرید د خپل بابا
جان او مور جاني سره په تنهائی کښې
خبرې - خو د احمد علي خان سره د يوې
خبرې ويره بيا هم څه نا څه په زړه
کښې موجوده وه خو د فرید د موجوده
مرحلې نه تيرېدل هم د وخت فيصله وه -
احمد علي خان د فرید په سر لاس کېښو
، ، ښه ده فریده ! ته ايسار شه - مونږ
خو - خو سبا به زه بيا راځم - دواړه
به يوځائے څوگل کلي ته - - - ستاخپل
کلي ته - - - خوښه دې ده ؟ ، ،
، ، خوښه مې ده لاجي ، ، فرید ورک ورک
شان اووې -
، ، دلته د ضرورت هر څيز موجود دے - د
خان خيال اوساته ، ،
، ، مننه لاجي ! د هغې فکر مه کوئ ، ،
د هغوي د تلو نه پس فرید گپت بند کړے
ؤ او د کور په يو يو گنج گرځېدو - د
لېونو په شان به ئې په دېوالونو ،
څيزونو لاس وهلو - د ماشومانو په شان
ئې ژړل - داسې ورته محسوسيده چې بابا
جان او مور جانه هم دلته چرته دي -

کر

درنگ ساعت له به ورته آواز اوکړي ، ،
فریده ! تا لا تر اوسه د غرمې ډوډی هم
نه ده خوړلې ! ، ،
، ، د بابا ځانه ! څه چل دے ! دومره
خفه ولې ئې ؟ ، ،
فرید په هغه ځای کې د پنډو او گوډو
په سر کېښناستو کوم ځای ئې چې کلونه
کلونه وړاندې مور او پلار وینې وینې
پراته وو - کافي ساعت ځورند سر هلته
ناست ؤ - په خالي خالي سترگو ئې زمکې
ته کتل - په هغه ځای کې لاس ورو ورو
وهلو شونډې ئې ورو شان اوخوځېدې -
، ، ته لا ژوندې گرځې سرور ځانه ! ، ،
فرید د سترگو نه اوبښکې پاکې کړې
پاسېدو د گېټ ورکوټې وړ ئې بېرته کړو
او بهر اووتو - فرید مابام ناوخت ؤ چې
کور ته واپس راغے - طماچه ئې ډېره په
گرانه پېدا کړې وه -
ټوله شپه فرید یو ساعت ته نه ؤ اوده
شوے - په یوه یوه کمره به گرځېدو -
کله بهر کله دننه د امبر خندا به ئې
په غوړونو کېښې انگازه شوه -
، ، گل لالا ! ښه ډارن ئې ښه ، ،
د ودود صېب مینه ناک آواز به ئې په
سماعت کېښې واوریدو را واوریدو -
، ، مینه ژوند دے د بابا ځانه ، ،
د مور جاني مینه به ئې په زړه شوه ، ،
او زما بچے به زما استاذ شي - زما
بچے هوبښیار دومره دے ، ، او فرید به
بې اختیاره په ژړا شو -

کـر

شپه هم داسې تېره شوه - د نمر د
راختلو سره فرید له کوره بهر وتلې ؤ
- طماچه ئې په جامو کښې پټه کړې وه -
مخامخ د سرور خان حویلي ښکاریده - د
حجرې لوتې گڼې ئې بېرته ؤ - فرید
حېران ؤ - هغه حجره چې دگڼې مخې ته
به ئې په یو وخت شپږ شپږ ټوپک مار
ولار وو نن بیخي خالي خالي وه -
نن وخت یو بل رنگ ورکړه ؤ - د عبرت
رنگ -

فرید په احتیاط سره د حجرې دننه قدم
کېښودو - په حجره کښې د چرچنو د شور
نه علاوه نور هېڅ قسم ته آواز نه ؤ -
کومې چې د سرور خان په لویه حجره کښې
د لگېدلو ونو د یو ښاخ نه بل ښاخ ته
د وختونود تغیر نه بې نیازه الوتې را
الوتې -

فرید لږ نور وړاندې تېر شو - هغه ته
دا هر څه ډېر عجیبه ښکاریدل - دا د
هغه سرور خان حجره وه چې ټوله ټوله
ورځ به ورته خلق سلام ته راچلیدل - او
نن پکښې څوک هډو په نظر نه راتلو -
فرید یو خوا بل خوا نظر زغلولو - یو
طرف په یو چمنګي غونډې کښې څوک په
کرسې کښې ډډه وهلې ناست ؤ - خوا کښې
ورسره امسا پرته وه - بل خوا ورسره
یوه د نهو لسو کالو ماشومه ناسته وه
چې د ځان سره مشغوله ښکاریده - فرید
قدم ور واخستو - په ښکالو سره سرور
خان سر راپورته کړو - فرید ئې طماچه

کـر

په لاس په سر ولاړ ؤ۔ سرور خان گونجې
گونجې مخ په حېرانی سره فرید ته کتل

،، فریده ! ته ؟ ،، د سرور خان شونډې
او خوځېدې

،، لښکرې دې څه شوې سرور خانہ ! ،،
د فرید لهجه د واورو په شان یخه وه ۔
د سرور خان په سترگو کښې د شکست

خوردگی تائر نور هم
نمایان شو ۔ فرید ته په خالي خالي
سترگو ځیر ؤ۔

،، خدائي دې چرته لاره سرور خانہ ،،
فرید او غرمبیدو ۔

د سرور خان په مخ نه څه ویره وه نه
څه غصه او جلال او نه ملامتیا ۔ بس خو
خپل مات شوے غرور ئې ټوټې ټوټې په مخ
او سترگو کښې نقش ؤ چې د یاس اوشکست
او ریخت رنگونه پرې ختلي وو ۔

،، دلاور خان دې څه کړو سرور خانہ !
،، فرید طماچه د سرور خان طرف ته
نېغه کړه ۔ د سرور خان په سترگو کښې

اوشکې اوځلیدې ۔ مخ ئې اوس هم بې
تائره ؤ ۔ د سرور خان ماشومي نمسي په
ویره ویره فرید ته کتل خو چې فرید
کله سرور خان ته طماچه اونیوه نو

رامنډه ئې کړه او د سرور خان نه ئې
خپل واره واره لاسونه چاپېر کړل ،، وئ
بابا جانہ کنه ،،

د فرید د مخ په رنگ کښې تغیر راغے ۔
داسې ورته محسوس شوه لکه چې دا د

ڪر

ويري ڍڪ غبر امبر ڪري وي ، وئ بابا
جانہ ڪنہ ، ،
ماشومي اوس هم دسرور خان نہ لاسونہ
چاپيري وو او په ويره ويره ئي
فريد ته ڪتل - د هغي په سترگو ڪنبي
هيڻ نفرت هيڻ لوئي نه وه - هغه خو
حيرانه وه چي دي سري زما په بابا جان
باندي طماچه ولي نيولي ده ؟
، ، نه پوهيڻم چي ڇه درسره اوڪرم ، ،
فريد سري سري سترگي د سرور خان په
سترگو ڪنبي نيولي وي ، ، خو نه ، ته د
هم داسي ژوند لايق ئي - ستابه نوره
سزا ڇه وي ، ، فريد طماچه بڪته ڪره -
د ماشومي طرف ته ئي اوڪتل - هغي اوس
هم په ويره ويره فريد ته ڪتل - فريد
په ڍڪو ڍڪو سترگو ماشومي ته خير و -
خدائے زده ولي ورته امبر ياديدہ -
، ، خفه مه شي بچي - - - ، ، د فريد
آواز په اويڻڪو لري و - ، ، ستا بابا
جان ته هيڻ نه وaim - ستا هيڻ گناه
نشته ، ،
د ماشومي لاسونہ تر هغي پوري د سرور
خان نہ چاپيري وو - ڇو چي فريد بهر
وتلے نه و -

فريد واپس راغلي و ڇو غلي غلي او
خاموش خاموش و - نن ئي دي هر ڇه نه
په شدت سره ويزاري محسوسوله - د ڪور

ڪر

ديوالونو خورلو - په زړه او ذهن ڪښي
ئي د جنگ شان ڪيفيت و - سترگي ئي
پرسيدلي وې او سرې وې - بهر چا ور
اووهلونو د فريد د زړه زخمونو بي
اختياره څريکه اوکړه - يو نفسياتي
اثر و - څوارلس کاله وړاندې د ور د
وهلو دغه آواز فريد اوريدلې و - او
بيا ئي هر څه تالا والا شوي وو - فريد
څو شيبې څه خيال ڪښي ورک غوندې و او
بيا پاسېدو او ور ئي بېرته کړو -
احمد علي خان ولاړ و -
د فريد په شونډو مسکا راغله ، ، راځي
لااجي ، ،
احمد علي خان دننه قدم ڪښيو - فريد
ور بيا ديکه کړو -
، ، فريده زما بچو ته هر کله
نه وائي ؟ ، ، احمد علي خان په
مسکي نظر فريد ته اوکتل - ، ، بهر ولاړ
دي ، ،
، ، اوه لالا جي ! بخښنه غواړم ، ، فريد
بيا ورته لاس يووړو -
، ، خوشحاله بچي راځه - راځه گلالي بچي
، ، احمد علي خان اووې -
فريد خوشحال ته او بياگلالي ته اوکتل
- ورسره د يو دريو کالو ماشوم هم نېغ
نېغ رانوتلې و -
، ، گلالي ؟ ، ، فريد د خان سره په حيرت
اووې - د خوشحال په مخ د ښائستونو نه
ډکه خندا خوره وه - فريد ته ئي لاسونه

کـر

واکرل — فرید خان ته کلک ترغاره
باسلو —
د فرید سترگی بیا بیا د گلالی طرف ته
پورته کیدلې —
د گلالی په مخ د خوشحالی هر رنگ موجود
ؤ — مسکی مسکی ولاړه وه — په سترگو
کښې ئې شرارت ؤ — یو مانوس شان شرارت
—
و، گل لالا ! زما دپاره دې په غږه کښې
هېڅ څائې نشته ؟ ، ،
فرید یو دم د احمد علي خان طرف ته
اوکتل — د فرید په مخ د زلزلی شان
کېفیت ؤ — کوم څه چې د هغه زړه منل
په هغې یقین په اسانه نه شو کېدې — د
احمد علي خان سترگی نمجنې وې او په
شونډو ئې مسکا وه — شونډې ئې ورو شان
اوخوځېدې ، ، امبر، ،
فرید د چېرانتیا او خوشحالی په شدید
ترین کېفیت سره سترگی ور وارولې — خو
د امبر سترگی اوس وریدې — خپل گل لالا
ئې نور چېرانی ته پرې نه شو — یو دم
ورتر غاړه وته — بې واره ئې په دواړه
مخه ښکلولو —
فرید د امبر مخ خپلو لاسونو کښې
اونیوؤ ، ، امبر ! امبر ! خورکې دا زه
خوب خو نه وینم ، ، د فرید په سترگو
کښې ډنډ ډنډ اوشکې اودریدې — نن څه
عجیبه خوشحالی وه —

کـر

امبر په شوخي سره مسکي شوه — ، و گل
لالا ! د خوبونو د ليدو زمانې لارې — —
— اوس د تعبير وختونه دي ، ،
، و ما معاف کړه امبر زما نیازبيني
خوړې ! ما معاف کړه — ، ،
د فرید لهجه اوبسکي اوبسکي وه —
، و گل لالا ، ، د امبر د گيلې او ناز هم
هغه پخوانۍ انداز ؤ ، وپوزې ته خو دې
اوگوره ، ،
فرید بې اختيار په ژړا شو — امبر ئې
د زړه پورې اونيوه — د جذبو زاړه
ناسور ئې نن ټکور موندلې ؤ — او هغه
هم داسې چې يقين ئې نه کيدو —
حېراني ئې اوس هم نه وه ختمه —
خوشحال ته ئې مخ واړولو ، بيا ئې
احمد علي خان ته اوکتل — احمد علي
خان سر اوخوځولو — ، و امبر زما
اينگور ده فریده بچې ! زما گلالي بچې
ده — وخت او حالات هم داسې وو — ستا
په ذهن او زړه کسې ئې تيارې خوړې کړې
وې — ته ویریدلې وې — ستا سره هزارها
اندېشني مل وې — د خپلې ویرې ،
اندېشني او درنو کېفیتونو د اثر لاندې
تا هغه فېصله اوکړه — تا په خپل خیال
کسې امبر د ژوند د قېد نه ازاده کړه
— خو امبر بچ وه — د دلاور خان او
سرور خان د دشمنۍ اندېشنه بهر حال
موجوده وه نو ما ستا نیا نيکه ته
سوال اوکړو چې زما گلالي بچې ماته
راکړئ — د هغوي سره هم دوخت او حالاتو

کـر

د نازکیو ادراک ؤ – هغوي زما خبره
اومنله خو مونږ ستا نه دا خبره پته
اوساتله – ستازړه او ذهن د مسلسل
اذیتونو نه تیریدل ، مونږ نه غوښتل
چې ته دې په دغه حواله یو ځل بیا د
اندېښنو د عذاب سره مخ شي – مونږ
غوښتل چې تاته داسې سرپرائز خوشحالي
کیږدو چې ورسره ته د جېل نه واپسي ،
ارومرو د ژوند طرف ته واپسي محسوس
کړې – ستا د زړه زخمونو ته ټکور شي
او ستا سوچ او فکر ته دوا او دارو شي
، ،

فرید ژړل – امبر ئې په اوگه سر ایښه
ؤ –

احمد علي خان وئیل و ، د خوشحال تعلیم
پوره شو – نو ما ستا نیا نیکه ته یو
وارې بیا سول اوکړو – امبر مې ترې یو
وارې بیا اوغوښته – د خوشحال دپاره –
ما خو د امبر نه د جدا کېدو تصور هم
نه شو کولې – ما ته خو خدائے زما
گلالي بچی بېرته راکړې وه – د امبر او
خوشحال د واده پخپله مې ستا نه تپوس
نه ؤ کړې د هغې راته بخښنه کوه ، ، د
احمد علي خان په مخ د مینې او شفقت
نه ډکه مسکا خوره وه –

و ، لالا جي ! ، ، د فرید په سترگو کښې
اوس هم اوشکې ځلیدې و ، تاسو خو
په ما ډېر لوټه احسان کړې دے – د
ژوند هومره
احسان ، ،

کـر

فرید ماشوم ته مخ ور وارولو چې ډېر
په غور ئې فرید ته کتل خو چې سترگې
ئې خپلو کښې اولگېدې نو یو قدم را
وړاندې شو —

،، ماما ! زه تلخه ، ،

د فرید په سماعت کښې موسیقي شاني
خوره شوه — ژوند خه ساز غوندې چېرله
ؤ — فرید ور ټیټ شو — لاسونو کښې ئې
را اوچت کړو اوجوخت ئې په زړه پورې
اونیولو — ،، یو ځل بیا اووایه ، ،
،، ماما ! زه تلخه ، ، ما شوم بیا
اووې

،، هم م — — — تلخه ، ، فرید د ماشوم
د پوزې سره پوزه اومرله —

د احمد علي خان نظر یو دم په کت کښې
پرتې طماچې باندي پریوتو — کومه چې
فرید گوزار کړې وه — د احمد علي خان
رنگ بدل شو —

،، فریده ! دا خه ؟ ، ، احمد علي خان
د طماچې طرف ته اشاره اوکړه —
فرید ، تلخه په زړه پورې نور هم جوخت
کړو —

،، د سرور خان طرف ته تله ووم لاجي
،، د فرید په لهجه کښې بې نیازی وه —
،، نو ؟ ، ، د احمد علي خان په لهجه
کښې بې قراري وه —

،، واپس تـرې راغـلـم ، ،
فرید خپل مخ د تلخه د مخ سره
اوجنگولو — ،، پرې مې شودو چې ژوند
وي ، ،

کـر

احمد علي خان يوه اوږده ساه واخسته —
بيا مسکے شو —
،، څه مو خوشه ده — روانيرو گل کلي
ته ؟ ،،
،، بسم الله ،، فرید ، طلحه هم هغه شان
په زړه پورې نيولے و —
د احمد علي خان جيپ بهر ولاړ و —
د روانيدو په وخت د فرید سترگې بيا
بيا د وفا د کور د گڼې طرف ته اوچتيدې
چې يوه غټه شان تالا ورته لگېدلې وه —
د امبر سترگې په خاموشي سره د فرید
په نظر پسې غړيدې —

فرید د ريحان آباد نه گل کلي ته د
تلو په دوران کښې د خواؤ شا يو يو
خيز ته ډېر په انهماک سره کتل — جور
دا هر څه ئې نظر ښکلول — دا خو د هغه
خپلې لارې وې — په مينه ئې ورته کتل
خو د څه نيمگړتيا احساس ئې په زړه
کښې بهر حال موجود و —
جيپ د گل کلي په حدود کښې داخل شو و
— مخامخ د سباؤن سکول عمارت ښکاريډو
— ښکلے ښکلے ، روشن روشن ، فرید ،
احمد علي خان ته اوکتل —
،، سباؤن ،، احمد علي خان د فرید په
سترگو کښې اوکتل —
فرید په اثبات کښې سر اوخوځولو —

کر

احمد علي خان جيپ د سباؤن سکول طرف
ته تاؤ کرو -

د مینې د ریشتینو جذبو سره د فرید
استقبال اوشو - سر عدیل په تندي بڼکل
کرو - په سترگو کښې ئې اوبښکې ځلیدې -
فرید حېران ؤ - د سباؤن سکول په ستاف
کښې ئې خپل کلاس فیلو ملگري هم اولیدل
- توفیق ترې لاسونه چاپېر کړل - فرید
په اوگه ورو شان اووهلو - ، و توفیق !
ستا خو ډېر لوئې لوئې خوبونه وو یار
چې په کلاس روم کښې به نه ځائیدل ، ،
توفیق اوخندل ، و او - - - خو زما
خوبونه د خپل ذات دپاره وو - څه
ناپوهي غوندې وه - اوس خو مې بس يکي
يو خوب دے - د ودود صېب د خوب تعبیر
ته رسیدل - او زه فخر محسوسوم چې زه
هم د هغوي د ټيم حصه يم ، ،
فرید ورته په مینه کتل -

د چائې د راتلونو نه وړاندې فرید هسې د
دفتر نه بهر را اووتلو او بیا هېڅ په
ځان پوئې نه شو - سحر زده شان ، څه
خیال او فکر ورې وړاندې تلو - د
سباؤن سکول د یو یو ځائې سره د هغه
بې شمېره ، بڼکلي ، جنتي شان یادونه
تړلي وو - قدمونه ئې ورو ورو اخستل د
یوې یوې کمرې وړاندې تیرېدو - ډیوې
بلې وې - د رڼا سفر جاري ؤ - فرید
هره لحظه څه عجیبه شان کېف محسوسولو
- د مودو مودو خبرې او یادونه ئې په
زرگي د گرمی د موسم د وړومبي باران

کـر

په شاني راوريډل - دغو لمحو په خپله
غږېره کښې ناقابل بيان خوړلتونه نيولي
وو - فرید لکه په تنويمي کېفیت کېښي
وراندې روان ؤ - مخکښې پرائمري سيکشن
ؤ - د فرید زړه يوه څريکه اوکړه -
هغه ، د ميني سندرې ، د ودود صېب نه
په ورومبي ځل دلته اوريدلي وه -
، د رڼا خوب به تعبير

ته رسومه ، ،

زۀ ډيوه يم تورتمونه
ختمومه

د فرید په سترگو کېښي اوښکې راغلي -
اوس هم څۀ تېرو هېرو يادونو په مخه
اخستې روان ؤ - خو يو ځای يو دم
اودريدو - په کلاس روم کېښي ماشومانو
ته ، دميني سندرې ، اورولې شوه -
ماشومانو به هم په اوچت اواز سره
تکراروله -

، د مرام په لور مزل

کوم روان يم

د ژوند سختو مرحلو ته

امتحان يم

زۀ په مينه گټم زړونه

، پالوان يم ، ،

برياله يم د هر چا د

زړه سلطان يم

خنداگانې اوچو شونډو

ته راوړمه

زۀ ډيوه يم تورتمونه

ختمومه

ک ر

فرید غوني غوني او گونگ سونگ ولاړ ؤ —
دا آواز — — — دا آواز د هغه نه کله
غلطیدے شو — — — د وفا اواز خو هغه
په زرگونو ، لکونو اوازونو کښې
پېژندے شو — فرید د حېرانتیا او
خوشحالی په یو پُرشور کېفیت کښې د کلاس
روم طرف ته قدم پورته کړو — وفا د
ور طرف ته اوکتل نو یوه واضحه مسکا
ئې په مخ او سترگو کښې اوغوریده — چې
حیراني پکښې بالکل نه وه — خو فرید
حېران ؤ — بیخي حېران — وفا د
ماشومانو طرف ته اوکتل — ، ، اوس تاسو
خپل د لیکلو کار اوکړئ — ټیک ده
گلونو ! ، ،
وفا د کلاس روم نه بهر را اووته —

د دواړو په سترگو کښې اوبښکې ځلیدې —
، ، لالا جي ټول منع کړي وو — ، ، وفا
وئیل ، ، تاته هغوي ستا په واپسی
سرپرائز درکول غوښتل — ستا زړه او
ذهن خاص طور د غېر معمولي صورتحال
سره مخ وو — په صحت مندی کښې به ئې
فرق خامخا راتله — دا هر څه د هغې
دپاره شوي وو — ، ، وفا د فرید په
سترگو کښې اوکتل ، ، او بیا تا خو
هسې هم زه منع کړې وم د درتلو نه ، ،
فرید مسکے شو — ، ، حالات حقیقتاً
انتهايي غیر معمولي وو — خو ماته

کـر

خدائے مشران هم د غېر معمولي
صلاحيتونو حامل راکړي - د لالا جي مينې
واقعي چې زه کافي سمبال ساتلے يم -
هغوي واقعي چې زما دپاره ژوند ژوند
زيري ايخي وو ، ،
وفا اووي ، ، دباباجان خوکشران
هم غېرمعمولي صلاحيتونه
لري ، ،
، ، عفت آيا او ارسلا کاکا څنگه دي ؟
، ، فريد تپوس اوکړو -
، ، ښه دي - ټول ستا په انتظار دي ، ،
، ، وفا ، ، فريدبي اختياره تپوس
اوکړوو ، ، واده دي کړدے؟ ، ،
وفا ليمه ښکته کړل - د فريد زره بي
واره اودرزیدو - په يو ساعت کښي ئي
په زره بلا اندېښنو خولي خخې کړي -
وفا سترگي راپورته کړي او د فريد لاس
ئې په خپلو لاسونو کښي اونيوؤ -
اندېښني والوتي خو د فريد په زره کښي
د مودو مودو نه پرته يوې معصومي شان
گيلې ژبه اوکړه -
، ، جينکی خو د هلکانو لاسونه نه نيسي
کنه ، ،
وفا په قلاړه اووي ، ، دا لاس
مادپرېښودو دپاره نه دے نيولے ، ،
، ، دا ستا همدردي ده که زما سره د
مينې اظهار ؟ ، ،
، ، اظهار ، ، د وفا په مخ يو ښکلے رنگ
اوغوریدو - ، ، چې ستا نه کله او نه
شو ، ،

ڪر

فريدلئ ڊپرڇڙته په بقوبقوسترگوفاته
اوڪتل - وفامسڪي شوه -
، و فريدڪه سل ڪاله پس هم
راتلئ نووفابه سل ڪاله انتظارڪولو،
فريدڊرپه مينه وفا ته ڪتل - وفانن
هم دپخواپه شان بڪلي وه -
وفا وئيل ،، مونڙ چي ريحان آباد
پرپشودو نو داجي او مور ڊپر
پريشان وو - خبره هم د پريشاني وه خو
زه ڊاڊه ووم ڪهه چي زه مې د بابا جان
ڪور ته راتلم ،،
، و خپل ڪور ته ،، د فريد په لهجه ڪڻي
شرارت و -
وفا مسڪي شوه ،، او - - - خپل ڪور
ته ،،

وخت مرهم مرهم ، ٽڪور ٽڪور تيريدو !
ريحان آباد ڪڻي د سباؤن سڪول او ڪالڇ
تعمير په آخري مرحلو ڪڻي و - د ريحان
آباد خلقو خپلي زمڪي ، خپل پولي پتي
د سرور خان د قبضي نه خلاص ڪري وو -
سرور خان په خپل اندرون ڪڻي ريزه
ريزه و - هغه د ماتيدو د يو لئو عمل
سره مسلسل مخ و - دلته اوس ماشامه و
نو نمر پرستو خپل مخونه بل خوا اڙولي
وو -

په ريحان آباد ڪڻي سڪول او ڪالڇ
جوڙيدل نو د خلقو مينه ئي د ڪتو وه -

کر

شپه او ورځ ئې په ځان يو کړې وه - د
ښار د کالج ذمه واری احمد علي خان په
خپل سر اخستې وې خو دلته ئې هم فرید
یواځې نه ؤ پرېښې - سر عدیل او د
سباؤن سکول نور سینئرز به هم ورسره
وار په وار موجود وو - کورنې لښکر هم
ورسره اوگه په اوگه ولاړ ؤ - عفت آيا
به ئې بيا بيا نظر ماتول - د امبر نه
هغه د شوخي کولو عادت نه ؤ تلے -
تنگولو راتنگولو به ئې - خو فرید به
ئې په مینه کله مړیدو - وفا اوس د
امبر په بهابهي وئیلو نه خفه کیده او
خفه کیده به ولې ؟ بهابهي خو ئې وه -
نیا نيکه خو ئې لکه سم چې په آخري
عمر کښې زلمي

شوي وو -

د خوشحال موجودگی فرید ته کافي اسانی
پېدا کړې وې -
سباؤن سکول او کالج بس نن سبا کښې
تیار ؤ -

نن هم سحر سحر فرید د هر څه جاج
اخستو چې چا ورته د شانه په اوگه لاس
کېښو - فرید مخ ور واړوه - دومره
موده پس هم شفیع د فرید نه غلط نه
شو -

، ، شفیع ته ، ،

، ، شفیع راته اووايه فریده ، ، شفیقي
بې اختیاره اوژړل او فرید ته ور تر
غاړه وتو - ، ، ما خو ځان تباه کړو -
ددې نه پس به څه شفیق کیرم ، ،

کر

، و د الله نه نا امیده ئی ؟ ، ، فرید د
شفیقي په اوگه لاس کینو - ، و هېڅ تلي
راغلي نه دي - ژوند خو په سر پروت دے
- ، ،

شفیقي په خپل خوا کښې ولاړ ماشوم په
سر لاس کېښو ، و یو سوال ته راغله یم
فریده ، ،

، و دا کوم انداز دے د خبرې - - - ، ،
فرید د ناراضگی سره اووې ، و حکم کوه
، ،

، و دا زما بچے دے ، ، شفیقي د ماشوم
طرف ته اوکتل - ، و زه نه
غواړم چې دے زما په پل لار شي - ده ته
لار اوښایه - په ما به دې
لوئے احسان وي ، ،

، و لار خو الله ښائي شفیقه - بس دومره ده
چې رڼا لارې وي نو په تیارو لارو څوک
هېڅکله قدم نه رږدي او که خدائے
کوي نو د

تیارو د ختمېدو وخت راغله دے ، ، -
بیا فرید د پنجو په سر کښېناستو او د
ماشوم طرف ته ئې خپل لاس ور اوږد کړو
، و راشه لاس ملاؤ کړه بچے ، ،
ماشوم ورو شان وړاندې راغے او فرید
ته ئې لاس ورکړو -

فرید د سکول او کالج د عمارت طرف ته
گوته اوږده کړه - ، و دا سکول مونږ ستا
دپاره جوړ کړے دے بچے - سبق به وائي؟
، ،

ماشوم په اثبات کښې سر اوخوځولو -

کر

، ، شاباش — — نوم دې خه دے بچے ؟
، ،
، ، اکبر ، ،
، ، خومره بکله نوم دے — دلته مونیر
ستا دپاره یو د لوبو مېدان هم جور
کرے دے — سبق هم او لوبې هم — ټیک ده
کنه ؟ ، ،
ماشوم بیا سر اوخوځولو —
، ، سکول دې خوېش شو ؟ ، ،
، ، او ، ، ماشوم ورو غوندې اووې
، ، خو دا خو دې د بهر نه لیدلے دے —
راخه چې دننه ئې هم اوگورو ، ،
فرید پاسېدو ، ، راخه شفیقه چې زلمی
ته ټول سکول اوښایو، ،
د شفیقي سترگې د اوښکو نه ډکې وې —

فرید چېران ؤ —
د سکول او کالج د باقاعده پرانستي
دپاره ټولو د یو تاریخ تجویز ورکړے ؤ
— ۲۹ فروري — او دا د ودود صېب دپاره
د هغوي د زیریدني په نېټه ډالی وه —
فرید سحر وختي د ودود صېب فریم کښي
لگیدلي تصویر ته ولاړ ؤ — اوښکو ئې د
سترگو لار نیولې وه ، ، آئي لو یو بابا
جانہ ! تاسو زرونه گټلي دي باباجانہ
— تاسو چرته تلي یئ — راشی اوگورئ
کنه — — — ، ،

ڪر

فريد ته احساس هم نه وُ شوع چي وفا خه
وخت د هغه خوا ته راغلي ده - وفا د
فريد په اوگه سر ڪڙيڻو - د هغي سترگي
هم د ودود صڀب تصوير ته غريدي - ، ،
تاسو ژوندي يئ بابا جانه ! تاسو به
ژوندي يئ بابا جانه ، ،
، ، هيڀي برته ڊے ٿو ٿو - - - ڊئير
بابا جانه ، ،
ودود صڀب په خپل انځور ڪڙي ژوندے
ژوندے مسڪے وُ -

، ، د رڻا خوب به تعبير ته
رسومه
، ،
زہ ڊيوه يم تورتمونه
ختمومه
ٿول ماشومان ، ، د مينې سندرې ، ، ته
غور غور ناست وو -
فريد وار په وار د ٿولو ماشومانو
نومونه پوڻتل ، ٽپوسونه ئي ترې ڪول -
د يوې ښڪلي شان ماشومي نه ئي ٽپوس
اوڪرو ، ، ستا خه نوم ڊے بچے ؟ ، ،
، ، جي سپورمي ، ،
، ، جي سپورمي ڪه صرف سپورمي ، ،
، ، نه جي سپورمي ، ، د ماشومي په مخ
خندا خوره شوه -
، ، ښه - - - اوس د جي سپورمي نه ، نه
جي سپورمي شوه ، ، -
ٿول ماشومان په خندا شول - سپورمي هم
خندل -

ڪر

،، ٻه سپورمي بچي به ماته د خيل بابا
 نوم اوبائي ؟ ،،
 ،، جي — — دلاور خان ،، سپورمي شڪلي
 شڪلي ولاړه وه —
 فريد حيران حيران ماشومي ته
 اوکتل — ،، او د نيڪه بابا نوم؟ ،،
 ،، سرور خان ،،
 فريد بي اختياره خه شيبه هغي شڪلي
 شڪلي ماشومي ته خه
 په فڪر وري انداز ڪتل بيا ورته ڊپر
 په مينه مسڪي شو — ،، ٻه نو سپورمي
 بچي به مې خه جوريري چي سبق اووائي ؟
 ،،
 ،، جي زه به ڊاڪٽره جوريرم ،، ماشومي
 زره ور زره ور اووي —
 ،، بالڪل ،، فريد د ميني نه ڊڪه لهجه
 ڪشي اووي ،، سپورمي بچي خو به مې
 خامخا ڊاڪٽره جوريري — ڪشي نه بچي ،،
 ،، د رڻا خوب به تعبير
 ته رسومه
 زه ڏيوه يم تورتمونه
 ختمومه
 ماشومانو ،، د ميني سندرہ ،، اوريدو
 فرمائش بيا بيا ڪولو —

دا د سپرلي يو شڪلي او پرسڪون سحر و

کـر

د شپې تياره لا پوره نه وه ختمه خو
خپل خادر ئې راټولولو - فرید د کور
نه بهر قدرې په لوره ولاړ لرې ، ډېر
لرې په فضاء کېښې کتل - نری نری هوا
لگېده چې نکهتونه ترې څڅېدل ، څڅېدل
- لمحہ لمحہ تياره پټېده ، لمحہ لمحہ
رڼا خوریده - د اسمان لمنې ورو ورو
سړې کیدې - د نمر بڅرو د کائنات د
رنگونو تشریح کوله - مخامخ د سباؤن
سکول او کالج عمارت د آن او شان سره
ولاړ ؤ - او عین شاته ئې نمر سر پورته
کولو -
دا د سپرلي يو ښکلے او پُرسکون سحر ؤ
-

ختم شد

ڪر

زہ پھ دی خبره کبني هېڅ باک نه ڳنم که
اووایم چي د سلطان باش خپل ناول ،، ڪر،،
د پښتو د ډېرو معیاري ناولونو مینځ کبني د
کېښودلو جوڳه دے -

زہ خوشحال یم چي ما د پښتو یو بښه ناول
اولوستو او زہ پھ دی هم وپارم چي زما د
اڤریدو قبیله کبني، موده پس سهي ولي یو
معیاري شاعری سره ، معیاري نثر
لیکونکے دی میدان ته را اووتو -

(ظاهر افریدی)

د نن دور پھ دوه دری ناول نگارانو کبني د سلطان باش خپل د ناول نگار پھ
حېث اضافہ د پښتو د تخلیقي ادب دپاره یو زېرے دے -

سلطان باش خپل افریدے د ستانیلو ور دے چي د ناول لیکلو او د ناول پھ
ذریعه د پښتانه د ټولني د اصلاح اعلی مقصد نی تر سره ڪرے دے - دا یو
کامیاب اغاز دے - زہ مبارکي ورکوم او هم نی مننه کوم چي ماته نی پھ دی
پنکلي ناول د څو کرینو لیکلو دپاره اووی -

(ډاکټر راج ولي شاه خټک)

د سلطان ،، ڪر،، د قلم د تقدس او حرمت پلوشه دے - د رڻا مشال پھ لاس د
خپل ریښتوني درد هم رکاب سلطان د نؤر پېرزوني ډالی کوي -

،، ڪر،، د سلطان باش خپل افریدی له اړخه پښتو ادب ، پښتون اولس او همه
انسانیت ته یوه درنه تحفه ده - چي پھ یو وخت د هغه د پاڅه فن او فکر
متناسب ڪرہ ورہ لري او چرته می لوستي وو چي ، حسن د تناسب نوم دے -

(پروفیسر علي افریدی)

کر

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**